

Maria Sans Segura

**L'ARRIBADA DE L'AIGUA. ANÀLISI COMPARATIVA DE LA
CARTOGRAFIA DE COBERTES DEL SÒL (2009-2022) I RECULL
DE LA PERCEPCIÓ SOBRE ELS CANVIS DEL PAISATGE EN
L'ÀMBIT DEL CANAL SEGARRA – GARRIGUES**

TREBALL DE FI DE MÀSTER

Dirigit per la Dra. Maria Yolanda Pérez Albert

Màster universitari en Planificació, Governança i Lideratge Territorial

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Vila-seca, setembre de 2025

Resum

Aquest treball exposa els canvis paisatgístics derivats de la transformació de terrenys agrícoles de secà al regadiu derivats de l'execució del projecte Segarra – Garrigues. A partir de l'anàlisi comparativa de la cartografia de cobertes del sòl (2009–2022) i del recull de la percepció de la població local, s'explora com aquestes transformacions han modificat tant l'estructura física com els valors simbòlics del paisatge agrícola. La combinació de metodologies quantitatives i qualitatives permet una aproximació integral al fenomen, destacant la diversitat territorial dels canvis i la tensió entre desenvolupament agrari, conservació del patrimoni paisatgístic i identitat col·lectiva.

Resumen

Este trabajo expone los cambios paisajísticos derivados de la transformación de terrenos agrícolas de secano al regadío derivados de la ejecución del proyecto Segarra – Garrigues. A través del análisis comparativo de la cartografía de cubiertas del suelo (2009–2022) y de la recopilación de percepciones de la población local, se explora cómo estas transformaciones han modificado tanto la estructura física como los valores simbólicos del paisaje agrícola. La combinación de metodologías cuantitativas y cualitativas permite una aproximación integral al fenómeno, destacando la diversidad territorial de los cambios y la tensión entre desarrollo agrario, conservación del patrimonio paisajístico e identidad colectiva.

Abstract

This study exposes landscape changes resulting from the transformation of rainfed agricultural areas into irrigated crops through the implementation of the Segarra – Garrigues project. Using a comparative analysis of land cover maps (2009–2022) and local residents' perceptions, it explores how these transformations have altered both the physical structure and symbolic meanings of the agricultural landscape. The integration of quantitative and qualitative methodologies enables a comprehensive approach, highlighting the territorial diversity of the changes and the tensions between agricultural development, landscape heritage preservation, and collective identity.

Nota d'agraïments

Vull expressar el meu sincer agraïment a la Dra. Maria Yolanda Pérez Albert per la seva dedicació, orientació i seguiment al llarg de tot el procés d'elaboració d'aquest treball. El seu acompanyament ha estat clau per estructurar i donar sentit a la recerca, i m'ha ajudat a mantenir l'enfocament i el rigor en cada etapa del projecte.

Agraeixo també, molt especialment, la col·laboració de la gent de Sunyer i Alfés, que amb la seva disponibilitat, les seves imatges i els seus relats han fet possible apropar-me de manera profunda i sentida a la percepció local del paisatge i als canvis que han viscut al llarg dels darrers anys. Aquest treball no hauria estat el mateix sense les seves mirades, experiències i memòria.

Finalment, vull agrair a la meua família i amistats el suport, l'escolta i l'encoratjament que m'han ofert durant tot el procés. La seva paciència i la seva presència han estat un pilar imprescindible.

Gràcies a totes i tots per haver-me acompanyat en aquest camí.

Índex de continguts

Índex de continguts.....	4
Índex de figures	5
1. Introducció i objectius	7
1.1. Context del projecte Segarra – Garrigues.....	8
1.2. Marc teòric.....	12
2. Metodologia, fonts de dades i escales de treball.....	16
2.1. Anàlisi comparativa de la cartografia de cobertes del sòl.....	16
2.2. Escala de detall. Anàlisi de la percepció dels canvis en el paisatge i treball de camp	18
3. Anàlisi comparativa de les cobertes del sòl 2009 – 2022 a partir dels SIG	22
3.1. Caracterització de les cobertes del sòl de l'any de partida	22
3.2. Comparativa de les cobertes del sòl entre els anys 2009 i 2022	24
4. La percepció dels canvis en el paisatge 2009 – 2022 al sector de reg 12.1	35
4.1. Justificació de l'elecció i particularitats del sector	35
4.2. Recopilació de testimonis orals i gràfics	37
Grup focal i qüestionaris	37
Exercici de mapeig col·lectiu.....	43
5. Conclusions	47
6. Bibliografia.....	50
6. Annexos.....	52
6.1. Annex I. Dades i cartografia per sectors	52
6.2. Annex II. Respostes qüestionari electrònic	69
Respostes del qüestionari al municipi de Sunyer	69
Respostes del qüestionari al municipi d'Alfés	75
6.4. Annex III. Transcripció entrevista grup focal	81
6.5. Annex IV. Fitxes de treball de camp.....	93

Índex de figures i taules

Figura 1: Mapa de l'emplaçament de l'àmbit del projecte Segarra-Garrigues.....	8
Figura 2: Mapa dels sectors de reg i les principals infraestructures associades.....	9
Figura 3: Sectors de reg del sistema Segarra-Garrigues i zones ZEPA..	10
Figura 4: Estat del desenvolupament de la xarxa de reg del Segarra-Garrigues.....	11
Figura 5: Relació entre les dimensions material i immaterial del paisatge.....	13
Figura 6: Relació entre producció agrícola i beneficis socials..	14
Figura 7: Localització del sector de reg 12.1.....	19
Figura 8: Mapa de les cobertes del sòl de l'any 2009 àmbit Segarra-Garrigues.....	23
Figura 9: Principals cobertes del sòl en l'espai agrari i distribució (%) a l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues (per sectors).	24
Figura 10: Principals transicions en l'espai agrari del Segarra-Garrigues.....	27
Figura 11: Cartografia de les transicions i balanç (T2-T1) dels sectors que registren més canvis entre els anys 2009 i 2022.	29
Figura 12: Cobertes del sòl de l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues..	30
Figura 13: Identificació de la transició entre conreus herbacis i llenyosos al sector 6, entorn del nucli de Verdú (zona de los Plans i el fondo dels Molars).....	31
Figura 14: Identificació de l'errada en la transició entre conreus llenyosos i herbacis al sector 9.2 (terme municipal de les Borges Blanques).....	32
Figura 15: Transició de vegetació natural (3) a usos agrícoles (4 i 5).....	32
Figura 16: Transicions entre cobertes agrícoles (4 i 5).....	33
Figura 17: Cobertes del sòl al sector 12.1 l'any 2009 (simplificació).	36
Figura 18: Espais transformats al sector 12.1 entre els anys 2009-2022..	37
Figura 19: Percentatge de respostes obtingudes en el qüestionari segons edat, sexe i sector professional.....	38
Figura 20: Imatges de zones transformades al regadiu als termes municipals de Sunyer i Alfés.....	39
Figura 21: Imatge de les obres de transformació al regadiu (pas d'infraestructures i concentració parcel·lària) al terme municipal de Sunyer (any 2005).	39
Figura 22: Imatge del terme municipal de Sunyer vis des del Castell abans de la transformació (any 2005).....	40
Figura 23: Traçat de la Segleta (ortoimatge any 2001) i estat actual dels terrenys.....	41
Figura 24: Explotació de l'empresa murciana FRUMUSA al terme municipal d'Alfés..	41
Figura 25: Imatges de diversos indrets no transformats al terme municipal d'Alfés.....	42
Figura 26: Explotació d'ametllers en regadiu (intensiu) al terme municipal d'Alcanó..	43
Figura 27: Mapa resultant de l'exercici de mapeig col·lectiu..	44
Figura 28: Vall de la Boga (terme municipal de Sunyer).....	45
Figura 29: Bassa de reg del Segarra-Garrigues a Alfés.	45
Figura 30: Imatge d'un tros abandonat al TM de Sunyer.....	46
Figura 31: Cereal cultivat a la zona ZEPA del Mas de Melons-Alfés.	46
 Taula 1: Taula de reclassificació de les cobertes del sòl.....	17
Taula 2: Taula d'atributs simplificada de la capa d'intersecció per sectors.....	17
Taula 3: Captura de pantalla del full de càlcul en què s'han recopilat les matrius i altres dades per a cadascun dels sectors; exemple del Sector 1.....	18
Taula 4: Fitxa d'observació del paisatge tipus.	20
Taula 5: Cobertes del sòl de l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues.....	22
Taula 6: Superfícies i percentatges sobre la superfície total de l'àmbit de les diferents cobertes del sòl de l'àmbit del Segarra-Garrigues per als anys 2009 i 2022.	24

Taula 7: Matriu de transicions de les cobertes del sòl en l'àmbit del Segarra-Garrigues (ha) entre els anys 2009 i 2022.....	25
Taula 8: Balanç (T2-T1) de les transicions de les cobertes del sòl en l'àmbit del Segarra-Garrigues (ha) entre els anys 2009 i 2022.	25
Taula 9: Superfícies i percentatges sobre la superfície total dels sectors de les diferents cobertes del sòl de l'àmbit del Segarra-Garrigues (per sectors) anys 2009 i 2022.	27

1. Introducció i objectius

Aquest treball proposa una aproximació al paisatge resultant de la transformació al regadiu dels espais agrícoles inclosos en el projecte del canal Segarra-Garrigues, a través dels sistemes d'informació geogràfica (SIG) i de la recopilació d'informació qualitativa.

Els 71 municipis que conformen l'àmbit d'aquest projecte de regadiu conservaven, fins a mitjans de la primera dècada dels 2000, un paisatge dominat per l'agricultura de secà, en la majoria de casos encara amb una estructura pròpia de les formes de conreu tradicionals i, per tant, amb els elements particulars del paisatge associat a aquestes. La proximitat d'aquests municipis amb les grans extensions regades de la plana de Lleida i la menor viabilitat econòmica de les explotacions de secà enfront de les de regadiu — essencialment a causa del valor de mercat dels productes obtinguts i de les condicions climàtiques— van fer del projecte una reivindicació històrica per a aquests territoris.

Amb el desenvolupament gradual del projecte des d'inicis de segle, aquests espais agrícoles han estat —i són en l'actualitat— objecte d'un dels canvis en la fisonomia del paisatge possiblement més extensos de les darreres dècades arreu del territori català, per la qual cosa la seva monitorització i impacte conformen un tema d'estudi rellevant, que es pot abordar des d'una gran diversitat de disciplines.

En el cas d'aquest treball de fi de màster, l'anàlisi s'aborda des de l'òptica de la geografia i, en concret, des del camp del paisatge i amb les eines i metodologies pròpies d'aquesta àrea d'estudi, utilitzades en diverses de les matèries cursades en el marc del màster en Planificació, Governança i Lideratge Territorial.

L'objectiu principal del treball, doncs, és conèixer les implicacions paisatgístiques del desenvolupament del projecte Segarra-Garrigues sobre els espais agrícoles de l'àmbit territorial afectat. Aquest gran objectiu es vehicula per mitjà de dos objectius específics, els quals, alhora, es corresponen amb l'estructura del treball i amb les metodologies emprades. Per una banda, es pretén quantificar i identificar gràficament l'abast dels canvis en el paisatge i, per l'altra, entendre la conformació del paisatge actual a nivell perceptiu.

Per tal d'emmarcar la informació recopilada i utilitzada al llarg del treball, els següents apartats desenvolupen les principals característiques tècniques i de context en relació amb el projecte, així com els estudis i aportacions teòriques que s'han pres com a referència per plantejar el tema d'estudi seleccionat.

1.1. Context del projecte Segarra – Garrigues

El projecte del canal Segarra – Garrigues finalitza el seu disseny inicial l'any 1959 amb la voluntat de transformar al regadiu a les zones agrícoles de secà de les comarques lleidatanes. Aquestes zones, perifèriques respecte de la vasta superfície regada a la plana de Lleida en aquell moment, sumaven un total de 70.150 hectàrees, repartides entre les comarques de les Garrigues, el Segrià, el Pla d'Urgell, l'Urgell, la Segarra i la Noguera (Figura 1).

Figura 1: Mapa de l'emplaçament de l'àmbit del projecte Segarra-Garrigues. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia del Pla de regadius de Catalunya (2008-2020) i de la cartografia de l'ICGC.

L'extensa xarxa de reg projectada (Figura 2), de la qual se'n preveia l'execució compartida entre l'administració general de l'Estat i la Generalitat de Catalunya, compta, essencialment, amb els següents elements (CADS, 2015):

- Un total de 17 sectors de reg delimitats (1, 2, 3, 4.1, 4.2, 5, 6, 7, 8, 9, 10-14, 11, 12.1, 12.2, 13 i 15).
- Una captació principal des de l'embassament de Rialb i dues captacions complementàries directament des del riu Segre als municipis d'Albatàrrec i Seròs (Segrià).

- Un canal principal per al transport de l'aigua (84,76 km).
- L'embassament sobre el riu Set a l'Albagés (Garrigues), situat al final del canal principal.
- Una xarxa de distribució primària i secundària per fer arribar l'aigua a les finques (3.500 km).
- 43 basses de regulació i 17 estacions de bombament, juntament amb la corresponent infraestructura elèctrica per a la seva alimentació.
- La xarxa d'abastament d'aigua potable en alta a 73 municipis (72.000 persones).
- Una xarxa de 1.500 km de camins rurals nous.
- Actuacions de concentració parcel·laria amb un abast de 48.000 ha.

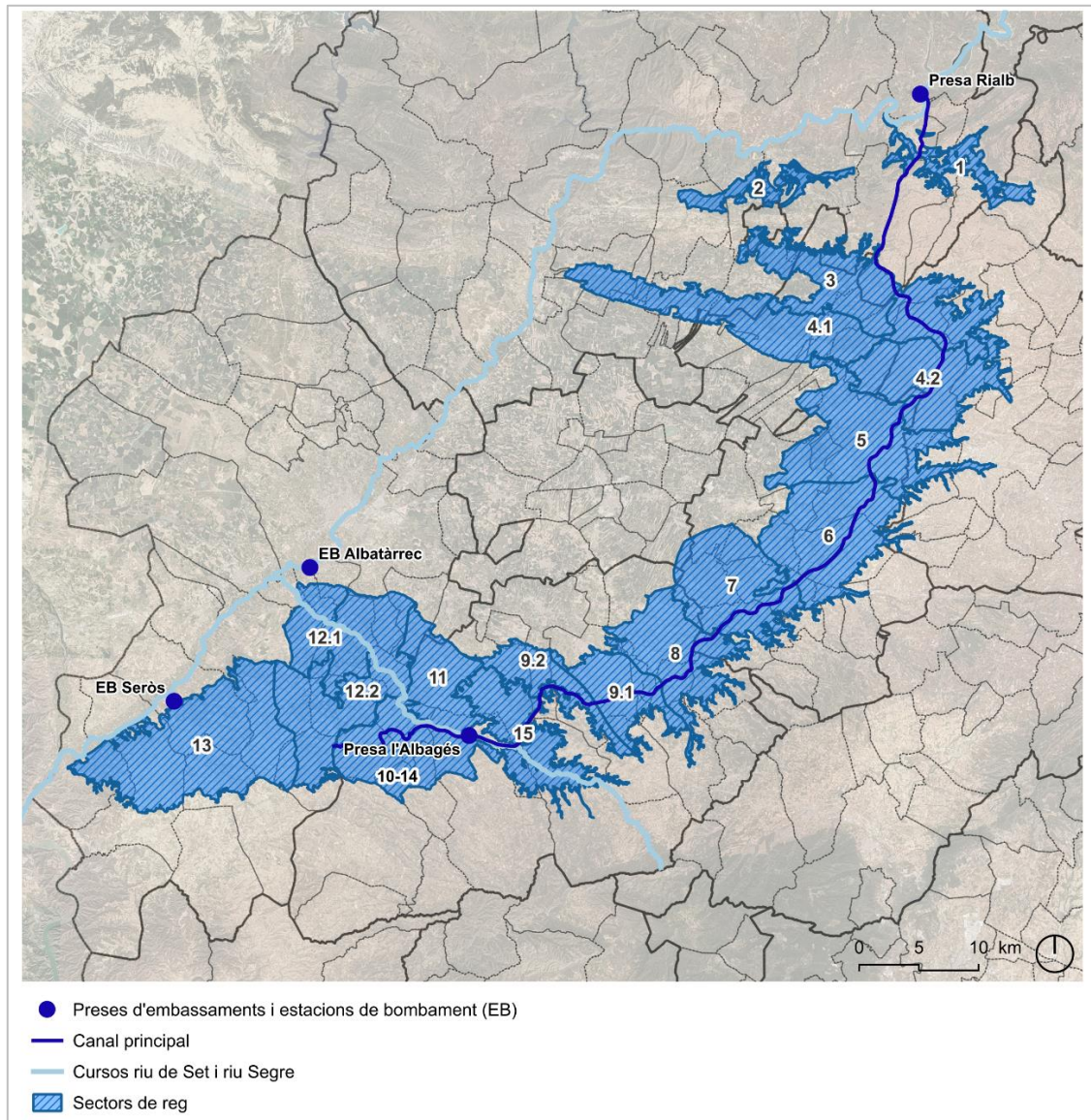

Figura 2: Mapa dels sectors de reg i les principals infraestructures associades. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia del Pla de regadius de Catalunya (2008-2020) i de la cartografia de l'IGN i l'ICGC.

Les obres del canal principal van començar l'any 2002 i s'han anat desenvolupant successivament en les dues darreres dècades, juntament amb la resta d'infraestructures i actuacions previstes en el projecte.

L'any 2010, el Departament de Medi Ambient i Habitatge emetia la Resolució MAH/3644/2010, de 22 d'octubre, per la qual es fa públic l'Acord de declaració d'impacte ambiental del Projecte de regadiu i concentració parcel·laria del Segarra-Garrigues.

Transformació en regadiu, obres de distribució i concentració parcel·lària a diversos termes municipals.

Aquesta Declaració, si bé no implicava variacions significatives sobre la infraestructura projectada, incidia en la proposta pel que fa a les dotacions de reg previstes per als diversos sectors i l'exclusió del reg de diverses zones, els models de concentració parcel·lària i d'altres aspectes susceptibles d'ocasionar impactes sobre el medi ambient i, en concret, sobre els hàbitats i la fauna pròpies dels ambients estèpics associats a l'agricultura de secà. Les restriccions més significatives pel que fa al desenvolupament del projecte de regadiu es van concentrar en part de les Zones d'especial protecció per a les aus (ZEPA) declarades¹ en l'àmbit (Figura 3).

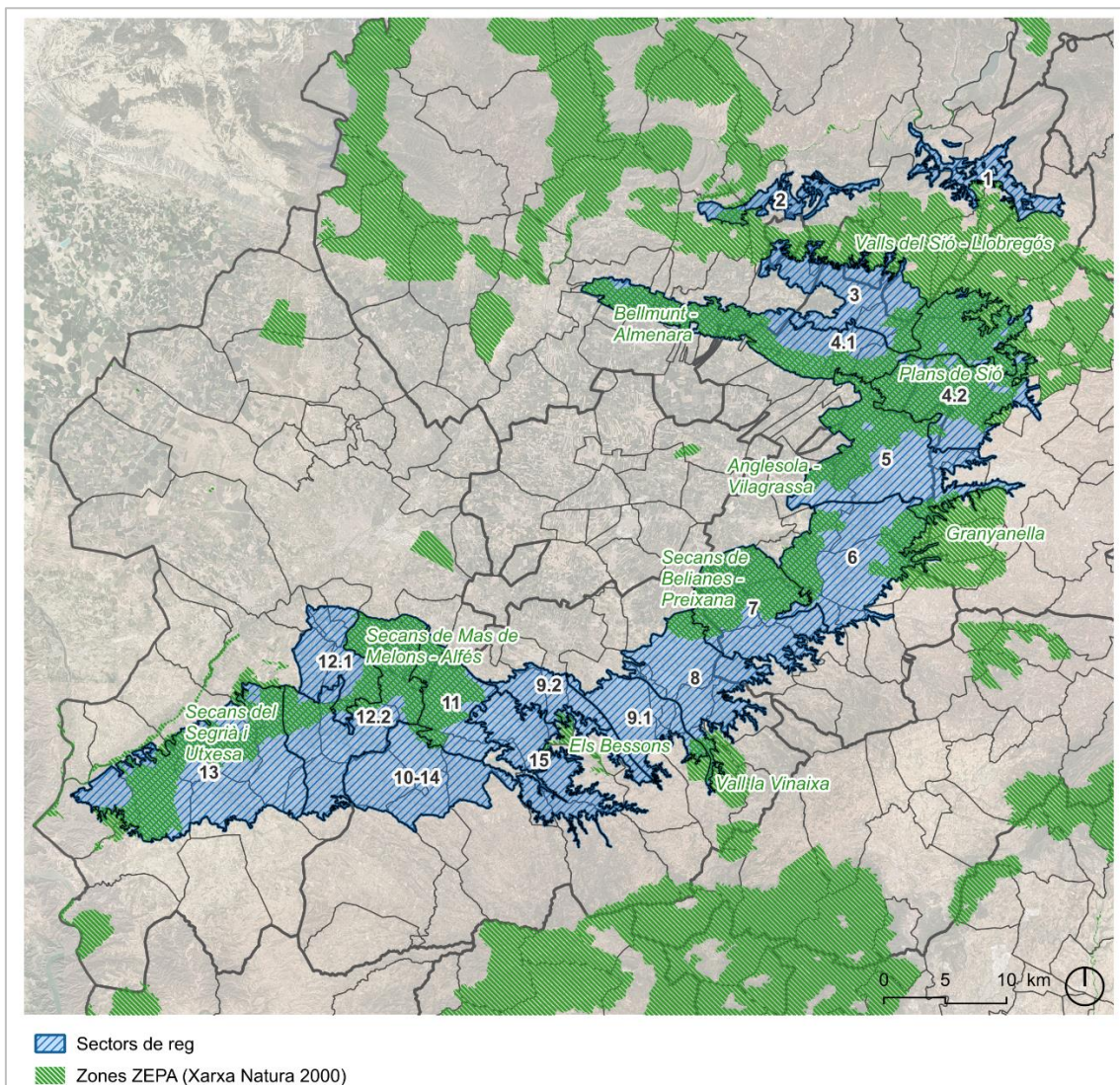

Figura 3: Sectors de reg del sistema Segarra-Garrigues i zones ZEPA. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural (Generalitat de Catalunya) i l'ICGC.

¹ Les ZEPA formen part dels espais protegits per la Xarxa Natura 2000, una xarxa europea que té per objectiu la conservació dels hàbitats i les espècies d'interès comunitari, i que es desenvolupa arran de l'aprovació de les directives europees d'Hàbitats i Aus (Directiva 92/43/CEE i Directiva 79/409/CEE, respectivament). A Catalunya, les ZEPA es declaren de forma definitiva a través de l'Acord GOV/112/2006, de 5 de setembre.

Actualment, el projecte es troba, simultàniament, en diverses fases (sectors o zones en servei, obres en execució i altres espais encara en fase de redacció de projectes concrets). D'acord amb les dades de l'empresa Aigües del Segarra Garrigues, SA (ASG), l'octubre de 2024, l'estat de desenvolupament de la xarxa de reg del canal era l'indicat en la figura número 4.

Tal com s'observa en l'esmentada figura, la pràctica totalitat de la xarxa de distribució primària (embassament i canals principals) es troba executada; tanmateix, quant al desenvolupament del reg en els sectors la situació és força diferent. Únicament 3 dels sectors (1, 2 i 12.1) es troben totalment en servei; la resta —sense tenir en compte les zones excloses— combinen diverses fases pel que fa a la transformació al regadiu. Els sectors amb menys moviment pel que fa a la posta en servei de la infraestructura són els de l'Urgell i part de la Segarra (4.2, 5, i 7).

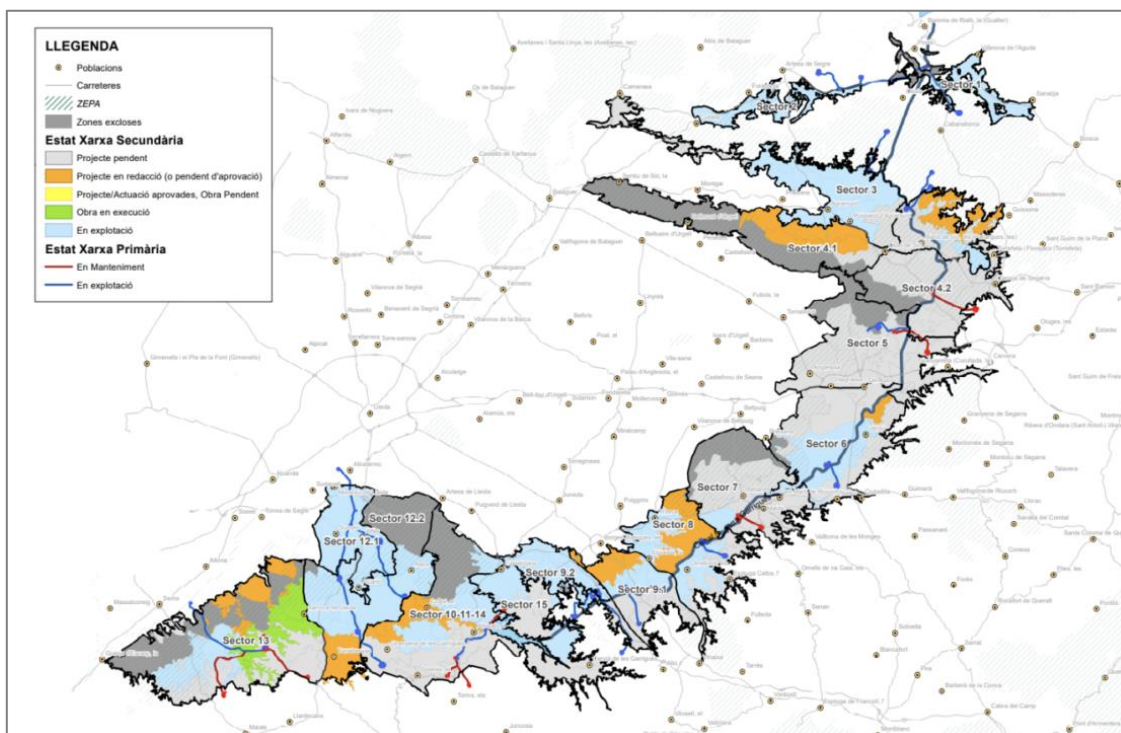

Figura 4: Estat del desenvolupament de la xarxa de reg del canal Segarra-Garrigues l'octubre de 2024.
Font: web de l'empresa Aigües del Segarra Garrigues, SA.

Des del plantejament del projecte fins a dia d'avui, el regadiu del Segarra-Garrigues no ha estat exempt de polèmiques pel que fa a l'abast, als costos i als terminis d'execució de la pròpia infraestructura, sobre la transformació socioeconòmica esperada per als territoris afectats, així com en relació amb efectes ambientals i paisatgístics derivats de la seva implantació i gestió².

Entre aquestes reclamacions, val a destacar el Manifest de Vallbona, un document signat el 29 de maig de 2004 per unes 500 persones de diverses esferes de la societat. En aquest text —previ al desenvolupament del projecte de forma extensiva— es destacaven diversos aspectes que calia abordar per tal de dur a terme una transformació al regadiu justa i coherent en termes d'equitat i ordenació territorial, de revisió del model

² L'any 2015 el Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) publicava un informe en què s'exposaven els principals reptes d'índole econòmica, social i ambiental que encara havia d'afrontar el projecte, ja en desenvolupament en aquell moment.

socioeconòmic promogut, de gestió dels recursos hídrics i de conservació del patrimoni cultural i natural i del paisatge.

En aquest sentit, i considerant l'objecte del present treball —els canvis des de l'òptica del paisatge—, les principals reivindicacions se centraven entorn d'una possible homogeneïtzació del paisatge, essencialment pel que fa a la topografia (finques més planes i extenses) i la tipologia i intensitat dels conreus (plantacions de caràcter intensiu i augment del monocultiu). El text del Manifest de Vallbona reflectia aquesta preocupació en els termes següents (Aldomà, 2007):

“Les condicions físiques, patrimonis i paisatges dels territoris afectats pel canal han de ser contemplats en la seva diversitat i en cap cas la transformació s'ha de contemplar com un canvi unidireccional cap a un territori pla, únic i de cultius intensius, ni tampoc ser el cavall de Troia de grans explotacions industrials.”

Aquesta demanda dels signants del Manifest es referia, essencialment, als possibles efectes sobre el territori d'unes esperades concentracions parcel·làries³. Aquests processos de redistribució i agrupament de terres tenien per objectiu la millora de la rendibilitat del treball a les finques, moltes de les quals, encara, amb una estructura pròpia del conreu de secà que, per les seves característiques, dificultava la viabilitat de les formes d'explotació agrícola més mecanitzades o més intensives i, en resum, més rendibles a nivell econòmic.

En el cas del Segarra-Garrigues, d'acord amb la informació disponible a la pàgina web d'ASG, com a part d'aquest procés s'han realitzat altres obres, com són una nova xarxa de camins i una nova xarxa de col·lectors i de drenatges, a més a més de les pròpies de la infraestructura de reg.

1.2. Marc teòric

Els conceptes teòrics a partir dels quals es planteja aquest treball tenen a veure amb l'àrea de coneixement del paisatge i, específicament, amb l'evolució dels paisatges agrícoles.

La qüestió paisatgística resulta d'alta complexitat a nivell teòric, donada la multiplicitat de factors i actors que intervenen en la configuració dels territoris i la subjectivitat en la manera com aquests són percebuts.

Tal com es descriu en l'article de Soufflet-Leclerc (2013), el paisatge és la “suma complexa de realitats geogràfiques i, per tant, objectives, i de realitats socials i culturals que condicionen la manera com veiem el territori” (p. 59). A través d'aquesta definició, l'autora exposa la idea de que el paisatge no només té a veure amb quelcom físic i tangible, sinó que també engloba l'esfera perceptiva, és a dir, la relació d'un espai amb la persona que l'observa.

Aquesta percepció, segons Brunet (1974), parteix de la base de que la realitat física que captem a través de la visió és viscuda i sentida “diversament pels homes, que en són, d'una manera o d'una altra, els usuaris (perquè l'espectacle és una forma d'ús). Aquests usuaris efectuen en el paisatge seleccions i judicis de valor” (p. 121). Així, la percepció del paisatge constitueix una realitat subjectiva, fonamentada en les experiències de l'observador en cada cas.

---

³ D'acord amb la definició del diccionari en línia *Terminologia de la sequera* (TERMCAT, Centre de Terminologia, cop. 2024), la concentració parcel·lària consisteix en la “permuta d'un conjunt de parcel·les de dimensions reduïdes i disperses per una parcel·la única, equivalent en classe de terra i conreu”.

Castiglioni (2013), reforçant aquesta idea, incideix en el fet que la percepció sobre els paisatges constitueix, alhora, un factor que condiciona les accions que s'emprenen vers aquests (figura 5):

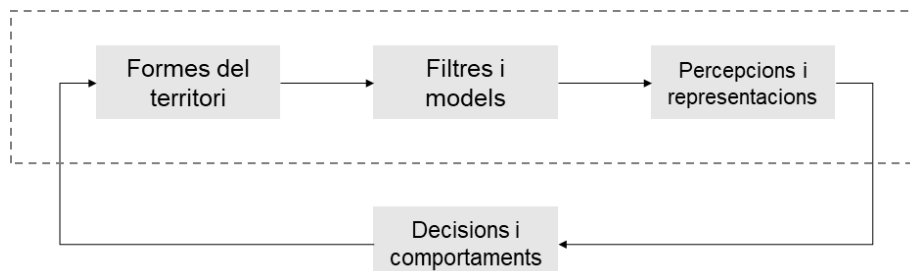

Figura 5: Relació entre les dimensions material i immaterial del paisatge. Font: adaptació de Castiglioni (2013), basat en treballs anteriors de l'autora.

Aquesta figura plasma com la relació entre el territori (físic) i la percepció humana sobre aquest es dona de forma recíproca. “Les percepcions i les representacions del paisatge, és a dir, els significats i els valors atribuïts al paisatge, es creen a partir de les formes perceptibles del territori” i, alhora, “és a partir de les percepcions i de les atribucions de valors que es desenvolupen els comportaments concrets, les accions orientades a transformar les formes del territori” (Castiglioni, 2013, pp. 150-151).

Aquesta la voluntat de copsar una visió integral del territori és també la que s'expressa en la definició de paisatge establerta en la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya: “s'entén per paisatge, als efectes d'aquesta llei, qualsevol part del territori, tal com la col·lectivitat la percep, el caràcter de la qual resulta de l'acció de factors naturals o humans i de llurs interrelacions.” L'esmentada Llei i la definició citada anteriorment resulten de la transposició a Catalunya de les determinacions del Conveni Europeu del Paisatge, un tractat internacional (signat a Florència l'any 2000) que impulsava el tractament del paisatge com a objecte d'ordenació i planificació.

Els efectes de l'aprovació d'aquesta Llei l'any 2005 foren, entre altres determinacions, la creació dels catàlegs del paisatge, uns documents “de caràcter descriptiu i prospectiu que determinen la tipologia dels paisatges a Catalunya, identifiquen llurs valors i llur estat de conservació i proposen els objectius de qualitat que han de complir” (art. 10 de la Llei 8/2005); l'abast d'aquests instruments és el mateix que el dels plans territorials parcials. En el cas de l'àmbit del canal Segarra-Garrigues, el document de referència és el Catàleg de paisatge de les Terres de Lleida, el primer de Catalunya en rebre l'aprovació definitiva (any 2008). Aquest document ha servit com a base per a la identificació dels elements que conformaven el paisatge agrícola abans de la transformació al regadiu objecte del treball.

Com és natural, especialment en el cas del Catàleg de paisatge de les Terres de Lleida però també en la major part dels catàlegs aprovats, el pes dels espais agrícoles en la caracterització del paisatge resulta destacable, no només donada l'extensió d'aquests ambients —considerable arreu de les planes catalanes—, sinó que també a causa de la seva rellevància socioeconòmica i cultural. El tractament de les dinàmiques paisatgístiques en aquests documents també és recurrent i, per tant, també ho és l'abordament d'aspectes relacionats amb l'evolució dels paisatges agrícoles.

Per parlar de paisatges agrícoles, però, cal considerar com aquesta activitat ha actuat històricament com un element modelador del paisatge. Boada (2005) identifica l'origen de les transformacions actives⁴ del paisatge en l'època neolítica, amb l'establiment de

⁴ El terme *activa* es refereix a l'impuls de les transformacions del paisatge per part de les actuacions de les societats humanes (Boada, 2005).

les comunitats sedentàries i la necessitat d'aprovisionament d'aliments i recursos d'aquestes en un espai més reduït. L'auge màxim de la transformació del paisatge per a l'ús agrícola, en base a diversos documents de l'època, arribaria a "finals del segle XVIII" (Boada, 2005, p. 7), en què es registrava el mínim històric en superfície boscosa⁵.

Tot i que les condicions socioeconòmiques, culturals i territorials dels períodes esmentats no són, en absolut, assimilables a les actuals, es fa palpable com i l'evolució de les pràctiques agrícoles ha contribuït a la conformació de diversos escenaris possibles per a aquests paisatges, especialment com a conseqüència de la capacitat de transformació d'aquestes pràctiques sobre el territori i les possibilitats del territori per a assumir-les; Boada defineix aquesta relació en termes de "capacitat de càrrega dels paisatges" (2005, p.5).

Latacz-Lohmann i Hodge (2001), exemplificaven la relació entre els models de producció agrícola i els beneficis socials —entre els quals s'hi inclou la qualitat del paisatge—, de la següent manera (figura 6):

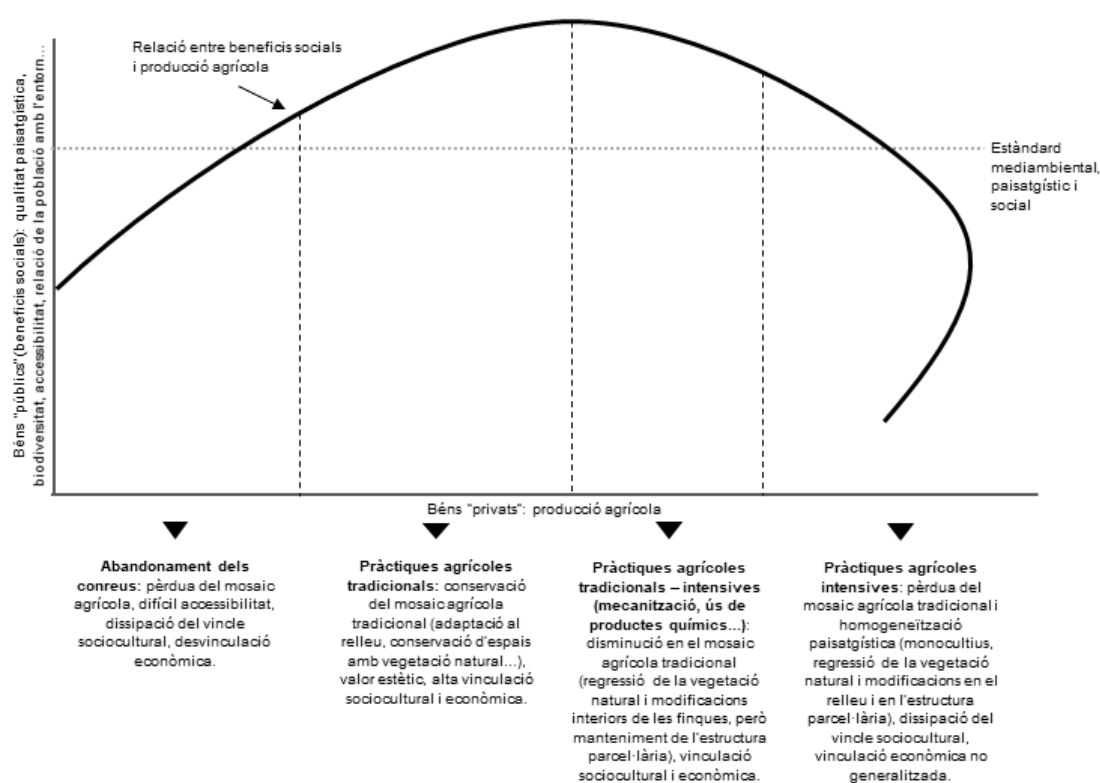

Figura 6: Relació entre producció agrícola i beneficis socials.

Font: adaptació de Latacz-Lohman i Hodge (2001).

A partir d'aquesta aproximació, es pot establir una relació entre l'evolució de les pràctiques agrícoles i la seva implicació en l'existència o no dels elements que històricament han caracteritzat alguns paisatges agrícoles, tant pel que fa a la realitat física —vegetació natural, elements tangibles del patrimoni agrícola (marges, construccions de pedra seca...), elements del relleu (tossals, valls...), estructura tradicional del parcel·lari, etc.—, com a la realitat intangible —vinculació sociocultural amb el paisatge—.

⁵ Tal com apunta Boada (2005), aquest assoliment dels mínims pel que fa a la superfície forestal conjumina l'expansió de l'activitat agrícola amb l'obtenció de productes silvícoles.

Tal com s'ha esmentat en el darrer apartat, la transformació al regadiu —en general— ha de permetre un increment en la rendibilitat de les finques, alhora que obra les portes a la implementació de pràctiques agrícoles de caràcter més intensiu, essencialment a causa de la disponibilitat de recursos hídrics. Una de les necessitats per al funcionament de les pràctiques agrícoles intensives són les transformacions en el relleu i en l'estructura parcel·lària tradicionals, a efectes de concentrar majors extensions de terreny cultivable (reducció dels costos de desplaçament, major eficiència en el treball...).

Diversos estudis sobre transformacions agrícoles i paisatge indiquen que els processos de redistribució de les propietats sovint han contribuït, juntament amb altres dinàmiques agrícoles, a la pèrdua pel que fa a la diversitat en els elements del paisatge (Frey, et. al., 2024 i Sánchez, et. al., 2021).

Aquest conjunt de dinàmiques que condicionen la realitat física de l'espai agrícola s'expressa, pel seu abast territorial, en les cobertes del sòl. Tal com apunten Badia i altres autors, “els usos i les cobertes del sòl constitueixen un component essencial del paisatge, i els seus canvis expressen l'efecte de forces inductores de caràcter biofísic i de forces inductores de caràcter socioeconòmic” (2008, p. 36). En aquest sentit, multitud d'estudis han utilitzat les dades quantitatives que es poden obtenir a partir de les cobertes del sòl per tal d'efectuar caracteritzacions de determinats paisatges, tenint en compte els seus elements principals i, en concret, per monitoritzar-ne els canvis a través de l'anàlisi d'aquest vector en períodes diferents (Guinjoan, et. al., 2014; Badia, et. al., 2008; Turner, et. al., 1994).

Pel que fa a la vessant cultural, Bellmunt identifica com a intrínsec al paisatge el valor simbòlic o identitari. Aquest s'entén com “el grau d'identificació que un col·lectiu determinat sent per un paisatge”, i fa “referència a elements de paisatge o paisatges en el seu conjunt amb una gran càrrega simbòlica o identitària per a les poblacions locals, que hi estableixen relacions de pertinença o hi desenvolupen expressions d'identificació, [...] per exemple, determinades formacions paisatgístiques pròpies (com ara feixes fetes de pedra seca, mosaics agroforestals, façanes litorals...) i determinades muntanyes”, així com “elements de paisatge que tenen atribucions mitològiques lligades a l'explicació d'històries fantàstiques o llegendes” (2013, p. 43).

Els lligams culturals poden respondre, també, a un determinat rerefons social o econòmic, per exemple, en el cas dels paisatges agrícoles, aquestes expressions sovint es refereixen al treball que s'hi desenvolupa—tasques al llarg dels cicles de cultiu o eines i tècniques concretes—, a conreus relacionats amb èpoques de prosperitat econòmica i social —bones collites o increment de la població—, o a clams referents a aspectes meteorològics —com ara la pluja, una manifestació recurrent en zones de secà— (Sans, 2022).

D'aquesta manera, en la mesura que les transformacions agrícoles incideixen directament sobre l'expressió física dels paisatges, poden tenir, també, implicacions sobre les associacions culturals que s'han anat configurant entorn dels diversos elements que els componen.

Malgrat les apreciacions pel que fa als possibles canvis físics, culturals i socioeconòmics en el marc de les transformacions agrícoles, cal considerar que el paisatge és quelcom dinàmic, i que, per tant, els valors que s'hi perceben perden o guanyen significació a mesura que les societats evolucionen (Fernández i Silva, 2017).

2. Metodologia, fonts de dades i escales de treball

La metodologia que s'empra per a la consecució dels objectius del treball es divideix en diverses fases, les quals es corresponen amb dues escales de treball —una de general, de tot l'àmbit d'estudi, i una altra de detall, analitzant un sector amb major profunditat— i diverses tècniques d'obtenció i explotació d'informació de tipus quantitatiu i qualitatiu.

Concretament, l'aproximació al paisatge es realitza de forma que es distingeixen la realitat física (tècniques quantitatives) i la realitat percebuda (tècniques qualitatives). Aquesta distinció, es fa palpable a causa de l'estructuració del treball en dos blocs diferenciats i de la metodologia emprada en cadascun d'aquests, la qual es detalla en els següents apartats. Cal puntualitzar, que el plantejament del treball sense considerar ambdues esferes resultaria, possiblement, esbiaixada i incompleta des de l'òptica del paisatge.

2.1. Anàlisi comparativa de la cartografia de cobertes del sòl

La font de dades principal per a la realització d'aquests apartats és la cartografia de les cobertes del sòl elaborada per l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC) per als anys 2009 i 2022⁶. Es tracta d'una cartografia d'alta resolució (1 m) que parteix del Mapa de cobertes del sòl de Catalunya v4, elaborat pel Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals (CREAF) l'any 2009, i que el simplifica en un total de 41 classes. Aquesta cartografia es troba en format vectorial (utilitzat) i ràster, i es troba disponible al web de l'ICGC.

L'escala de treball en la qual s'empra aquesta informació en el marc del treball abasta el conjunt de l'àmbit del projecte del canal Segarra – Garrigues. Els resultats de la comparativa de cobertes i l'anàlisi dels canvis es desglossen per a cada sector de reg, sumant un total de 17 unitats territorials de dimensió i característiques diverses.

La informació geogràfica esmentada es treballa des dels sistemes d'informació geogràfica (SIG), concretament a través del programari lliure QGIS.

A partir d'aquestes dades es realitza una simplificació de les 41 classes de cobertes identificades per l'ICGC, la qual es resol de la següent manera considerant els principals elements i dinàmiques modeladores del paisatge (taula 1):

---

⁶ Val a esmentar, que la cartografia corresponent a aquest període no es correspon a tot Catalunya amb l'any 2022, sinó que parteix d'ortoimatges i altres fonts de dades d'entre el 2019 i el 2022 en funció de l'àmbit geogràfic. Tanmateix, com que el conjunt de l'àmbit del Segarra-Garrigues s'elabora en base a les dades de l'any 2022 ([Dates de les fonts d'informació del Mapa de cobertes del sòl de Catalunya 2019-2022, ICGC](#)), el present treball es referirà únicament a aquesta data.

Cartografia ICGC		Cartografia comparativa	
Codi	Descripció	Codi	Descripció
111	Conreus herbacis	5	Conreus herbacis
112	Horta, vivers i conreus forçats	1	Zones urbanes i infraestructures
341	Casc urbà		
342	Eixample		
343	Zones urbanes laxes		
344	Edificacions aïllades en l'espai rural		
345	Àrees residencials aïllades		
346	Zones verdes		
347	Zones industrials, comercials i/o de serveis		
348	Zones esportives i de lleure		
349	Zones d'extracció minera i/o abocadors		
350	Zones en transformació		
351	Xarxa viària		
352	Sòl nu urbà		
353	Zones aeroportuàries		
354	Xarxa ferroviària		
355	Zones portuàries		
461	Embassaments	2	Masses d'aigua
462	Llacs i llacunes		
463	Cursos d'aigua		
464	Basses		
465	Canals artificials		
466	Mar		
221	Boscors densos d'aciculifolis	3	Vegetació natural
222	Boscors densos de caducifolis i planifolis		
223	Boscors densos d'escleròfil·les i laurifolis		
224	Matollar		
225	Boscors d'aciculifolis		
226	Boscors clars de caducifolis i planifolis		
227	Boscors clars d'escleròfil·les i laurifolis		
228	Prats i herbassars		
229	Bosc de ribera		
230	Sòl nu forestal		
231	Zones cremades		
232	Roquissars i congestes		
233	Platges		
234	Zones humides		
113	Vinyes	4	Conreus llenyosos
114	Oliverars		
115	Altres conreus llenyosos		

Taula 1: Taula de reclassificació de les cobertes del sòl. Font: elaboració pròpia i ICGC.

Així, resulten un total de 5 classes de cobertes del sòl, les quals simplifiquen de forma significativa la resolució temàtica de la cartografia i faciliten el treball i la interpretació de l'anàlisi comparativa entre els anys 2009 i 2022. La cartografia simplificada per als anys 2009 i 2022 es retalla per al conjunt de l'àmbit del Segarra-Garrigues i s'obtenen les dades de superfície per a cadascuna de les classes i sectors. A partir d'aquesta informació s'elabora la comparativa de la cartografia entre els dos períodes mitjançant una intersecció. La capa que s'obté incorpora les dades de cobertes d'ambdós anys (taula 2):

Dades cobertes any 2009				Dades cobertes any 2022				Resultat intersecció i superfícies de canvi	
SECTOR	SECTOR_1	dades_us_s	sup_ha	SECTOR_2	dades_us_2	dades_us_3	sup_ha_2	TRANS	sup_ha_tra
1	1	4 Conreus llenyos...	3,44	1	4 Conreus llenyos...		13,01	44	1,53
2	1	4 Conreus llenyos...	3,44	1	3 Vegetació natural		286,86	43	0,06
3	1	4 Conreus llenyos...	3,44	1	1 Zones urbanes, ...		70,12	41	0,19
4	1	4 Conreus llenyos...	3,44	1	5 Conreus herbacis		1751,03	45	1,66

Taula 2: Taula d'atributs simplificada de la capa d'intersecció per sectors. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC 2009 i 2022.

Des d'aquestes dades es realitzen la cartografia de les transicions, així com les corresponents matrius, per tal d'observar entre quines classes han fluctuat les superfícies que han experimentat canvis (taula 3):

TRANSICIONS 2009 - 2022						BALANÇ 2009 - 2022						
T2: 2022						T2: 2022						
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	
T1: 2009	1	58,32	0,24	9,68	0	40,28	1	0	-0,29	6,35	-0,19	32,52
	2	0,53	2,4	1,73	0	0,01	2	0,29	0	1,59	0	-0,99
	3	3,33	0,14	262,62	0,32	31,02	3	-6,35	-1,59	0	0,26	18,25
	4	0,19	0	0,06	1,53	1,66	4	0,19	0	-0,26	0	-9,49
	5	7,76	1,00	12,77	11,15	1678,06	5	-32,52	0,99	-18,25	9,49	0
							balanç t2-t1	-38,39	-0,89	-10,57	9,56	40,29

Superfície sense canvis

Superfícies fluctuants entre classes

Resultats any 2022

Dades més rellevants per al treball (superfícies agrícoles i vegetació natural)

Taula 3: Captura de pantalla del full de càlcul en què s'han recopilat les matrius i altres dades per a cadascun dels sectors; exemple del Sector 1. La unitat de mesura dels nombres exposats és l'hectàrea (ha). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC 2009 i 2022.

Les cel·les (fila-columna) 1-1, 2-2, 3-3, 4-4 i 5-5 de la taula de transicions indiquen les superfícies que s'han mantingut en cadascuna de les categories entre els anys 2009 i 2022; aquest resultat es mostra com a 0 en la taula de balanços. La resta de cel·les indiquen les superfícies que sí que han transitat entre les diferents cobertes del sòl. A tall d'exemple, la cel·la 5-3 de la matriu de transicions indica que 12,77 ha de conreus herbacis s'han transformat a vegetació natural entre els anys 2009 i 2022. Per contra, la cel·la 3-5 d'aquesta mateixa matriu indica que 31,02 ha de vegetació natural s'ha transformat a conreus herbacis en l'esmentat període.

La taula de balanç permet simplificar la interpretació de les transicions: es resten, per a cadascuna de les cel·les, el valor final (t2, 2022) del valor inicial (t1, 2009). Així, la cel·la 5-3 indica una pèrdua de vegetació natural en benefici dels conreus herbacis de - 18,25 ha (12,77 – 31,02); aquest mateix valor es mostra com a positiu en la cel·la 5-3, indicant justament el contrari.

2.2. Escala de detall. Anàlisi de la percepció dels canvis en el paisatge i treball de camp

La segona part del treball se centra en l'esfera de la percepció, la qual es recopila i s'analitza a través de mètodes quantitatius. Per tal de possibilitar una anàlisi amb un cert grau de detall s'ha hagut d'acotar l'àmbit d'estudi a una escala menor.

En aquest cas s'ha optat per l'elecció d'un dels sectors de reg, en la mesura que aquesta unitat és la que s'ha utilitzat en la quantificació dels canvis en les cobertes del sòl, alhora que constitueix la divisió territorial de referència en el projecte del Segarra-Garrigues.

A partir de les conclusions de l'anàlisi quantitativa descrita en l'anterior apartat s'ha considerat idoni l'estudi del sector de reg 12.1 per a aquesta segona part, donada la rellevància dels canvis en les cobertes del sòl en el període analitzat. Altrament, el sector 12.1 ha resultat adequat en relació amb les condicions tècniques i logístiques necessàries per al desenvolupament de les metodologies emprades (proximitat, contactes, etc.).

El sector 12.1 inclou part dels termes municipals d'Alfés i Sunyer, i en menor mesura, de Sudanel·l, Montoliu de Lleida i Albatàrrec, tots ells a la comarca del Segrià (figura 7).

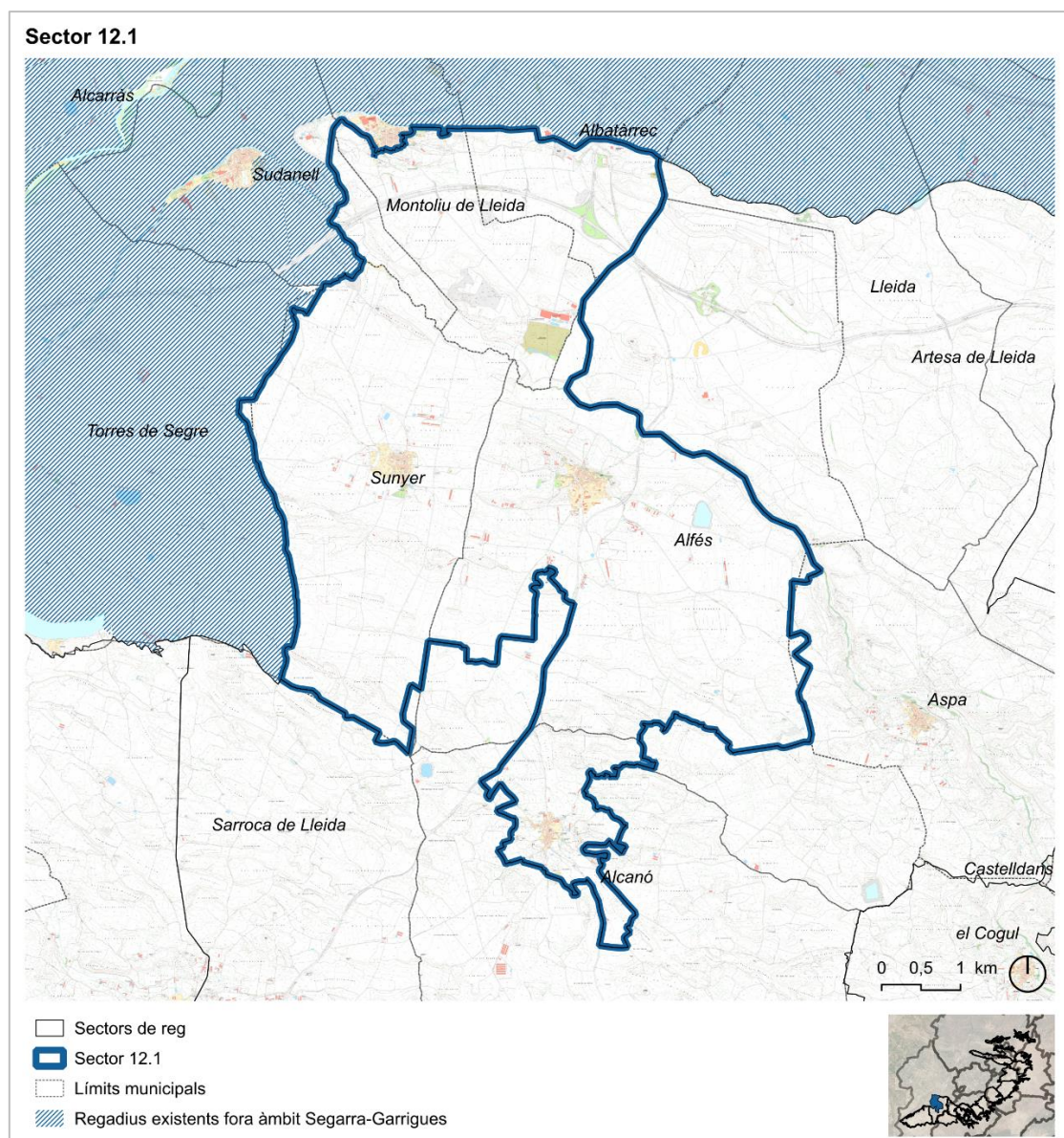

Figura 7: Localització del sector de reg 12.1, delimitació dels termes municipals que en formen part, amb base topogràfica vigent. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de l'ICGC.

Per a la recopilació de testimonis de la població de la zona s'elabora un qüestionari virtual breu (Annex II) a través de la plataforma Google Forms, el qual es fa arribar als enquestats a través dels canals de difusió habituals dels ajuntaments d'Alfés i Sunyer. S'escullen aquests dos municipis en la mesura que són els que tenen una major superfície del terme municipal inclosa en el sector.

El qüestionari consta de dues parts, la primera, encaminada a l'elaboració dels perfils dels participants (edat, sexe, estudis, dedicació, lloc de residència...) i, la segona, encaminada a conèixer la percepció sobre els canvis en el paisatge a través de diverses òptiques (implicacions estètiques, naturals, socioeconòmiques i identitàries). Les preguntes són de resposta predefinida i inclouen un subapartat per a una breu argumentació. En l'última pregunta es deixa un espai per tal de que els participants adjuntin imatges o vídeos sobre els canvis en el paisatge.

Per tal de complementar la informació recopilada a través del qüestionari, el dia 1 de juliol de 2025 es realitza una sessió de grup focal a Sunyer (Annex III) en la qual es plantegen i s'amplien les temàtiques tractades en el marc del qüestionari i es realitza un

mapeig col·lectiu que permet identificar sobre aquest terme municipal i el seu entorn els indrets en què s'han percebut més canvis i la seva significació. Les persones entrevistades en la sessió es seleccionen de manera que conformen una mostra representativa de la població de la zona i complementen els perfils de les respostes obtingudes en els qüestionaris.

Per a l'anàlisi dels continguts orals i escrits recopil·lats s'elabora una taula d'anàlisi que permet caracteritzar els diversos punts de vista dels perfils entrevistats i es cerquen els punts d'acord i desacord en la percepció del paisatge i dels canvis que ha experimentat des del desenvolupament de la infraestructura de reg.

Per a la recopilació de testimonis gràfics es realitzen un total de 4 sessions de treball de camp (al llarg dels mesos d'abril, maig, juny i juliol de 2025) en les quals s'obtenen fotografies dels indrets en què més canvis s'han detectat en la comparativa de cobertes del sòl o d'altres espais d'interès, i s'emplenen *in situ* fitxes d'observació del paisatge (Annex IV), per tal d'identificar i descriure els canvis en el paisatge de forma estructurada. A continuació es mostra un exemple de fitxa sense emplenar (taula 4):

Dades generals	
<i>Imatge o imatges des del punt d'observació</i>	
Punt d'observació: <i>referència i nom ubicació</i>	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y:
Data i hora de l'observació:	Direcció de la vista: <i>orientació</i>
Topografia	
Predominant:	Elements secundaris i menors:
Cobertes del sòl	
Predominant:	Cobertes secundàries i menors:
Altres elements paisatgístics a destacar:	
Dinàmiques observades:	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	<i>Rar - habitual</i>
Escala:	<i>Petita – mitjana – gran</i>
Textures:	<i>Suau - rugosa</i>
Colors:	
Complexitat:	<i>Baixa – mitjana – alta (en funció dels elements i dinàmiques)</i>
Llunyania "remoteness":	<i>Llunyà – poc llunyà</i>
Unitat:	<i>Presència elements fragmentadors, continuïtat de les cobertes...</i>
Formes:	<i>Ondulacions suaus – relleus abruptes...</i>
Obertura:	<i>Petita – mitjana – gran</i>
Percepcions	
Seguretat (1-5):	
Tranquil·litat (1-5):	
Plaer (1-5):	
Valors paisatgístics:	<i>Valor històric, valor productiu, valor natural, valor cultural, valor social o valor identitari</i>

Taula 4: Fitxa d'observació del paisatge tipus. Font: elaboració pròpia a partir de les referències de [The Marple WebSite](#) i [Landscape Character Assessment For Gateshead Council](#).

Tal com s'aprecia en la taula, les fitxes d'observació del paisatge consten de cinc apartats diferenciats, els quals combinen la descripció de la realitat física observada, amb la percepció de l'observador sobre el paisatge. L'emplenament de les fitxes, tot i comptar amb un patró mitjanament preestablert, deixa marge per a la incorporació dels apunts i observacions addicionals que es creguin convenients en el moment de realitzar-les.

Altrament, en l'apartat de cobertes del sòl s'ha incorporat un subapartat dedicat a les dinàmiques d'aquestes cobertes, un aspecte que s'ha considerat rellevant per a l'objecte del treball: les transformacions en l'espai agrícola.

La informació recopilada per les fitxes es complementa amb documents gràfics anteriors a l'any 2009 de diversa tipologia (ortoimatges, cartografia del parcel·lari i imatges i vídeos cedits per particulars).

Val a esmentar, que la realització del treball de camp, tot i estar encaminada a l'apartat de recopilació de les percepcions sobre l'àmbit, ha permès enriquir les descripcions sobre l'evolució objectiva del paisatge efectuades en el capítol 3 del treball, especialment en relació amb les principals dinàmiques agrícoles.

3. Anàlisi comparativa de les cobertes del sòl 2009 – 2022 a partir dels SIG

3.1. Caracterització de les cobertes del sòl de l'any de partida

Per tal de contextualitzar els canvis que s'han donat a través de la comparativa de l'apartat 3.2, cal realitzar una aproximació a les cobertes del sòl de l'any de partida. A continuació s'exposen les superfícies per a cadascuna de les cobertes de l'ICGC simplificada en 5 categories, en l'àmbit del Segarra-Garrigues, per a l'any 2009 (taula 5):

Coberta	Any 2009	
	Superfície (ha)	%
1. Àrees urbanes i infraestructures	4.045,94	3,83
2. Masses d'aigua	362,86	0,34
3. Vegetació natural	20.360,41	19,28
4. Conreus llenyosos	30.324,25	28,72
5. Conreus herbacis	50.506,42	47,83
Total	105.599,87	100,00

Taula 5: Cobertes del sòl de l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Tenint en compte aquestes dades, per a l'any 2009, es poden destacar els següents trets característics pel que fa a les cobertes del sòl i la seva distribució en els espais agraris del Segarra-Garrigues (figura 8):

- Predominança dels conreus herbacis (cereal d'hivern) en superfície. Especialment se n'observa la disposició continua arreu de les zones més planeres de les comarques de l'Urgell i la Segarra, així com en els sectors de la Noguera. Cal també destacar la predominança d'aquesta tipologia de conreus als secans de la comarca del Segrià (entorn dels espais protegits del Mas de Melons – Alfés i dels Secans del Segrià – Utxesa).
- Disposició dels conreus llenyosos al llarg de la comarca de les Garrigues, les zones més abruptes del sud de l'Urgell i el sud del Segrià. Aquesta disposició coincideix notablement amb les zones amb tradició del conreu l'olivera, reconegut per la denominació d'origen protegida "Les Garrigues", associada amb l'oli produït en aquests indrets.
- Existència de masses de vegetació natural de certa extensió (detectables amb el mapa de cobertes del sòl) en les zones menys aptes per al conreu —bé sigui a continuació de les masses forestals perimetrals respecte de l'àmbit o en forma de tossals i petits relleus o d'altres reductes de vegetació forestal—. La disposició

d'aquesta coberta es presenta coherent en relació amb la morfologia del terreny i denota certa continuïtat (p. ex. emmarca les valls o cursos fluvials), Alhora, es detecta una major extensió de vegetació forestal en les zones en què predominen els conreus llenyosos. Aquest fet pot guardar relació amb processos precedents d'abandonament de l'activitat agrícola, un fenomen més estès en zones amb terrenys més complicats pel que fa al seu maneig agrari, a causa de la impossibilitat de mecanització de les tasques del camp.

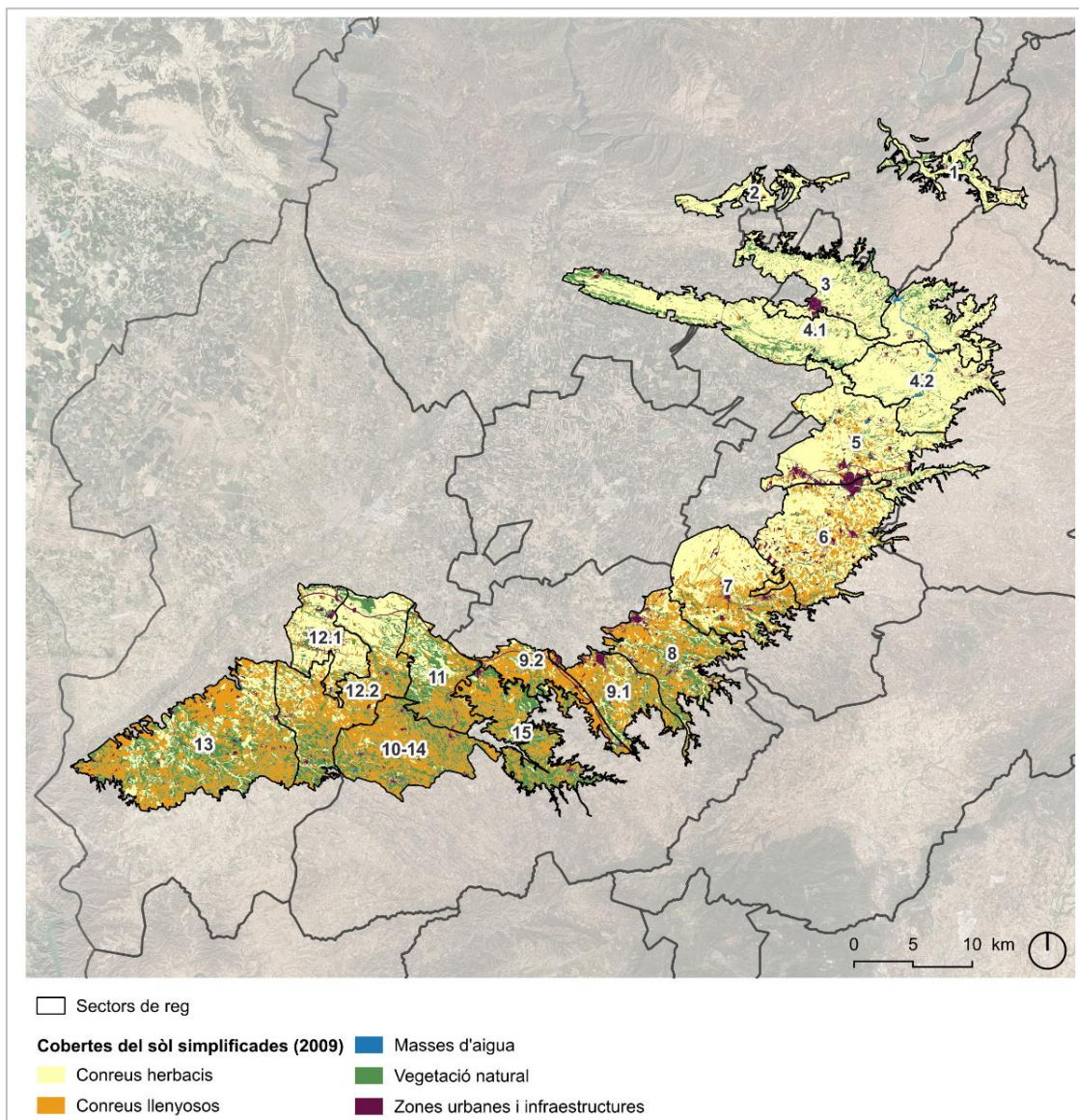

Figura 8: Mapa de les cobertes del sòl de l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Així, la distribució de les cobertes en els diferents sectors per a l'any 2009 (figura 9) es correspon amb el retrat efectuat en els darrers paràgrafs, essent els sectors 1 a 7, juntament amb el cas particular del 12.1, els dominats per conreus herbacis, i la resta (8 a 15), els que compten amb major superfície de conreus llenyosos. Altrament, quant a la proporció de les superfícies conreades en relació amb la vegetació natural, es fa palpable com, en termes generals, els sectors en què predominen els conreus llenyosos per sobre dels herbacis, ho fan en menor proporció respecte de la superfície total, fet que denota una major heterogeneïtat pel que fa a les cobertes del sòl.

La figura 9 comptabilitza els percentatges de superfície (distribució) per a les cobertes 3, 4 i 5, la proporció restant fins a arribar al 100% es correspon a la superfície de les cobertes 1 i 2, les quals, per la seva poca representativitat en l'espai agrari no s'han inclòs en la gràfica.

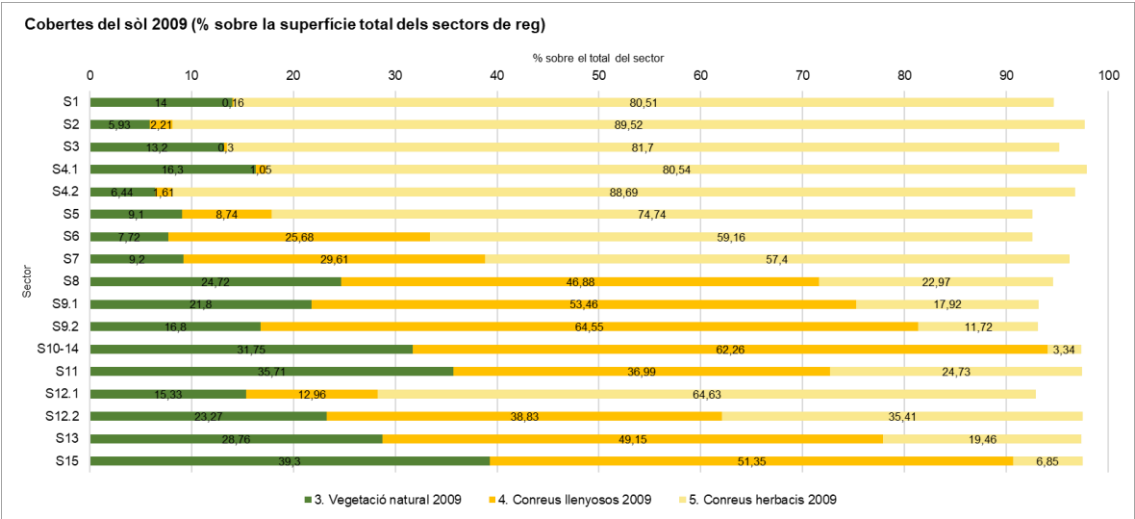

Figura 9: Principals cobertes del sòl en l'espai agrari i distribució (%) a l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues (per sectors). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

3.2. Comparativa de les cobertes del sòl entre els anys 2009 i 2022

Des d'aquesta situació de partida, les dades de les cobertes del sòl simplificades es presenten de la següent manera per a l'any 2022, respecte del 2009 (taula 6):

Coberta	Any 2009		Any 2022		Diferència	
	ha	%	ha	%	ha	%
1. Àrees urbanes i infraestructures	4.045,94	3,83	3.470,05	3,29	-575,89	-14,23
2. Masses d'aigua	362,86	0,34	392,83	0,37	29,97	8,26
3. Vegetació natural	20.360,41	19,28	19.867,41	18,81	-493,00	-2,42
4. Conreus llenyosos	30.324,25	28,72	29.216,94	27,67	-1.107,31	-3,65
5. Conreus herbacis	50.506,42	47,83	52.652,63	49,86	2.146,21	4,25
Total	105.599,87	100,00	105.599,87	100,00	0,00	0,00

Taula 6: Superfícies i percentatges sobre la superfície total de l'àmbit de les diferents cobertes del sòl de l'àmbit del Segarra-Garrigues per als anys 2009 i 2022.Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Les dades referents al conjunt de l'àmbit del projecte, no indiquen, en termes generals, diferències significatives de les cobertes del sòl de l'any 2022 respecte del 2009 en les categories 3, 4 i 5 —predominants en l'espai agrícola—, especialment, si es tenen en compte els percentatges calculats sobre la superfície total de l'àmbit.

Quant a aquestes dades, val a destacar que s'han detectat canvis de criteri pel que fa a la categorització de les cobertes del sòl d'infraestructures (p. ex. carreteres locals, canals de reg, entre altres) entre els anys 2009 i 2022. Aquest fet ha provocat biaixos considerables pel que fa a les superfícies d'ambdós períodes per a les categories 1 i 2. També s'observa que, en diverses ocasions, les parcel·les agrícoles en transformació l'any 2022, en les quals s'estan produint moviments de terres i que, per tant, es troben desproveïdes de vegetació de cap tipus, s'identifiquen en el mapa de cobertes com a sòl nu urbà, coberta inclosa en la categoria 1. Això no obstant, donat el pes reduït d'aquestes cobertes en relació amb les cobertes predominants en l'espai agrícola (categories 3, 4 i 5), les divergències s'han considerat poc significatives pel que fa a l'objecte del present treball.

La taula anterior exposa l'increment o decrement en superfície per al conjunt de l'àmbit en funció de les principals cobertes del sòl, tanmateix, no permet conèixer les cobertes de destí de les superfícies incloses en aquestes fluctuacions. Per tal de complementar aquesta informació, a continuació es mostren la matriu de transició i el balanç calculat a partir d'aquesta (taules 7 i 8) per al conjunt de l'àmbit Segarra-Garrigues entre els anys 2009 i 2022:

Àmbit Segarra-Garrigues		T2: 2022					Total 2009
		1. URB	2. AIG	3. VEG	4. LLE	5. HER	
T1: 2009	1. URB	2.546,56	25,73	466,88	366,44	640,31	4.045,92
	2. AIG	14,07	198,76	67,89	2,33	79,81	362,86
	3. VEG	269,73	46,9	18.309,38	684,83	1.049,57	20.360,41
	4. LLE	325,49	63,25	503,31	24.775,97	4.656,23	30.324,25
	5. HER	314,19	58,19	519,95	3.387,37	46.226,71	50.506,41
Total 2022		3.470,04	392,83	19.867,41	29.216,94	52.652,63	105.599,88

Taula 7: Matriu de transicions de les cobertes del sòl en l'àmbit del Segarra-Garrigues (ha) entre els anys 2009 i 2022. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Àmbit Segarra-Garrigues		T2: 2022				
		1. URB	2. AIG	3. VEG	4. LLE	5. HER
T1: 2009	1. URB	0,00	11,66	197,15	40,95	326,12
	2. AIG	-11,66	0,00	20,99	-60,92	21,62
	3. VEG	-197,15	-20,99	0,00	181,52	529,62
	4. LLE	-40,95	60,92	-181,52	0,00	1.268,86
	5. HER	-326,12	-21,62	-529,62	-1.268,86	0,00
T2 – T1		-575,88	29,97	-493	-1.107,31	2.146,22
T2 – T1 (predominants; 3, 4 i 5)				-711,14	-1.087,34	1.798,48

Taula 8: Balanç (T2-T1) de les transicions de les cobertes del sòl en l'àmbit del Segarra-Garrigues (ha) entre els anys 2009 i 2022. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Tant la matriu de transicions (taula 7) com el balanç (taula 8) mostren que les transicions amb el volum més significatiu pel que fa a la superfície —en nombres absoluts— es dona en les categories agrícoles (4 i 5), les quals resulten predominants en el conjunt de l'àmbit, seguides de la vegetació natural.

Tot i el pes reduït dels canvis sobre la superfície total de l'àmbit Segarra-Garrigues (taula 6), val a considerar les dinàmiques més destacables entre les principals categories de l'espai agrícola (3, 4 i 5).

Així, pel que fa a la vegetació natural, les transicions resulten en una disminució de l'ordre de -1.734,4 ha de vegetació natural a causa de l'extensió de les cobertes agrícoles (taula 7; cel·les 3-4 i 3-5). La transició inversa, mostra un increment en la coberta número 3 de 1.023,26 ha (taula 7; cel·les 4-3 i 5-3). Malgrat aquest increment, el balanç per a la vegetació natural del conjunt de l'àmbit resta negatiu en relació amb els usos agrícoles, en -711,14 ha (taula 8).

Quant als conreus llenyosos, el balanç (taula 8) també exposa un decreixement en la superfície d'aquesta coberta, principalment, en benefici dels conreus herbacis i de la vegetació natural (taula 7; cel·les 4-3 i 4-5).

Per contra, els conreus herbacis augmentarien en superfície entre els anys 2009 i 2022, en detriment de la vegetació natural i dels llenyosos (taula 7; cel·les 5-3 i 5-4), obtenint un balanç de +1.798,48 ha per al 2022).

Tal com s'ha esmentat anteriorment, aquestes superfícies no resulten significatives si es té en compte l'abast del projecte; tanmateix, a escala de sector, els canvis en la distribució de les cobertes del sòl es fa molt més palpable (taula 9):

		3. Vegetació natural					
		2009		2022		Diferència	
	Sector (ha)	ha	%	ha	%	ha	%
S1	2.124,80	297,44	14,00	286,86	13,50	-10,58	-3,56
S2	1.817,71	107,72	5,93	88,81	4,89	-18,91	-17,55
S3	5.536,98	731,00	13,20	656,09	11,85	-74,91	-10,25
S4.1	11.410,45	1.859,92	16,30	1.809,66	15,86	-50,26	-2,70
S4.2	6.461,66	416,42	6,44	389,74	6,03	-26,68	-4,41
S5	8.768,30	797,66	9,10	795,35	9,07	-2,31	-0,29
S6	8.404,77	648,51	7,72	649,92	7,73	1,41	0,22
S7	7.043,57	648,14	9,20	659,98	9,37	11,84	1,83
S8	6.053,49	1.496,23	24,72	1.507,80	24,91	11,57	0,77
S9.1	3.728,20	812,73	21,80	883,03	23,69	70,3	8,65
S9.2	2.175,09	365,43	16,80	402,86	18,52	37,43	10,24
S10-14	6.261,60	1.988,35	31,75	1.954,22	31,21	-34,13	-1,72
S11	4.123,15	1.472,42	35,71	1.570,50	38,09	98,08	6,66
S12.1	3.918,34	600,74	15,33	570,08	14,55	-30,66	-5,10
S12.2	8.871,79	2.064,48	23,27	1.949,06	21,97	-115,42	-5,59
S13	13.043,10	3.751,47	28,76	3.376,04	25,88	-375,43	-10,01
S15	5.856,88	2.301,75	39,30	2.317,41	39,57	15,66	0,68

		4. Conreus llenyosos					
		2009		2022		Diferència	
	Sector (ha)	ha	%	ha	%	ha	%
S1	2.124,80	3,44	0,16	13,01	0,61	9,57	278,20
S2	1.817,71	40,24	2,21	55,14	3,03	14,9	37,03
S3	5.536,98	16,49	0,30	59,19	1,07	42,7	258,94
S4.1	11.410,45	120,20	1,05	87,45	0,77	-32,75	-27,25
S4.2	6.461,66	104,33	1,61	74,98	1,16	-29,35	-28,13
S5	8.768,30	766,48	8,74	776,44	8,86	9,96	1,30
S6	8.404,77	2.158,42	25,68	2.545,90	30,29	387,48	17,95
S7	7.043,57	2.085,71	29,61	1.752,54	24,88	-333,17	-15,97
S8	6.053,49	2.837,64	46,88	2.189,06	36,16	-648,58	-22,86
S9.1	3.728,20	1.993,06	53,46	1.700,96	45,62	-292,1	-14,66
S9.2	2.175,09	1.404,01	64,55	1.271,08	58,44	-132,93	-9,47
S10-14	6.261,60	3.898,37	62,26	3.669,58	58,60	-228,79	-5,87
S11	4.123,15	1.525,02	36,99	1.378,45	33,43	-146,57	-9,61
S12.1	3.918,34	507,91	12,96	1.642,77	41,93	1134,86	223,44
S12.2	8.871,79	3.444,92	38,83	3.331,84	37,56	-113,08	-3,28
S13	13.043,10	6.410,75	49,15	5.983,74	45,88	-427,01	-6,66
S15	5.856,88	3.007,29	51,35	2.684,83	45,84	-322,46	-10,72

		5. Conreus herbacis					
		2009		2022		Diferència	
	Sector (ha)	ha	%	ha	%	ha	%
S1	2.124,80	1.710,74	80,51	1.751,03	82,41	40,29	2,36
S2	1.817,71	1.627,28	89,52	1.624,35	89,36	-2,93	-0,18
S3	5.536,98	4.523,55	81,70	4.543,27	82,05	19,72	0,44
S4.1	11.410,45	9.190,50	80,54	9.304,03	81,54	113,53	1,24
S4.2	6.461,66	5.731,13	88,69	5.794,12	89,67	62,99	1,10
S5	8.768,30	6.553,36	74,74	6.532,32	74,50	-21,04	-0,32
S6	8.404,77	4.972,22	59,16	4.780,44	56,88	-191,78	-3,86
S7	7.043,57	4.042,66	57,40	4.364,26	61,96	321,6	7,96
S8	6.053,49	1.390,52	22,97	2.074,57	34,27	684,05	49,19
S9.1	3.728,20	668,00	17,92	926,30	24,85	258,3	38,67
S9.2	2.175,09	255,00	11,72	389,29	17,90	134,29	52,66
S10-14	6.261,60	209,03	3,34	496,92	7,94	287,89	137,73
S11	4.123,15	1.019,80	24,73	1.109,55	26,91	89,75	8,80

S12.1	3.918,34	2.532,32	64,63	1.509,96	38,54	-1022,36	-40,37
S12.2	8.871,79	3.141,31	35,41	3.407,33	38,41	266,02	8,47
S13	13.043,10	2.537,64	19,46	3.348,67	25,67	811,03	31,96
S15	5.856,88	401,36	6,85	696,23	11,89	294,87	73,47

Taula 9: Superfícies i percentatges sobre la superfície total dels sectors de les diferents cobertes del sòl de l'àmbit del Segarra-Garrigues (per sectors) per als anys 2009 i 2022. En color vermell les cobertes que han patit un decrement i en verd les que han incrementat (superfície). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Les dades de la taula 9 indiquen fluctuacions en les cobertes del sòl localitzades en punts concrets del territori, les quals, possiblement, responen al grau de desenvolupament de la infraestructura de reg referenciat en l'apartat 1.1 del present treball (figura 4) i en els diferents models de desenvolupament del reg en funció de les dotacions, també exposades en l'esmentat apartat. D'aquesta manera, no es pot parlar de dinàmiques de caire general per al conjunt de la superfície del nou regadiu; aquest fet s'evidencia en la distribució de les transicions sobre l'àmbit del canal Segarra-Garrigues (figura 10):

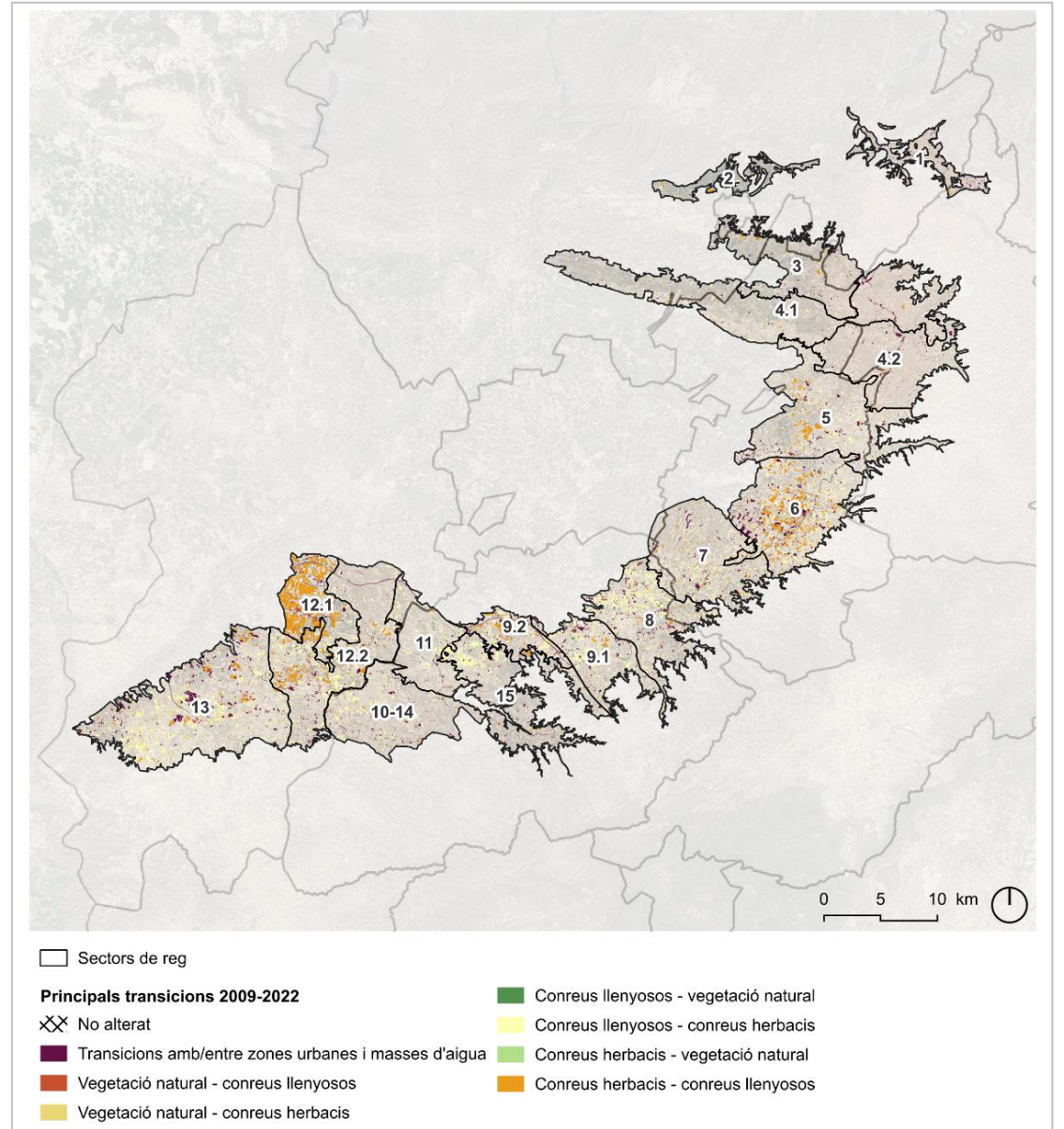

Figura 10: Principals transicions en l'espai agrari del Segarra-Garrigues 2009-2022. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

El mapa (figura 10), indica les superfícies que s'han transformat entre els anys 2009 i 2022, així com les transicions entre les diverses categories (coberta del sòl any 2009-coberta del sòl any 2022). Tal com s'observa en la cartografia i en les dades aportades els sectors que han vist més transformada la seva fisonomia pel que fa a les cobertes del sòl són (en nombres relatius), de forma molt notable, el sector 12.1 (de l'ordre del 26% de la superfície), seguit del sector 8 (12%) i dels sectors 9.1, 9.2 i 13 (entre el 6% i el 7%). A continuació es presenten els balanços i la cartografia de les transicions dels sectors que han experimentat els canvis més significatius (Figura 11):

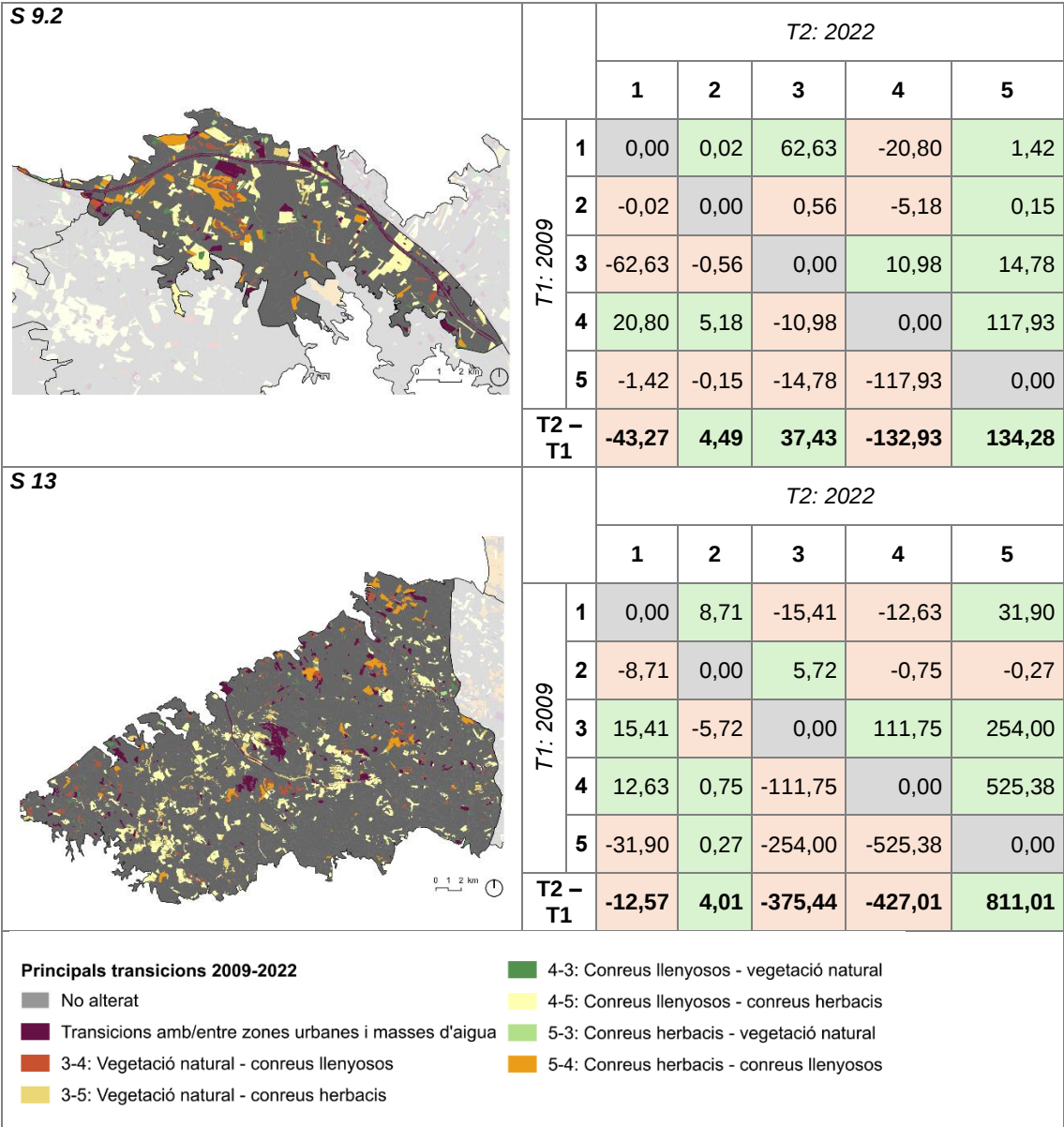
S 12.1		T2: 2022				
		1	2	3	4	5
T1: 2009	1	0,00	0,69	31,47	39,42	15,42
	2	-0,69	0,00	-4,46	0,47	-0,48
	3	-31,47	4,46	0,00	48,36	9,31
	4	-39,42	-0,47	-48,36	0,00	-1.046,61
	5	-15,42	0,48	-9,31	1.046,61	0,00
T2 – T1		-87	5,16	-30,66	1.134,86	-1.022,36

S 8		T2: 2022				
		1	2	3	4	5
T1: 2009	1	0,00	0,74	15,59	-3,85	57,26
	2	-0,74	0,00	-7,95	-12,26	-1,76
	3	-15,59	7,95	0,00	-34,15	30,22
	4	3,85	12,26	34,15	0,00	598,31
	5	-57,26	1,76	-30,22	-598,31	0,00
T2 – T1		-69,74	22,71	11,57	-648,57	684,03

S 9.1		T2: 2022				
		1	2	3	4	5
T1: 2009	1	0,00	0,09	45,76	-27,01	32,70
	2	-0,09	0,00	-0,46	-12,43	-2,06
	3	-45,76	0,46	0,00	-40,05	15,04
	4	27,01	12,43	40,05	0,00	212,62
	5	-32,70	2,06	-15,04	-212,62	0,00
T2 – T1		-51,54	15,04	70,31	-292,11	258,30

Després de tenir en compte les principals transicions, i de la mateixa manera que per a l'any 2009, el retrat de l'any 2022 per a les cobertes de l'àmbit del Segarra-Garrigues resulta de la següent manera (figura 12):

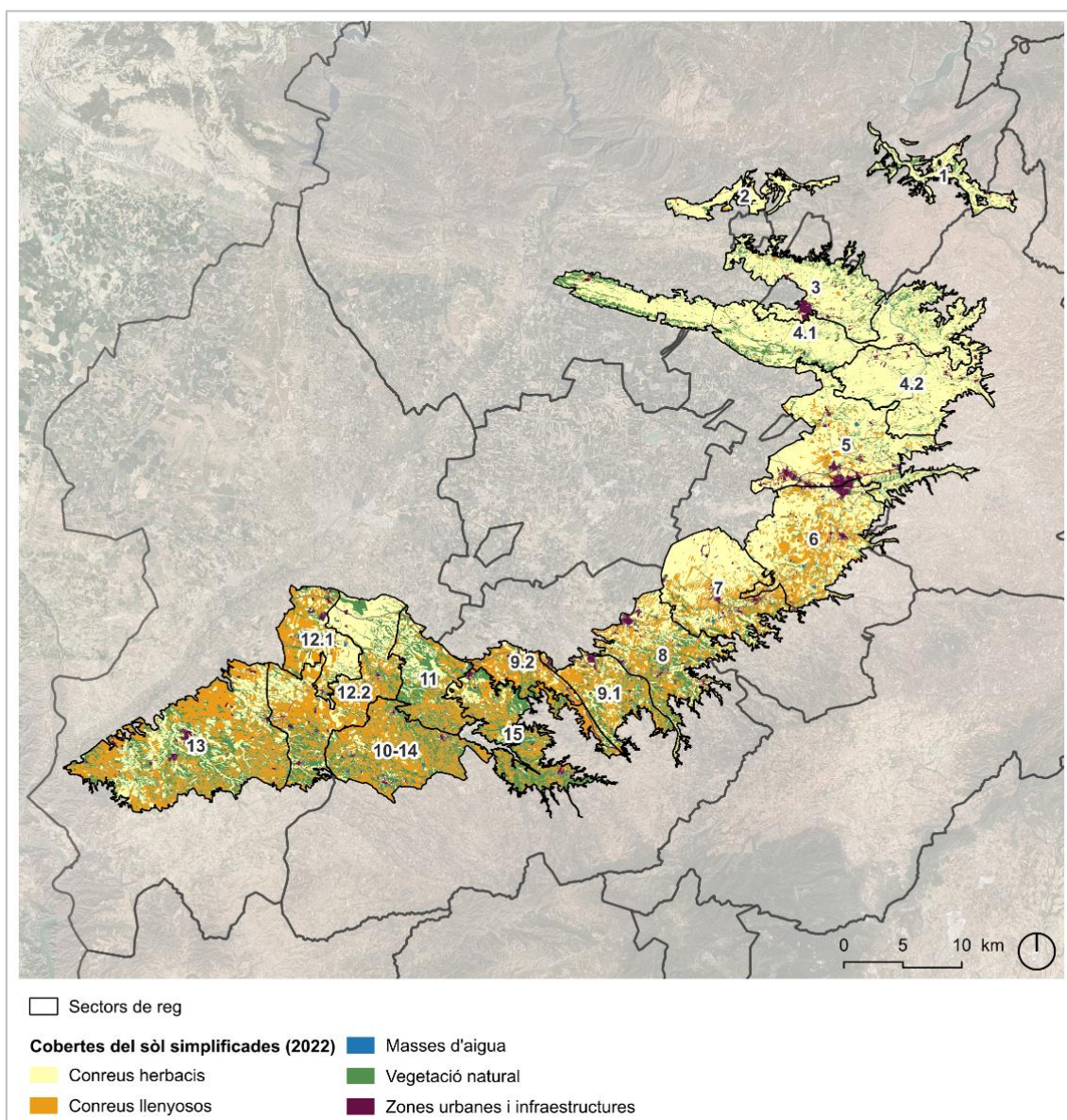

Figura 12: Cobertes del sòl de l'any 2009 en l'àmbit del Segarra-Garrigues. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

El mapa mostra com persisteix el predomini dels conreus herbacis (cereal d'hivern) als sectors de la Segarra i la Noguera, així com a l'interior dels espais protegits del Mas de Melons – Alfés i dels Secans de Belianes – Preixana (zones ZEPA excloses parcialment del reg). En certa mesura, la disposició tradicional del conreu herbaci en les zones més planeres ja no compleix el patró basat en la morfologia del terreny apuntat en la caracterització de l'any 2009 (figura 13).

Aquest fenomen es fa especialment palpable en els sectors número 6 (Urgell) i 12.1 (Segrià) en què el decrement dels conreus herbacis ha estat de prop de 300 ha (4% sobre la superfície agrícola total del sector) i de 1.000 ha (25% sobre la superfície agrícola del sector), respectivament.

Figura 13: Identificació de la transició entre conreus herbacis i llenyosos al sector 6, entorn del nucli de Verdú (zona de los Plans i el fondo dels Molars). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl i les ortoimatges 2009 (esquerra) i 2022 (dreta) de l'ICGC.

En el mateix sentit, els conreus llenyosos guanyen terreny a la plana tradicionalment cerealística del Segrià (sector 12.1), així com en alguns punts de l'Urgell (sector 6). En aquests dos casos les transicions cap als conreus llenyosos s'ha manifestat d'una forma molt diferent (SIGPAC 2022), en el cas particular del Segrià ha estat majoritàriament a través de la fruita dolça —una tipologia de conreu molt allunyada de les pròpies de secà— i, en canvi, en el cas de l'Urgell, a través de l'expansió del conreu de l'olivera i de l'ametller en formes més intensives que les tradicionals.

Un altre aspecte a considerar és el procés d'intensificació en els sectors de les Garrigues Baixes (nord de la comarca; sectors 8, 9.1 i 9.2) i del sud del Segrià (sector 13). Aquesta dinàmica es fa palpable atès que les transicions entre cobertes mostren un decrement dels conreus llenyosos enfront dels herbacis, tot i la predominança dels llenyosos. Si s'observen les imatges aèries dels anys 2009, 2022 i l'actual (2024) es fa palpable com, en diversos casos, les zones identificades amb la transició entre les categories 4 i 5 són errades en la detecció de les cobertes del sòl a causa de les obres de transformació en curs (figura 14).

Figura 14: Identificació de l'errada en la transició entre conreus llenyosos i herbacis al sector 9.2 (terme municipal de les Borges Blanques). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl i les ortoimatges 2009 (esquerra dalt), 2022 (dreta dalt) i 2024 (baix esquerra) de l'ICGC.

Quant a la vegetació natural, es presenta un patró recessiu segons les dades per al conjunt de l'àmbit. Sector a sector, aquesta dinàmica s'ha fet més palpable en els dels extrems est i oest del sistema Segarra-Garrigues (figura 15), els quals ja presentaven d'inici un percentatge menor de vegetació natural en el repartiment de les cobertes del sòl.

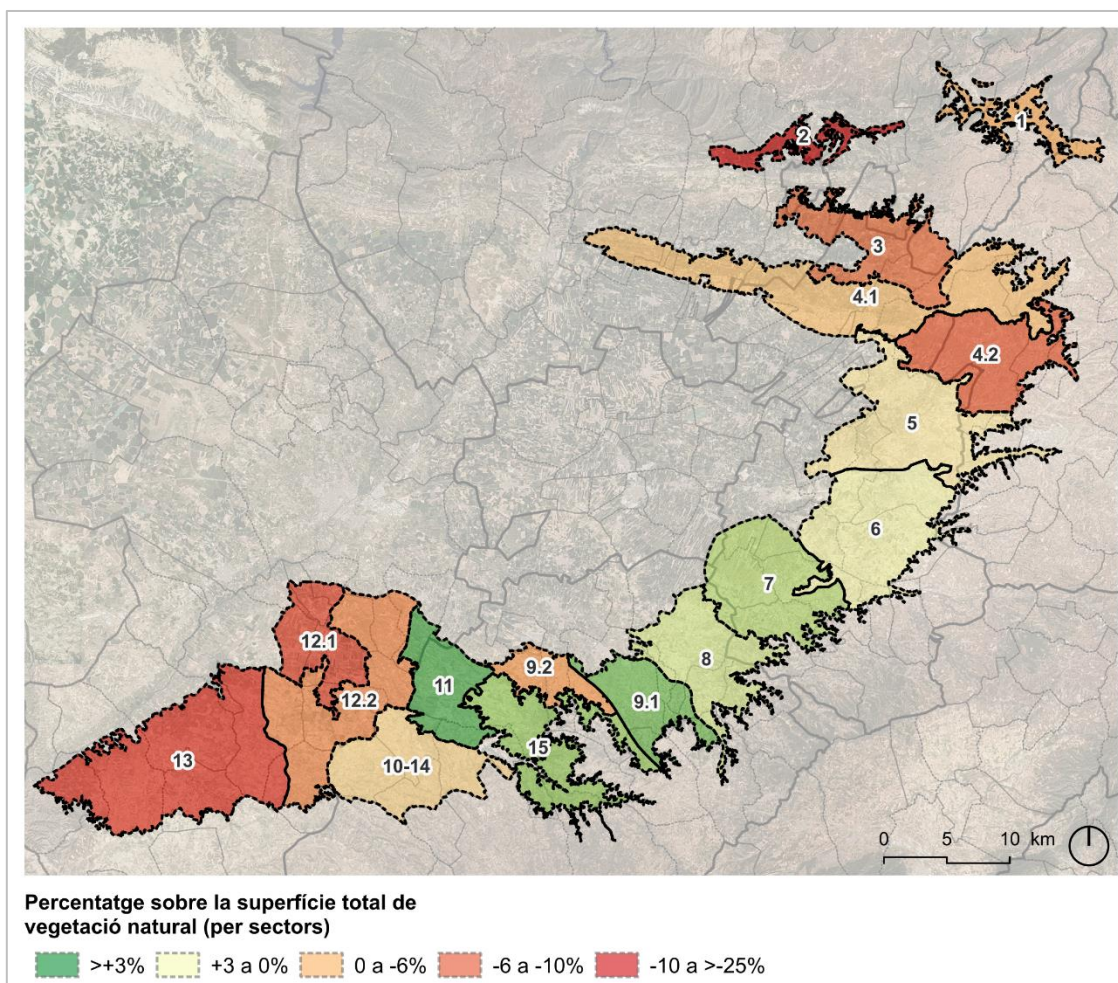

Figura 15: Transició de vegetació natural (3) a usos agrícoles (4 i 5). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

A través d'una anàlisi de detall entre les ortoimatges dels diversos períodes estudiats es fa palès que l'eliminació d'aquesta cobertura de forma generalitzada es correspon a la transformació al conreu d'espais aïllats (tossals, marges, límits de finca, etc.) a causa de les modificacions en l'estructura del parcel·lari i de la millora interna del rendiment de les finques agrícoles. Alhora, en el cas dels sectors en què s'havia donat un procés d'abandonament agrícola, la transició entre vegetació natural i conreus pot haver estat propiciada per la recuperació de finques.

D'altra banda, cal destacar que en els sectors en què es detecta un increment en la superfície d'aquesta cobertura, aquest no resulta substancial en comparació amb els casos en què es presenta un decrement. Els increments registrats suposen entre el 0,26% i el 3,92% de la superfície de vegetació natural dels sectors, mentre que els decrements se situen entre el -0,25 i el -17,35%, concentrant la major part dels sectors afectats en valors superiors al -6% (figura 15).

En relació amb les fluctuacions entre categories de caràcter agrícola (conreus llenyosos i herbacis, independentment de la destinació), es pot observar (figura 16) que els canvis més significatius entre categories agrícoles s'han donat als sectors del sud de l'àmbit. El sector 12.1, al Segrià, i els sectors 8, 15, 9.1 i 9.2, a les Garrigues, són els que registren valors més elevats en relació amb el percentatge de superfície agrícola transformada.

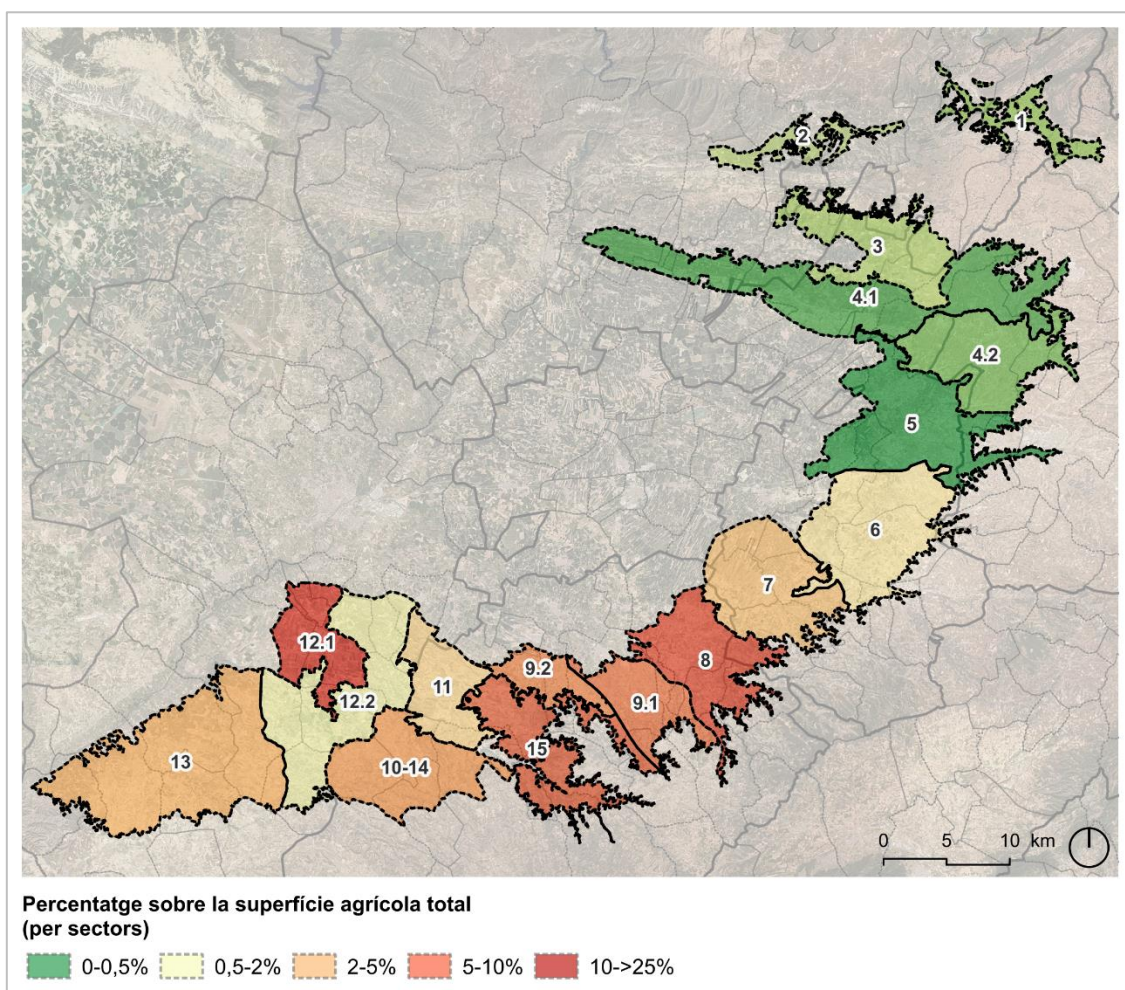

Figura 16: Transicions entre cobertes agrícoles (4 i 5). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Tal com es fa palpable en les imatges presentades anteriorment (figures 13 i 14), aquestes transicions responen al procés d'intensificació de les pràctiques agrícoles propiciat pel desenvolupament de la nova infraestructura. Aquest procés, no duu associat, necessàriament, un canvi en els conreus tradicionals a la zona; en el cas de les Garrigues, les dades del SIGPAC (2022) no mostren canvis substancials en el repartiment de les tipologies de conreu (oliveres, ametllers), tanmateix, el canvi principal s'ha vist motivat, en aquests indrets, per la modificació topogràfica i de l'estructura del parcel·lari (increment de la mida de les finques, eliminació de bancals...), així com pel nou marc de plantació⁷ per als conreus de caràcter intensiu. El fet de no canviar de forma notable la tipologia de conreu (llenyós) implica, tal com es reflecteix en les dades, un balanç atenuat en termes de transformació del sector.

En el cas particular del sector 12.1, a més de la notable intensificació, val a destacar el canvi substancial en la tipologia de conreu, ja comentat en els paràgrafs precedents.

Ambdós aspectes queden reflectits en els balanços per sectors aportats (figura 11), en què les dades registren decrements o increments entre superfícies agrícoles (4 i 5) molt menors en el cas dels sectors 8, 9.1, 9.2 i 13 (predomini llenyosos tradicionals), que en el cas del sector 12.1.

---

⁷ D'acord amb la definició del diccionari en línia *Glossari de jardineria i paisatgisme* (TERMCAT, Centre de Terminologia, cop. 2016-2024), el marc de plantació és la distància "que es deixa entre arbres perquè puguin créixer i desenvolupar-se òptimament". La manca de reg implica marcs de plantació més grans, donada la poca disponibilitat del recurs hídric per cada hectàrea (a repartir entre menys arbres per al seu correcte desenvolupament); amb l'existència d'aquest recurs, es poden ajustar els marcs de plantació, per tant, cada hectàrea admetrà més arbres.

4. La percepció dels canvis en el paisatge 2009 – 2022 al sector de reg 12.1

4.1. Justificació de l'elecció i particularitats del sector

Per tal d'abordar la qüestió sobre la percepció del paisatge, s'ha optat pel sector que ha experimentat la transformació més extensa i significativa d'acord amb els resultats de la comparativa de les cobertes del sòl efectuada en l'apartat 3.

Aquest sector, que inclou els termes municipals d'Alfés i Sunyer, Sudanell, Montoliu de Lleida, Albatàrrec i Alcanó (aquests darrers en menor superfície), es troba situat al sud dels regadius del canal d'Urgell i a l'est d'altres regadius històrics ("Hortes de Torres de Segre" o "Partida de la Vinya de Sunyer") o de nova creació ("Tossal de Carrassumada" a Torres de Segre).

Dins del sector, únicament s'hi emplacen els nuclis de Sunyer, Alfés i Alcanó, aquest darrer d'una forma més perifèrica, mentre que els altres dos amb una posició molt centrada respecte del conjunt de l'àmbit. Aquest fet, a part de comportar una major superfície del terme municipal a l'interior del sector, també implica una major conformació de la identitat dels paisatges actuals en base als canvis objecte del present treball, a diferència del que pot succeir en municipis com Albatàrrec, Sudanell o Montoliu de Lleida.

Per aquest motiu, i tal com es justifica en l'apartat 2.2 del document, l'anàlisi sobre la percepció dels canvis en el paisatge —especialment pel que fa a la recopilació de testimonis orals— se centra en els municipis d'Alfés i Sunyer, amb una major obtenció de dades per a l'anàlisi en el cas de Sunyer a causa d'aspectes tècnics i de participació. Val a esmentar que, en el cas d'Alfés, moltes de les respostes obtingudes sobre els canvis paisatgístics es refereixen al sector de reg veí (12.2), el qual engloba una part considerable del terme municipal i és objecte de discrepàncies i polèmiques per la seva protecció com a zona d'especial protecció per a les aus (espai natural de la Xarxa Natura 2000 "Mas de Melons - Alfés"; codi ZEPA: ES0000021) i les restriccions pel que fa a les dotacions de reg dins d'aquest àmbit.

Altrament, cal considerar que, donats els prolongats terminis en el procés d'execució de les tramitacions i les obres del projecte Segarra-Garrigues, s'han detectat algunes disfuncions en relació amb el moment d'inici dels canvis a causa de processos concrets i el punt de partida del treball, l'any 2009. N'és un exemple, en el cas del sector de reg 12.1, la concentració parcel·laria, a la qual es realitzen nombroses referències al llarg d'aquest apartat, i que hauria tingut lloc a començaments de segle (anys 2000 – 2001) o l'execució d'algunes infraestructures concretes (soterrament de la canonada principal de reg, any 2005, o la bassa de reg d'Alfés, anys 2006-2007).

Per tant, les apreciacions sobre el paisatge previ al canvi per la implantació del canal que s'efectuen en el present apartat poden referir-se en algunes ocasions als anys anteriors al 2009. Així i tot, donades les característiques de les dades utilitzades en la comparativa de cobertes del sòl (homogeneïtat respecte del 2022, qualitat i disponibilitat de la cartografia...) i per coherència amb la resta del treball, s'ha cregut oportuna la utilització de l'any 2009 com a punt de partida.

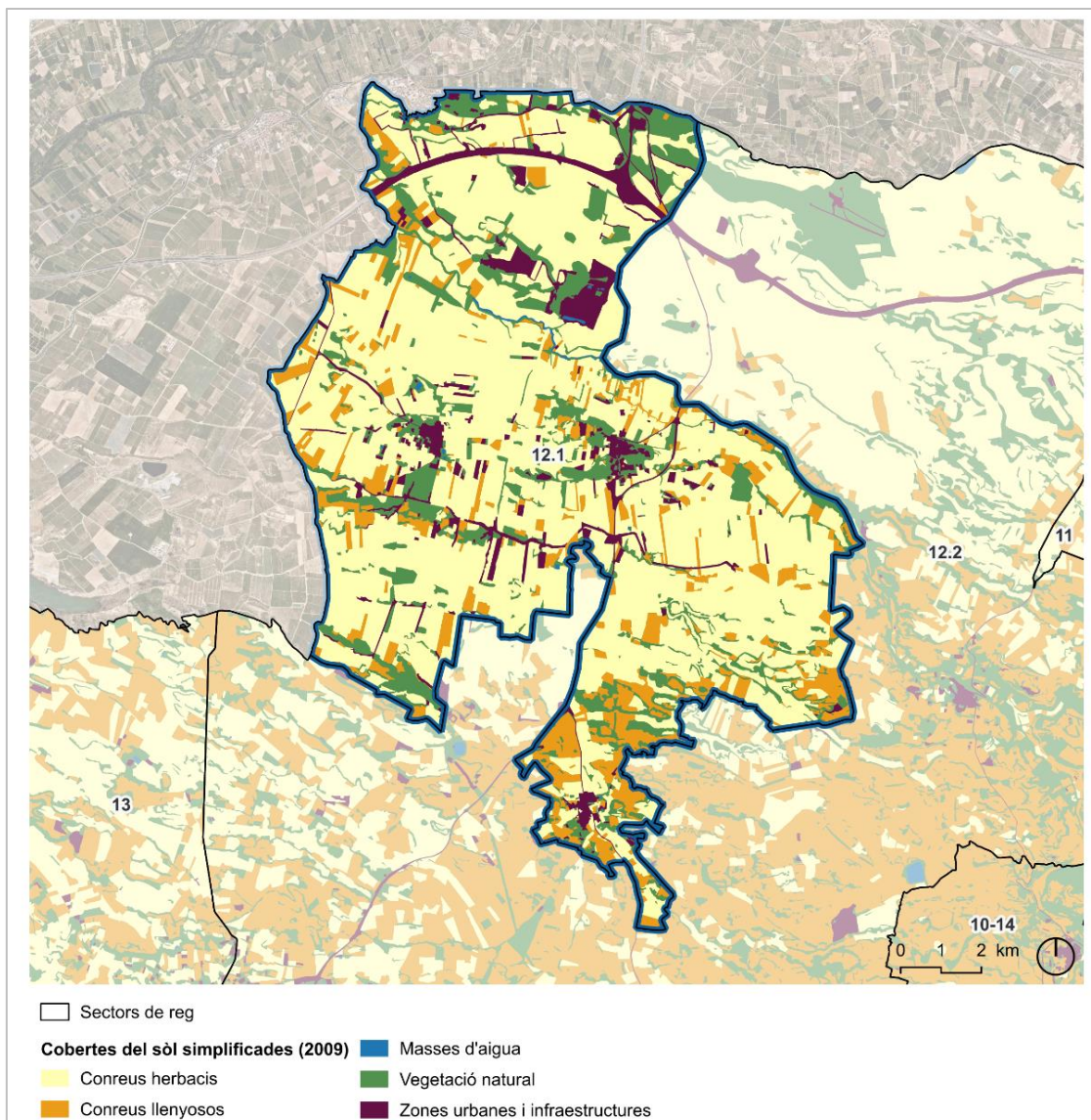

Figura 17: Cobertes del sòl al sector 12.1 l'any 2009 (simplificació). Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

L'any 2009, tal com s'aprecia en la figura número 17, el conreu predominant en el sector era el cereal d'hivern. Les dades procedents de l'anàlisi de les cobertes del sòl indiquen certa homogeneïtat en el paisatge donada la considerable extensió del cereal (conreus herbacis). És destacable, també, la distribució de la vegetació natural en arreu del sector, seguint els principals elements topogràfics (curs fluvial i antiga sèquia, tossals i serres). Quant als conreus llenyosos, aquests es trobaven, majoritàriament, disposats a les parts més abruptes, per la qual cosa s'observa la seva correlació amb la disposició de la vegetació natural, de forma complementària.

Segons la comparativa de cobertes efectuada en l'apartat 3 del present treball, i tal com s'ha posat de manifest anteriorment, els canvis més significatius es detecten arran de la

implantació del Segarra-Garrigues en el sector 12.1; aquests canvis superen el 25% del conjunt de la superfície del sector (figura 18):

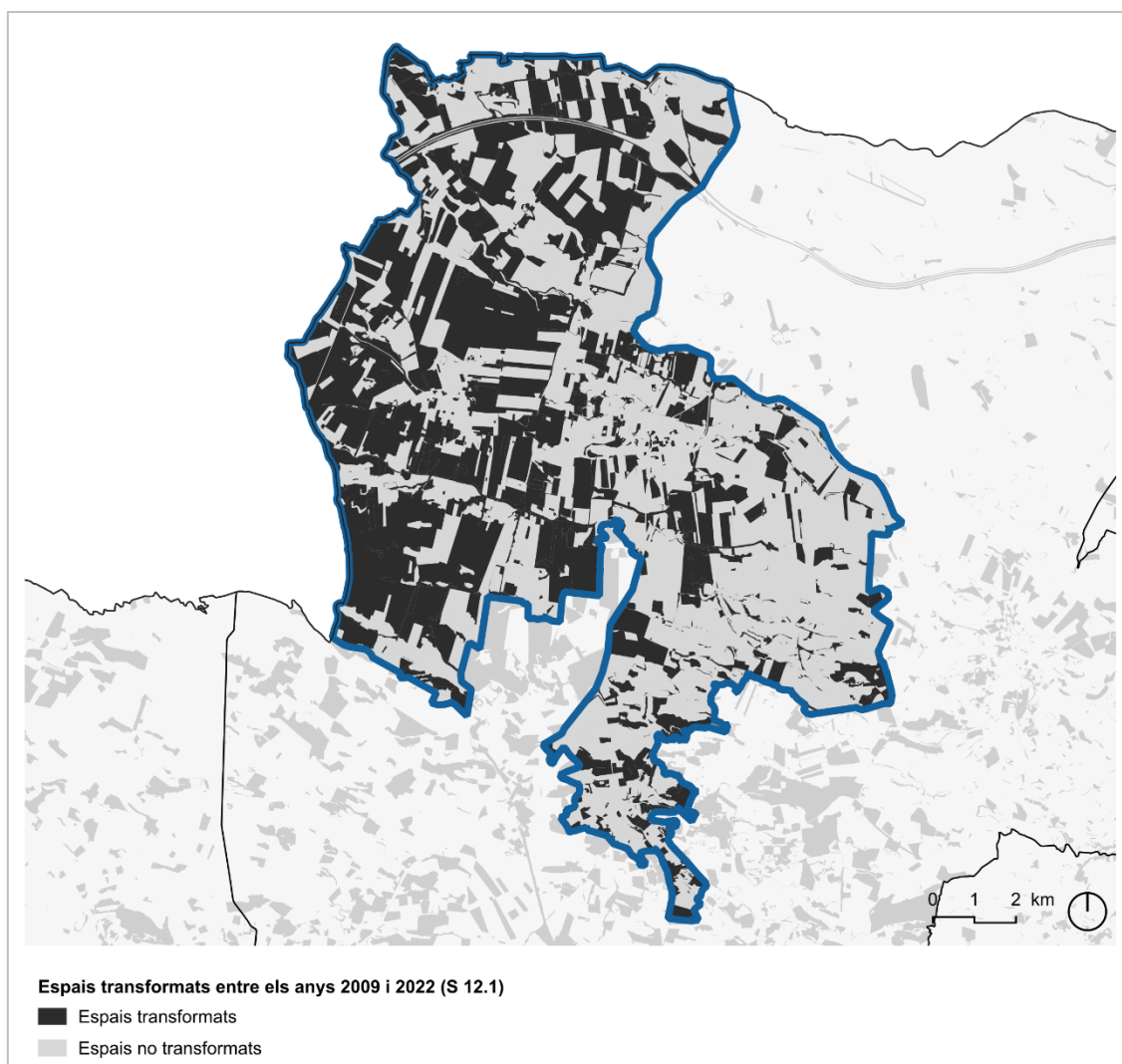

Figura 18: Espais transformats al sector 12.1 entre els anys 2009-2022. Font: elaboració pròpia a partir de la cartografia de cobertes del sòl de l'ICGC.

Tal com s'ha indicat en l'apartat 3.2, els espais transformats del sector 12.1 es corresponen amb una transició molt destacable entre categories agrícoles —de conreus herbacis a conreus llenyosos— i una notable disminució de la superfície de la coberta de vegetació natural (figura 11).

4.2. Recopilació de testimonis orals i gràfics

Grup focal i qüestionaris

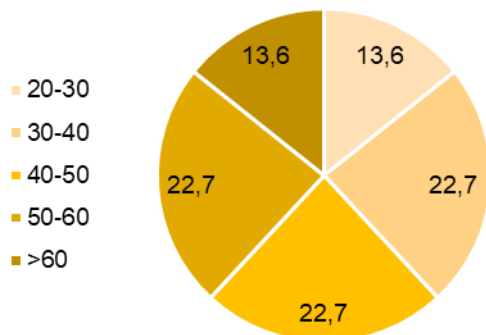
L'objectiu de les metodologies emprades per a la recopilació de testimonis orals (qüestionaris i sessió de grup focal⁸) era conèixer les percepcions de la població respecte a l'àmbit d'estudi. En l'anàlisi de la informació recopilada s'ha volgut emfatitzar en la descripció dels trets distintius dels paisatges anteriors a la transformació al regadiu

⁸ El conjunt de respostes obtingudes en totes dues activitats es pot trobar als annexos II i III.

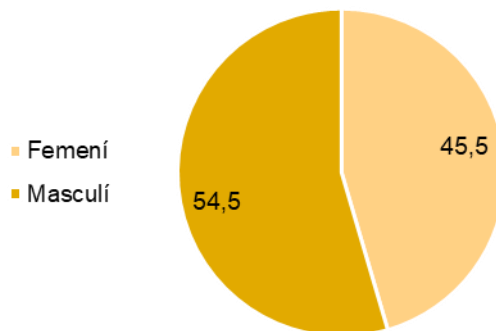
i actuals, així com en la associació dels diferents aspectes apuntats amb els valors que s'assignen al paisatge d'acord amb les aproximacions dels catàlegs del paisatge⁹.

En el qüestionari s'han obtingut un total de 22 respostes, 10 de les quals de residents al municipi d'Alfès i 12 al municipi de Sunyer. Les gràfiques següents resumeixen els principals trets dels perfils dels participants (figura 19):

Edat (% respostes)

Sexe (% respostes)

Professió / dedicació (% respostes)

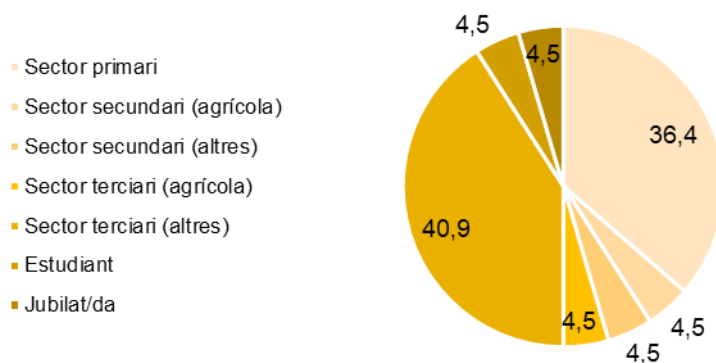

Figura 19: Percentatge de respostes obtingudes en el qüestionari segons edat, sexe i sector professional. Font: elaboració pròpia a partir de les respostes del qüestionari (Annex II).

Quant al grup focal, l'entrevista es va vehicular a partir d'un grup de 6 persones del municipi de Sunyer amb perfils diversos: dos dels participants —de 35 i 37 anys, testimonis B i D— són homes que es dediquen al sector primari (agricultura i ramaderia); un home —de 70 anys, testimoni A— actualment jubilat, però dedicat tota la vida a l'agricultura; un home —de 61 anys, testimoni C— dedicat al sector secundari (ferrer), que desenvolupa tasques associades a l'agricultura (arranjament de maquinària); una dona —de 27 anys, testimoni E— que treballa al sector terciari (administrativa) en una empresa que realitza tasques relacionades amb l'agricultura (gestió); i una altra dona —de 40 anys, testimoni F— dedicada a l'ensenyament (sector terciari).

Pel que fa al **valor estètic del paisatge**, el canvi es percep, per part del grup focal, com a negatiu. Els entrevistats utilitzen adjectius com “*uniforme*”, “*homogeni*”, “*lleig*” o “*industrial*” per referir-se al paisatge resultant de la transformació. Aquests adjectius

⁹ Aquests valors es basen en els determinats per l'Observatori del Paisatge en la sèrie de Catàlegs del Paisatge, per tal de facilitar la interpretació i estructuració de les idees expressades.

s'associen principalment a dos aspectes, per una banda, el resultat de la concentració parcel·laria i, per l'altra, l'existència de més residus i d'elements intrusius amb el paisatge agrícola, com seria el cas de les xarxes antipedra (figura 20, imatge 2): *“d'aquí no res ens trobarem tot el terme ple de plàstics com si fóssim allà baix, d'aquí dos dies estarà tot ple de xarxa antipedra”* (testimoni E) i *“si t'ho mires des de dalt és com un hivernacle”* (testimoni D). També es destaca el canvi en els camins, els quals es troben desproporcionats pel terme, com a *“autopistes”* (figura 20, imatge 1). L'únic moment percebut com a estèticament atractiu és el moment de la floració dels arbres fruiters (figura 20, imatge 3).

Imatge 1

Imatge 2

Imatge 3

Figura 20: Imatges de zones transformades al regadiu als termes municipals de Sunyer i Alfés. Imatge 1: Nou camí al terme municipal de Sunyer, creat a partir de la concentració parcel·laria; al fons, la Valleta. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp. Imatge 2: Xarxes antipedra instal·lades en una explotació fructícola al terme municipal d'Alfés (vall dels Cortils). Elaboració pròpia en sessió de treball de camp. Imatge 3: La floració dels fruiters al terme municipal de Sunyer. Imatge cedida.

Els entrevistats apunten, també, els canvis paisatgístics arran de l'evolució de les tècniques agrícoles (figura 21): *“m'he hagut d'adaptar amb el tractor. No podia passar? A treure l'espona. Hi havia arbres? A fora els arbres, i anar adaptant-te. I ara estic arrencant l'última finca, així, un “radere” l'altre...”* (testimoni A).

Figura 21: Imatge de les obres de transformació al regadiu (pas d'infraestructures i concentració parcel·laria) al terme municipal de Sunyer (any 2005). Imatge cedida.

En el cas dels qüestionaris, la resposta sobre l'estètica del paisatge ha sigut positiva, la major part dels enquestats consideren que el paisatge ha millorat; en la justificació s'empren expressions com: *“a nivell estètic es veu més verd, es més agradable visualment que el secà pur i hi ha més diversitat de cultius (fruiters, ametllers, panís, cereals...)”* o *“els paisatges de regadiu aporten més riquesa visual i benestar al poble”*. Aquestes opinions contrasten de forma molt significativa amb les recopilades en el grup focal, en el què la pregunta es va encaminar a la descripció de les característiques del paisatge i no tant a si és més o menys agradable visualment.

En el cas del paisatge de secà, en el grup focal es posava relleu en la diversitat d'elements que hi havia al terme –tot i l'homogeneïtat del conreu de cereal-. Aquests elements s'associaven a l'agricultura de secà en un format entre tradicional i semi-intensiu. *“Moltes serretes que hi havia ja no hi són, i tinc el record de que sobretot, cap a la Valleta, hi havia més pins, algun lloc que hi havia més serretes amb més pins o amb vegetació”* (testimoni B); un altre dels entrevistats descrivia així el terme: *“Abans de detallets n'hi havia a totes les finques, aquí hi havia un raconet, allà hi havia un arbre “raro” o el que “sigo”, sempre hi havia alguna cosa així”* (testimoni A); en general, el paisatge es considerava més “bucòlic” i amb més “mosaic” (figura 22).

Figura 22: Imatge del terme municipal de Sunyer vis des del Castell abans de la transformació (any 2005). Es pot observar el parcel·lari antic, amb presència de marges i espones que dividien les unitats de conreu i estructuraven el relleu en valls; també es fa palpable l'extensió del conreu herbaci (cereal). Al fons s'observa el tub de reg del canal Segarra-Garrigues preparat per ser soterrat. Imatge cedida.

En la descripció del paisatge previ a la transformació també s'esmenten un seguit d'indrets concrets sobre els quals es té record –posteriorment s'han inclòs al mapeig col·lectiu de l'apartat 1.2-, entre aquests indrets hi trobem: la *“segleta”* (figura 23) una antiga sèquia que partia del riu Set i regava una zona d'horta al nord del terme municipal; la *“bassa de la val”*, una bassa natural que s'omplia quan plovia amb l'escorrentiu i que indiquen que ara ja no s'omple perquè s'ha modificat la topografia; el camí que *“anava de la bassa al cementiri”*, on alguns dels entrevistats hi passaven les tardes amb la bicicleta; el *“tros”* de la vall del Benefici, on l'entrevistada hi anava amb el seu padrí i hi berenava asseguda en un marge mentre collien olives o feinejaven; entre altres indrets.

Figura 23: Traçat de la Segleta (ortoimatge any 2001) i estat actual dels terrenys. La vegetació natural de la imatge indica el traçat d'aquesta sèquia antiga que ara està dessecada i coberta. Font: ICGC i elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

En relació amb els **valors productius i els aspectes econòmics**, tant els entrevistats com els enquestats destaquen els canvis en el model de producció, de petites explotacions de secà a grans explotacions d'arbres fruiters, un cultiu impropï de les zones de secà i de caràcter intensiu. Es destaca que el regadiu ha aportat majors rendiments i beneficis econòmic *“l'aigua és vida i riquesa pel poble, ja que sense aigua s'està condemnat a la despoblació de les zones agrícoles”* (qüestionari). Tanmateix, en múltiples ocasions es remarca que aquest ha quedat repartit de forma desigual amb expressions com *“gran desequilibri econòmic perquè les terres passen a mans de grans tenidors”* (qüestionari), *“hi ha un però: que no es reparteix, s'ho queden entre quatre”* (testimoni A); en aquest punt s'emfatitza en els grups d'inversió i les empreses que s'han implantat arran del projecte (figura 24), sense tenir cap arrelament al poble.

Figura 24: Explotació de l'empresa murciana FRUMUSA al terme municipal d'Alfés. Al fons, sobre un turó, s'afigura un cartell amb el logotip de l'empresa anunciant la titularitat de l'explotació. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

Això no obstant, es destaquen l'augment en els aspectes tècnics i administratius que cal tenir en compte en el conreu de regadiu, especialment per a la fruita dolça: *“amb 10 ha no es pot viure”* (testimoni D); així com les dificultats d'accés a la propietat a causa dels elevats costos associats *“hi ha pobles amb molts més habitants que no n'hi ha casi de joves de pagesos. Tot grans empreses... potser sí que hi ha gent que hi treballa, amb feines relacionades o assalariats, de jornalers, no d'amos”* (testimoni D).

Quant als **valors socials**, un punt molt relacionat amb l'aspecte econòmic, es posa èmfasi, en les entrevistes com en les enquestes, en què el canvi ha contribuït a la fixació de la població local, especialment de gent jove, i que ha portat gent nova que s'han quedat a viure al poble. En el cas de Sunyer, aquesta qüestió es fa palesa en l'escola del poble: *“fa 7 o 8 anys va estar apunt de tancar una de les dos classes, quedaven 6 o 7 nens, després amb una mica d'immigració ho hem pogut salvar”* (testimoni B).

En aquest punt, val a considerar l'evolució de la relació de les persones amb l'espai agrícola. Les percepcions expressades indiquen que abans el terme era un espai de convivència més; s'emfatitza en les passejades de forma recurrent al llarg de l'entrevista: *“abans, sobretot en dates senyalades, les famílies anaven a passejar pel voltant del poble. Quan era petit miraves pel solar de casa ma padrins i veies a la gent passejar pels caminets, ara crec que costa una mica més. Ara potser qui va a caminar és perquè vol anar a caminar, vol anar a fer esport, no a passejar”* (testimoni B) i *“per passejar segurament que era més bonic i tant. Jo vaig amb bici i quan hi vaig no vaig per aquí a Sunyer, me'n vaig cap al secà, a Alfés i al Cogul (figura 25). Aquí no té cap gràcia; bé, potser lo d'aquí d'ara no ho valorem prou també perquè per exemple al març amb la floració també es bonic”* (testimoni D). Aquesta forma de relacionar-se amb l'entorn —el passejar—, més enllà de la feina o de la pràctica esportiva, es dona a través dels accessos a l'espai agrícola; els entrevistats indiquen que abans *“eren camins com a més curts, més directes, per anar a peu”* (testimoni F) i que *“tombar era més agradable per les persones”* (testimoni F), i que ara *“per aquests camins tant rectes que no s'acaben mai no té cap gràcia caminar, és tot igual”* (testimoni D).

Figura 25: Imatges de diversos indrets no transformats al terme municipal d'Alfés. Es pot apreciar —tot i la predominança del conreu del cereal d'hivern— una major diversitat pel que fa a les cobertes (existència de vegetació natural i petites bosquines), així com en relació amb les formes i el relleu (tossals, valls esglaonades, camins estrets i sinuosos). Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

Altrament, es posa de manifest l'efecte sobre la vida social al poble arran del procés de concentració parcel·lària, en forma de tensions i disputes pel repartiment de la terra: *“és la divisió que ha portat el canvi, sobretot quan hi va haver la concentració parcel·lària. Sunyer era un poble molt unit, almenys quan jo era petit. Era un poble que feia goig, era amable, era obert amb la gent, era acollidor... i arran de la parcel·lària això se va abolir. Els carrers estaven plens de vida, la gent sortia a la fresca, estava ple de gent. I arran de la parcel·lària, per interessos, perquè a un li han donat aquesta finca i a l'altre una que volia, el poble es va separar completament i tot això es va trencar. I encara*

s'arrastra, a les mateixes cases hi ha gent que poc o molt encara ho va arrossegant... això ha sigut molt trist" (testimoni B).

Respecte dels **valors culturals**, es destaquen diversos costums que es donaven amb l'agricultura de secà, per exemple, el procés d'assecar les olives negres, o la tradició d'anar a passejar o al tros el dia de la mona. També es destaquen els noms de les partides, gairebé tots associats a l'agricultura de secà: el coll de l'Ametlla, la vall del Secà, la serra de les Vinyes, entre altres.

Quant a la qüestió de la **identitat**, en algun cas s'apunta a que la transformació ha fet perdre el sentiment de poble i ha desvinculat la gent que no es dedica a l'agricultura del terme: *"abans la gent sabien on era la partida de la vall del Secà i ara no ho saben, i aquets raconets que dèiem abans, la gent també sabia on eren. Ara li dius a la meua xiqueta o a la teua i feina ra"* (testimoni C), i *"quan vaig tornar al poble després de l'institut no ho reconeixia, no sabia on eren les coses que abans m'identificaven, coses molt senzilles, un camí, un lloc concret..."* (testimoni B).

Sobre els **valors naturals**, el principal aspecte apuntat és la brutícia que genera l'activitat agrícola intensiva; aquest fenomen és percebut com un aspecte molt negatiu i es posa en relleu en diverses ocasions al llarg de la sessió de grup focal, així com en els qüestionaris. Tanmateix, no s'incideix excessivament en les afeccions ambientals derivades de l'alteració del relleu, l'eliminació de vegetació natural o sobre la fauna; aquests aspectes queden reflectits de forma tangencial en les descripcions o en comentaris sobre aspectes socials i econòmics; per exemple, s'esmenta la problemàtica del regadiu i les zones ZEPA *"una cosa que hem estat de sort és que no ens ha tocat molta zona ZEPA. No sé si perquè quan se n'han donat compte ja estava fet o què, però no en tenim gaire. A Alfés per exemple, tenen un altre panorama... al qui li ha tocat a la ZEPA s'ha hagut de fer fotre com aquell qui diu"* (testimoni C), i es destaca l'eliminació de marges i vegetació a nivell estètic. També en aquest sentit, s'apunta la discordança entre els conreus implantats (fruita) i els valors naturals propis de la zona. Es considera que en zones en què, tot i la transformació, s'han conservat els mateixos conreus però més intensius, l'efecte ambiental ha estat diferent (figura 26).

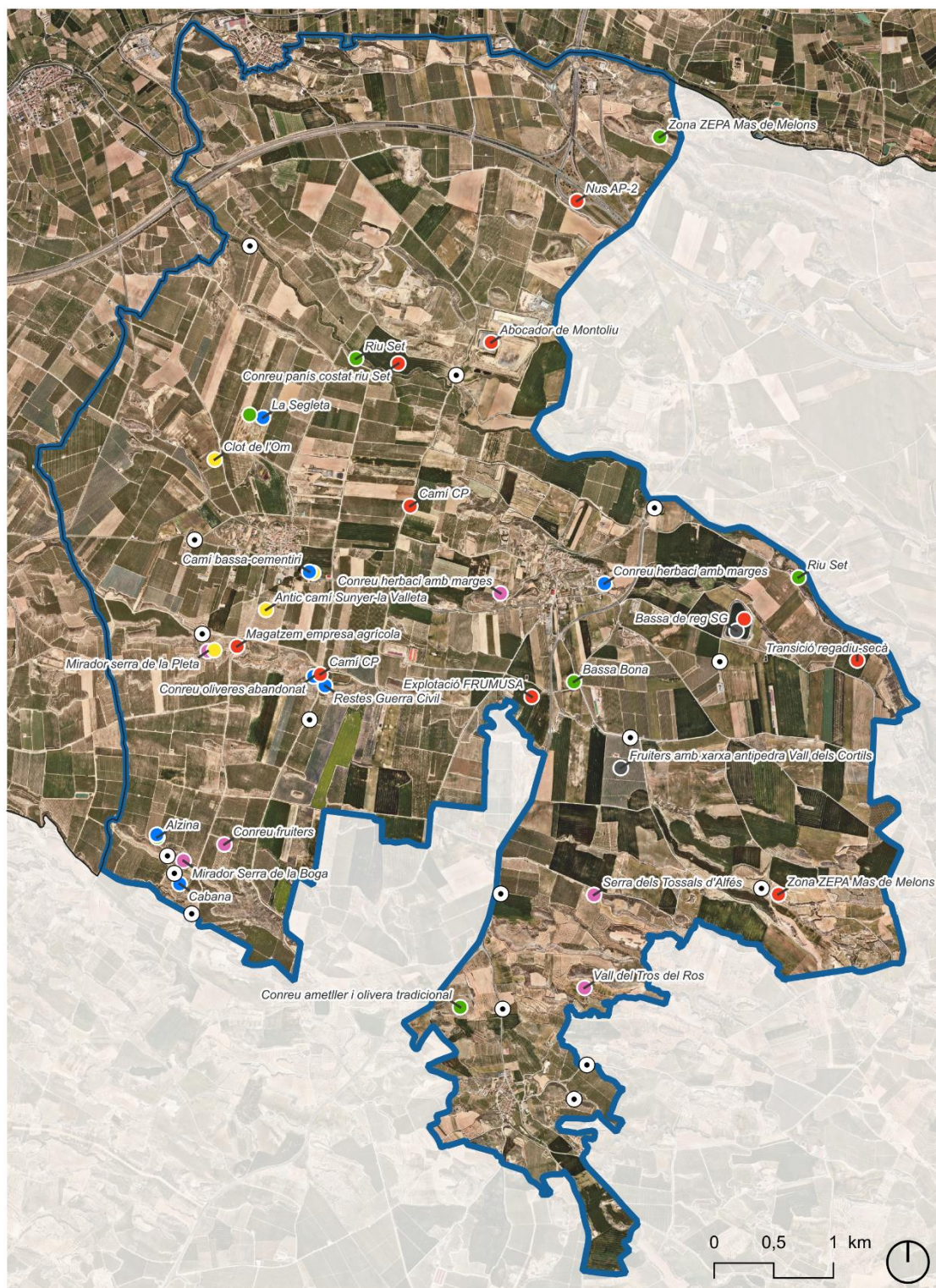

Figura 26: Explotació d'ametllers en regadiu (intensiu) al terme municipal d'Alcanó. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

Exercici de mapeig col·lectiu

L'anàlisi dels testimonis gràfics ha partit, essencialment, de l'exercici realitzat en el marc de la sessió de grup focal. Aquest exercici va constar d'un mapeig col·lectiu per a la

identificació dels diversos valors paisatgístics, segons l'aproximació de l'Observatori del Paisatge. El mapa resultant d'aquesta identificació és el següent (figura 27):

Resultats de la identificació de valors i del treball de camp

- Percepció negativa
- Valor estètic

- Valor històric o cultural
- Valor natural
- Valor productiu
- Valor social
- Punt d'observació

Figura 27: Mapa resultant de l'exercici de mapeig col·lectiu. Font: elaboració pròpia a partir de la informació proporcionada pel grup focal; base ICGC (2024).

Aquest exercici, juntament amb la comparativa de cobertes del sòl ha permès identificar els punts amb un cert grau de significació per a la població de la zona, en relació amb la transformació paisatgística experimentada entorn de les seves poblacions i definir punts d'observació en el marc del treball de camp. Des d'aquests punts s'han emplenat els formularis d'observació del paisatge (un total de 14, Annex IV) en què es recopilen les principals característiques del paisatge actual (físiques), així com les impressions de la realitat percebuda *in situ*.

En relació amb la distribució dels valors plasmada en el mapeig col·lectiu —sobre l'ortoimatge actual (2024)—, cal destacar diversos aspectes, els quals, de la mateixa manera que en el cas del grup focal i els qüestionaris, s'estructuren a través dels valors del paisatge.

Els **valors estètics** es disposen sobre punts alçats del sector, des d'on es tenen vistes panoràmiques: un mirador al nucli d'Alfés, les serres de la Pleta i de la Boga de Sunyer o la serra dels Tossals d'Alfés. També es disposen sobre alguna vall que conserva l'estructura o els conreus tradicionals: les comes Pregones a Alcanó (dins d'espai natural protegit) i la vall de la Boga (figura 28).

Figura 28: Vall de la Boga (terme municipal de Sunyer), fotografiada des d'un vèrtex geodèsic proper. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

Els **valors productius** són dels menys representats, se situen en dos punts concrets que, per contra, resulten molt significatius: la bassa de reg d'Alfés (figura 29) i una finca aleatòria en aquest mateix terme municipal. S'entén, doncs, que s'associa el progrés econòmic al regadiu.

Figura 29: Bassa de reg del Segarra-Garrigues a Alfés. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

Els **valors socials** es disposen sobre diversos punts sorgits en el marc del grup focal, amb els quals es tenia certa relació: un tros on una de les entrevistades anava a menjar la mona (figura 30), o uns camins que ara ja no hi són.

Figura 30: Imatge del tros en qüestió, ara abandonat. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

Els **valors històrics o culturals** són els que es distribueixen d'una forma menys sistemàtica. Se'n poden identificar en punts representatius del paisatge d'abans de la transformació: la "Segleta", alguna vessant de vall que conserva marges de pedra seca, però també sobre uns tossals que conserven unes restes de la guerra civil.

Els **valors naturals** es disposen en zones molt limítrofes respecte del sector, coincidint majoritàriament amb els espais naturals protegits (figura 31). També cal destacar el valor natural del riu Set i d'una alzina que indiquen que és l'única del terme municipal.

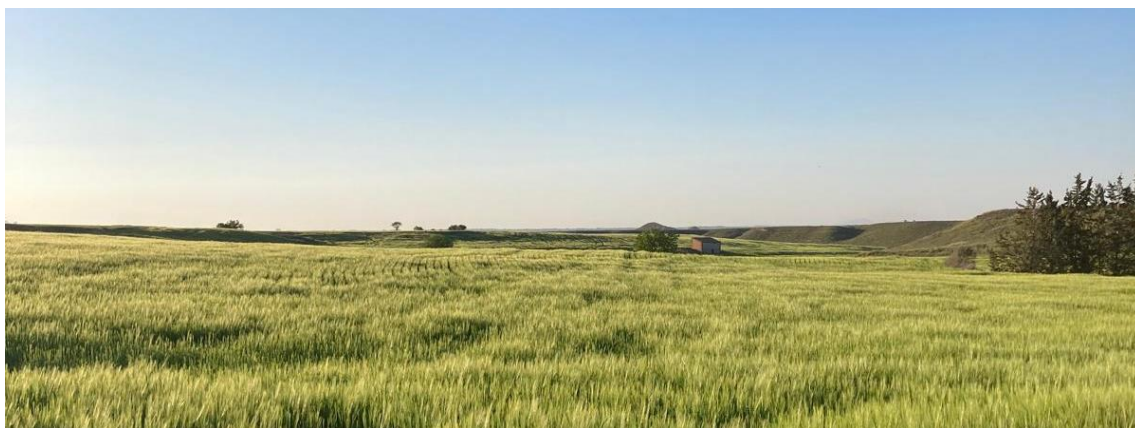

Figura 31: Cereal cultivat a la zona ZEPA del Mas de Melons-Alfés; exclosa del reg. Elaboració pròpia en sessió de treball de camp.

La **percepció negativa** és la més representada sobre el mapa, es col·loca, en gairebé tots els casos, sobre espais representatius del regadiu (finques agrícoles, infraestructures, camins, actuacions puntuals sobre serres o vegetació...). També es detecta una percepció negativa vers la zona ZEPA exclosa del reg (figura 44), així com sobre l'abocador de Montoliu i sobre l'enllaç de l'autovia.

5. Conclusions

Els resultats obtinguts a partir de les metodologies treballades al llarg del document constaten la importància de concebre el paisatge com una realitat complexa, resultat de la interacció entre els processos de transformació físics que es donen en un indret concret i les apreciacions simbòliques i socioculturals que es generen arran d'aquests.

El marc teòric desenvolupat a l'apartat 1.2 proporciona un fonament sòlid per entendre aquestes dues dimensions: per una banda, la material, estudiada mitjançant l'anàlisi comparativa de les cobertes del sòl (apartat 3); i per l'altra, la immaterial, explorada a través del recull de la percepció dels canvis en el paisatge (apartat 4).

La principal conclusió que es pot extreure de l'exercici comparatiu del conjunt de l'àmbit del projecte Segarra-Garrigues (apartat 3) és l'existència d'un procés de desenvolupament desigual pel que fa a les cobertes del sòl per al període 2009 a 2022 entre les diferents zones de l'àmbit territorial objecte d'estudi. Aquesta dinàmica diferenciada ha originat canvis d'abast local amb impactes significatius pel que fa a la configuració de les cobertes del sòl en diversos sectors, com és el cas del sector 12.1, estudiat en profunditat en l'apartat 4.

Aquestes divergències en el procés de transformació han estat provocades principalment per el grau de desenvolupament de la infraestructura i condicionades per les dotacions atorgades i pels models de concentració parcel·laria adoptats, així com per les tipologies de conreu implantades. Les dades dels balanços presentats per als diferents sectors, posen de manifest la singularitat de cadascuna de les zones pel que fa a aquests condicionants.

En general, es fa palpable com la comparativa de cobertes del sòl realitzada constitueix una bona eina per detectar processos de transformació del territori a gran escala, com seria el cas dels canvis en l'espai agrari, els quals, per la seva extensió, poden suposar efectes sobre la distribució de les cobertes.

Tanmateix, arran de l'elaboració d'aquest exercici, es detecta un cert biaix en la detecció, en la mesura que les categories de cobertes analitzades no permeten percebre de forma directa processos d'intensificació de l'activitat agrícola a no ser que aquests impliquin la destrucció de la vegetació natural o el canvi entre categories agrícoles (herbaci / arbori). Així, per tal de completar l'anàlisi d'aquest apartat s'ha hagut de recórrer a l'observació d'ortoimatges de diversos anys, així com a les dades del sistema d'informació geogràfica de les parcel·les agrícoles (SIGPAC).

En aquest mateix sentit, ha estat molt rellevant, més enllà de l'anàlisi merament quantitativa, la interpretació i explicació de les dades de forma acotada en base al treball

d'observació i recopilació de dades qualitatives que es realitza al llarg de l'apartat 4, així com arran de l'experiència i el coneixement previ sobre el territori estudiat i sobre els processos de transformació agrícola.

Pel que fa l'estudi de la percepció sobre els canvis en el sector 12.1 (apartat 4), els resultats qualitius obtinguts fan palesa la correlació entre la realitat física i la realitat percebuda en aquest àmbit d'estudi acotat.

Així i tot, val a destacar que les respostes obtingudes per part dels participants presenten diferències en funció de la metodologia emprada. La percepció sobre els canvis en el paisatge en base a les respostes del qüestionari s'entenen —en general— com a positius en relació amb els diversos valors paisatgístics; tanmateix, pel que fa al grup focal, es perceben com a negatius quant als valors estètic, natural, identitari i cultural, però com a positius en determinats aspectes socials i econòmics.

Aquesta diversitat en les opinions recopilades, possiblement, es degui a la forma de relacionar-se amb les persones enquestades i entrevistades, en la mesura que el grup focal permet una major profunditat sobre les temàtiques tractades, alhora que indueix a una comunicació més franca i certa empatia entre els entrevistats i l'entrevistador. Els qüestionaris en línia, en canvi, amb respostes més curtes i/o binàries, no donen marge als matisos i a la interpretació, de la mateixa manera que no es poden captar les expressions o el to de les apreciacions efectuades

Independentment d'aquesta apreciació, es pot considerar que existeixen dos punts de vista força diferenciats: un rebuig cap al paisatge de secà essencialment vinculat a la necessitat de progrés econòmic i social i amb cert emmirallament en altres zones de regadiu, i una certa nostàlgia cap al paisatge de secà vinculada directament amb la part més emocional i cultural de l'espectre perceptiu.

D'altra banda, es pot apreciar certa uniformitat en els trets principals de les respostes obtingudes independentment dels perfils dels enquestats i entrevistats (sexe, edat, vinculació amb el sector primari i municipi de residència). Val a esmentar, que la major part dels enquestats i entrevistats tenen relació amb l'agricultura, bé sigui perquè s'hi dediquen o s'hi han dedicat professionalment, o bé a través de familiars. Tanmateix, les experiències i vivències sobre les quals es recolza el seu relat pel que fa a la percepció sí que són diferents, especialment a causa de l'edat. En la sessió de grup focal, per exemple, va sorgir la següent expressió: *“era bastant petita quan tot això passava, però sí que tinc bastants records d'infància”* (testimoni E) i, en canvi, un altre dels participants exposava *“he viscut molts canvis aquí al poble. Al començament [...] a partir dels anys 70 ja va canviar, [...]. I el gran canvi ha “set” ara amb lo Segarra-Garrigues”* (testimoni A).

També quant a la metodologia, cal esmentar les dificultats en la recopilació de testimonis, principalment a causa de la baixa participació, aquest fet ha implicat limitacions en l'execució d'aquest apartat, respecte del plantejament inicial del treball. Tanmateix, tal com s'ha esmentat anteriorment, s'ha considerat que la mostra estudiada ha estat suficientment representativa, en la mesura que es copen diverses sensibilitats i punts de vista.

Tal com assenyalaven Soufflet-Leclerc (2013) i Castiglioni (2013), el paisatge, més enllà de ser una expressió física de la realitat, és el que articula i condiona la relació que tenim amb un territori concret. Els territoris transformats pel projecte Segarra-Garrigues, son un exemple que reflecteix a la perfecció les interaccions entre les diverses esferes

que intervenen en la conformació dels paisatges rurals: econòmica, social, cultural i identitària, natural, etc. Aquesta interacció resulta en paisatges molt dinàmics, sotmesos a una gran diversitat de processos impulsats per diferents agents, i amb tantes possibilitats d'interpretació com experiències viscudes en el seu si.

Les anàlisis dutes a terme al llarg del document —des de l'òptica dels SIG i des de l'esfera perceptiva— han estat clau per copsar la complexitat dels paisatges —construïts o en construcció— sorgits arran del Segarra-Garrigues i, alhora, han permès assolir els objectius plantejats a l'inici d'aquest treball.

En definitiva, s'evidencia que el projecte Segarra-Garrigues ha estat, és i serà —fins a la seva culminació— un dels agents transformadors principals dels paisatges agrícoles de l'àmbit d'estudi, i que l'aproximació a aquesta qüestió a través d'escala i metodologies diverses ha estat fonamental per abordar de forma rigorosa i holística les dinàmiques de canvi detectades.

6. Bibliografia

- Aldomà, I.** (2007). Per un canal Segarra-Garrigues per al segle XXI: Convertir un projecte hidràulic en un projecte territorial. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 63, 7-38. Recuperat de: <https://raco.cat/index.php/TreballsSCGeografia/article/view/157483>
- Badia, A., Otero, I., Maneja, R., Sánchez, G., i Boada, M.** (2008). Canvi global i paisatge a la Costa del Tet-Mont-rodon (Matadepera, Vallès Occidental): Analitzar el passat per planificar el futur (1956–2006). *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 52, 31–48. Recuperat de: <https://dag.revista.uab.cat/article/view/v52-badia-otero-maneja-et-al>
- Bellmunt, J.** (2013). Els mapes de valors estètics i simbòlics del paisatge: dels catàlegs de paisatge al projecte de paisatge. A J. Nogué, L. Puigbert, G. Bretcha, & À. Losantos (Eds.), *Reptes en la cartografia del paisatge. Dinàmiques territorials i valors intangibles* (Plecs de Paisatge; Eines, 3). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya.
- Boada, M.** (2005). L'activitat agrícola com a modelador del paisatge: perspectiva històrica d'un procés continuat. *DCidob*, núm. 96, p. 4-8. Recuperat de: <https://raco.cat/index.php/DCidob/article/view/19883>
- Brunet, R.** (1974). Analyse des paysages et sémiologie. *L'Espace Géographique*, (2), 120–126. Recuperat de: https://www.persee.fr/doc/spgeo_0046-2497_1974_num_3_2_2025
- Castiglioni, B., i Ferrario, V.** (2013). Cartografiar les percepcions socials: els paisatges tendencials. En *Reptes en la cartografia del paisatge. Dinàmiques territorials i valors intangibles* (Plecs de Paisatge; Eines, 3). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya. Recuperat de: https://content.catpaisatge.net/uploads/c_8_83cc1c7bb3.pdf
- Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible.** (2015). Informe sobre el canal Segarra-Garrigues (Informe 2/2015). Generalitat de Catalunya. Recuperat de: https://cads.gencat.cat/web/.content/Documents/Informes/Informe-2_2015-sobre-el-Canal-Segarra-Garrigues.pdf
- Frey, F., Mohr, F., Ruiz-Aragón, V., Akinyemi, F. O., i Bürgi, M.** (2024). Agricultural irrigation development in Castilla y León (Spain): Driving forces and outcomes

for landscape and sustainability in the 21st century. *Landscape Ecology*, 39, Article 193. Recuperat de: <https://doi.org/10.1007/s10980-024-01977-y>

Guinjoan, M. (2014). El paisatge com a eina de planificació territorial: una aproximació metodològica als mapes de valors del paisatge. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 60(1), 87–108. Recuperat de: https://ddd.uab.cat/pub/dag/dag_a2014m1-4v60n1/dag_a2014m1-4v60n1p87.pdf

Latacz-Lohmann, U., i Hodge, I. (2001). “Multifunctionality” and “free trade”: Conflict or harmony? *EuroChoices*, 1(1), 42–47. Recuperat de: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1746-692X.2001.tb00074.x>

Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge. DOGC núm. 4394, 10.6.2005.

Observatori del Paisatge de Catalunya. (s.d.). Catàleg del paisatge: Terres de Lleida. Recuperat de: <https://www.raco.cat/index.php/DCidob/article/download/19883/19723>

Resolució MAH/3644/2010, de 22 d'octubre, per la qual es fa públic l'Acord de Declaració d'impacte ambiental del Projecte de regadiu i concentració parcel·lària del Segarra-Garrigues. DOGC núm. 5759, 22.10.2010.

Sánchez, Y., Martínez, A., Santos-Francés, F., Reyes, J. L., i Criado, M. (2021). Multitemporal analysis of land use changes and their effect on the landscape of the Jerte Valley (Spain) by remote sensing. *Agronomy*, 11(8), 1470. Recuperat de: <https://doi.org/10.3390/agronomy11081470>

Sans, M., i Pèlachs, A. (Dirs.). (2022). Del poble en amunt: Revalorització del patrimoni agrícola a la muntanya de Figuerola del Camp (1390 Geografia, Medi Ambient i Planificació Territorial). Universitat Autònoma de Barcelona. Recuperat de: <https://ddd.uab.cat/record/264231>

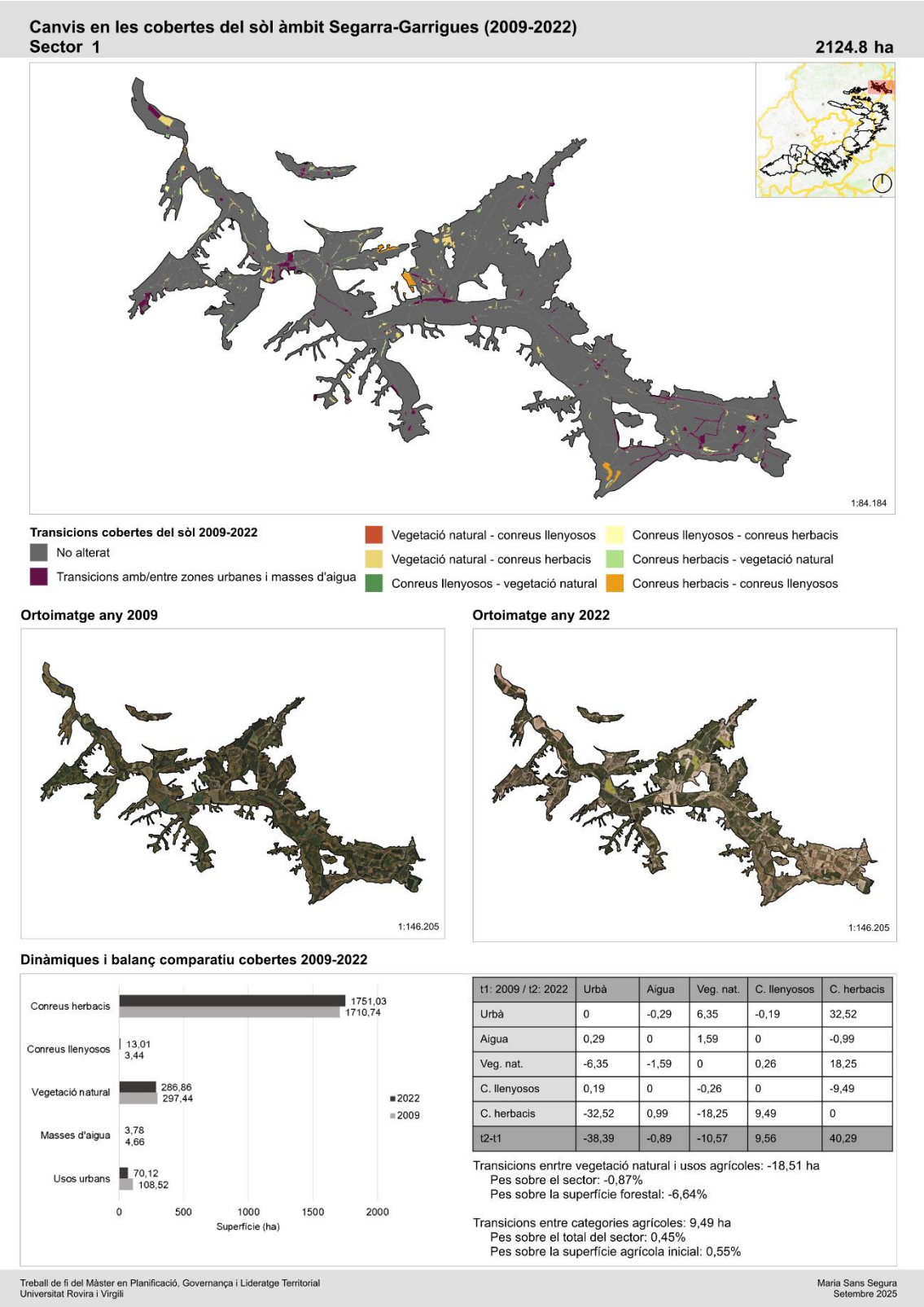
Silva, R., i Fernández, V. (2017). El nuevo paradigma del patrimonio y su consideración con los paisajes: Conceptos, métodos y perspectivas. *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 63(1), 129–148. Recuperat de: <https://raco.cat/index.php/DocumentsAnalisi/article/view/317288/407382>

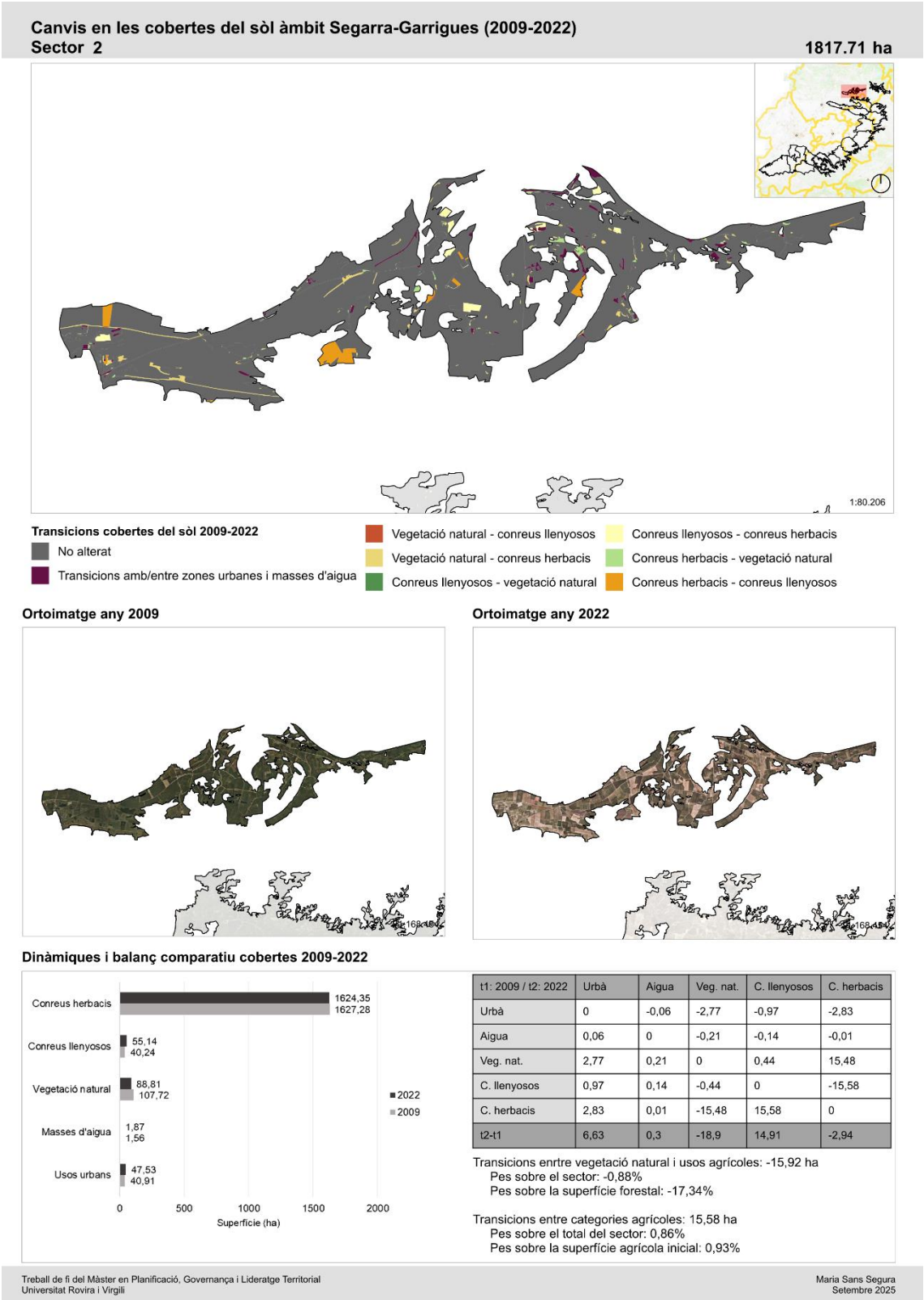
Soufflet-Leclerc, E. (2013). La cartografia de les dinàmiques del paisatge als atles del paisatge de França. A J. Nogué, L. Puigbert, G. Bretcha, & À. Losantos (Eds.), *Reptes en la cartografia del paisatge. Dinàmiques territorials i valors intangibles* (Plecs de Paisatge; Eines, 3). Olot: Observatori del Paisatge de Catalunya.

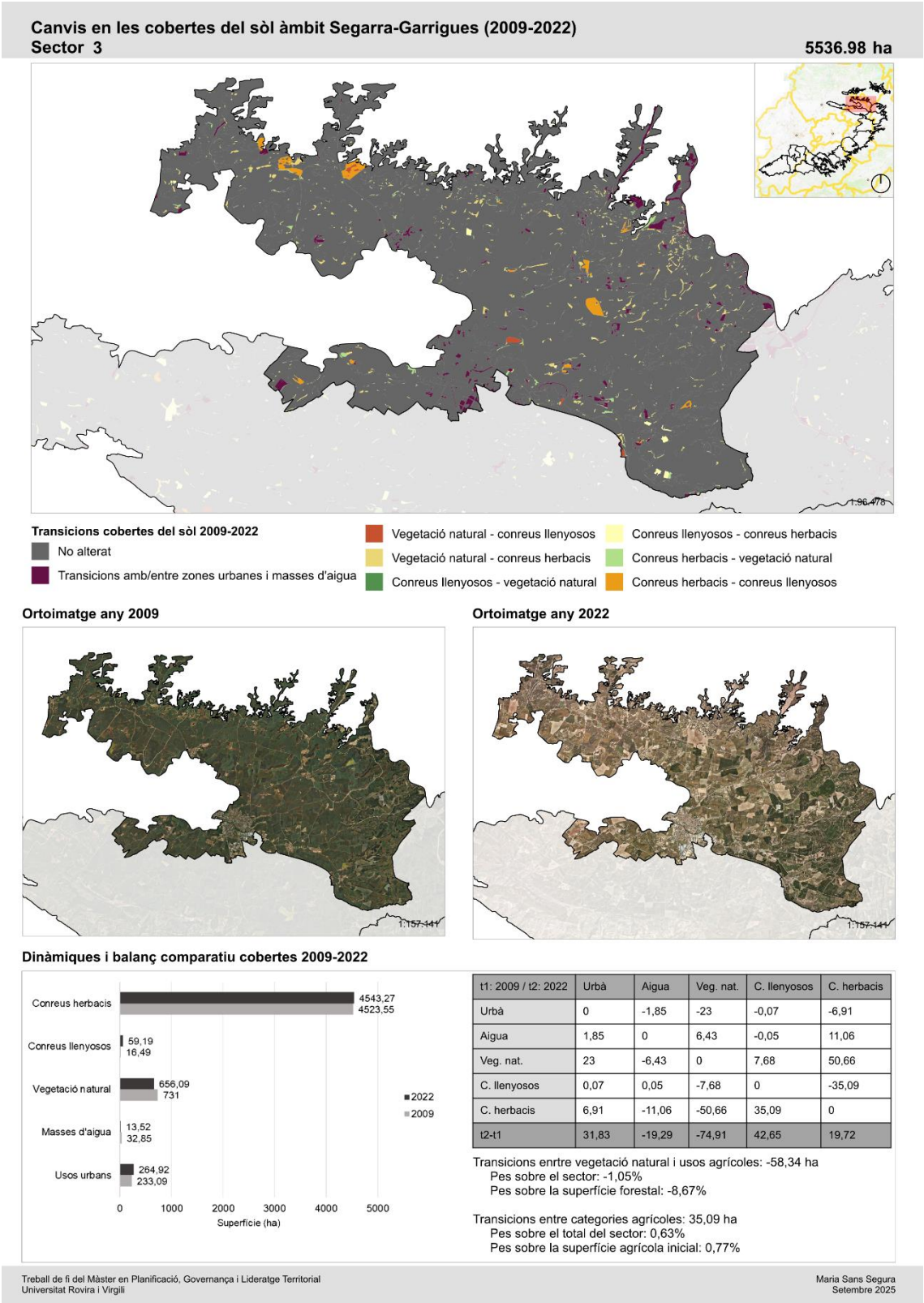
Turner, M. G. (1994). Landscape ecology: The effect of pattern on process. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 20, 171–197. Recuperat de: https://bioenergykdf.ornl.gov/system/files/1/KC_090916160509.pdf

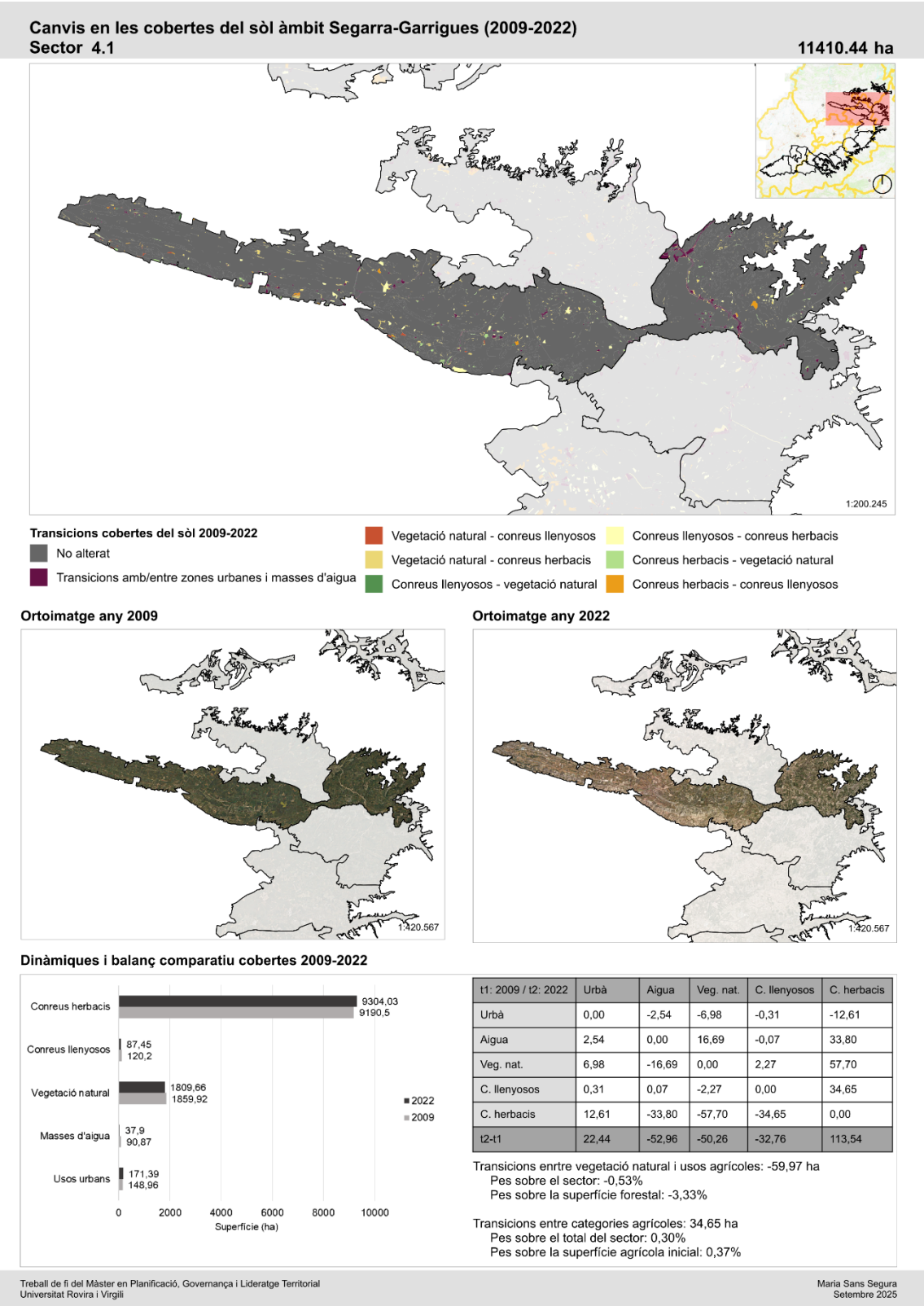
6. Annexos

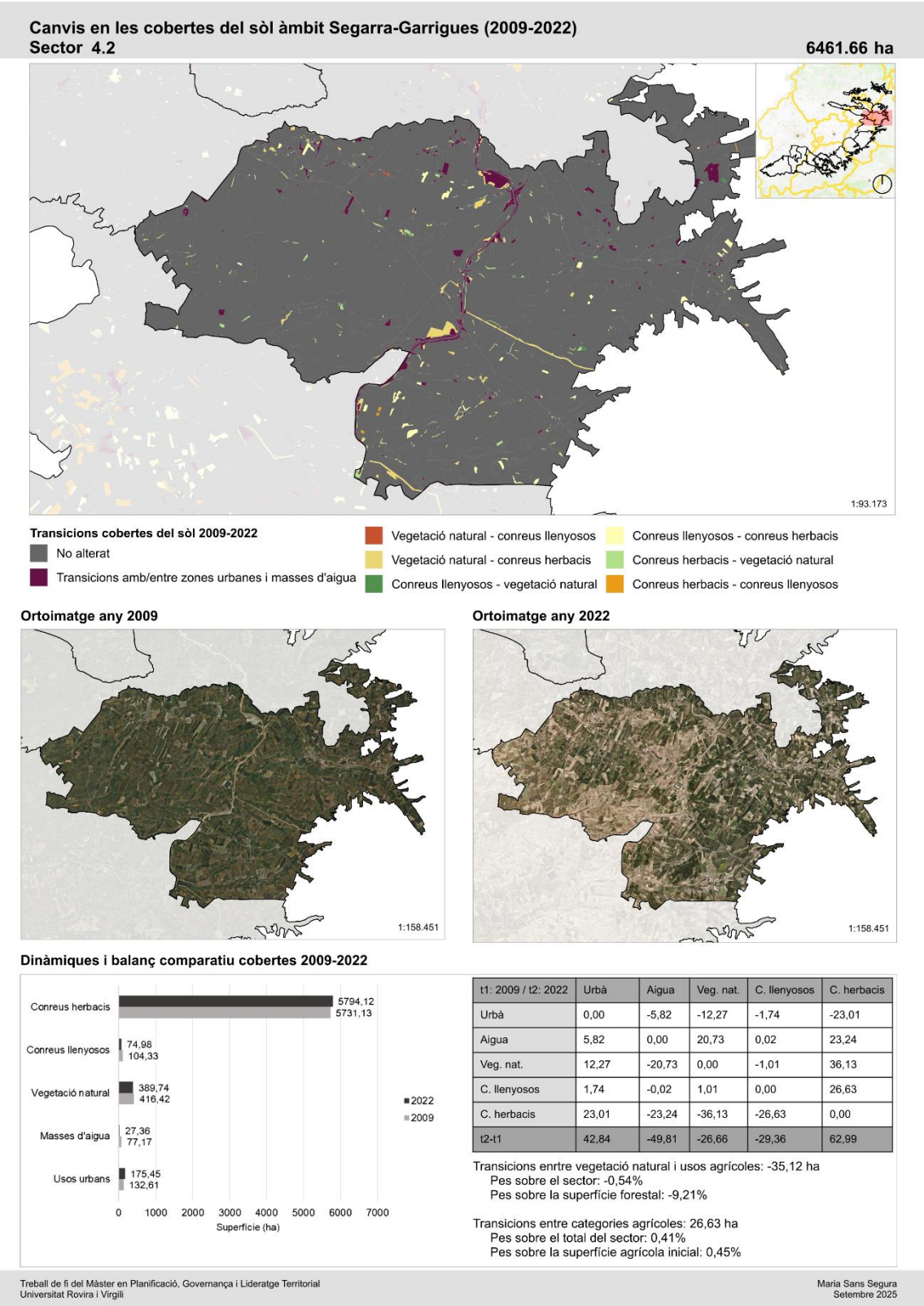
6.1. Annex I. Dades i cartografia per sectors

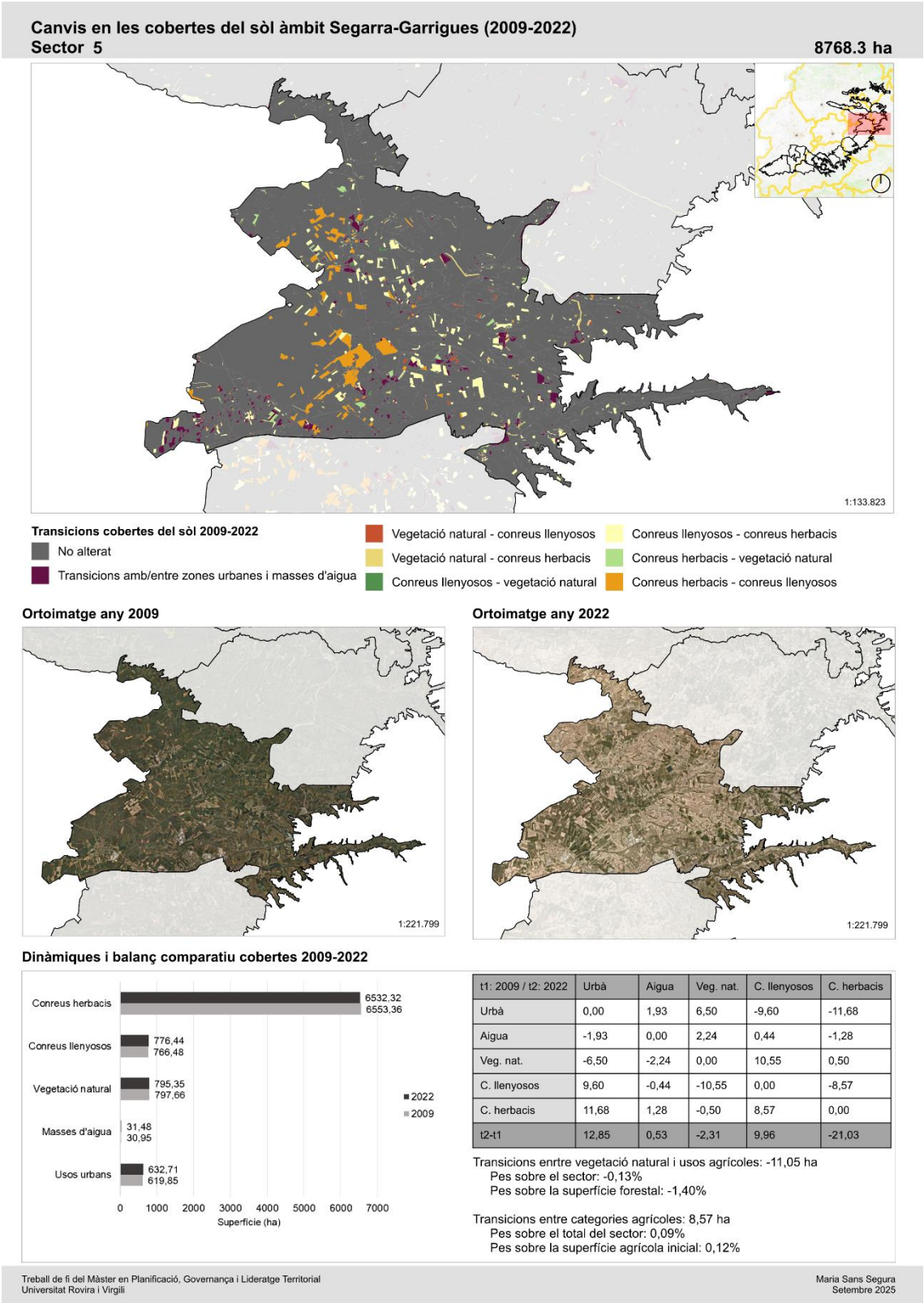

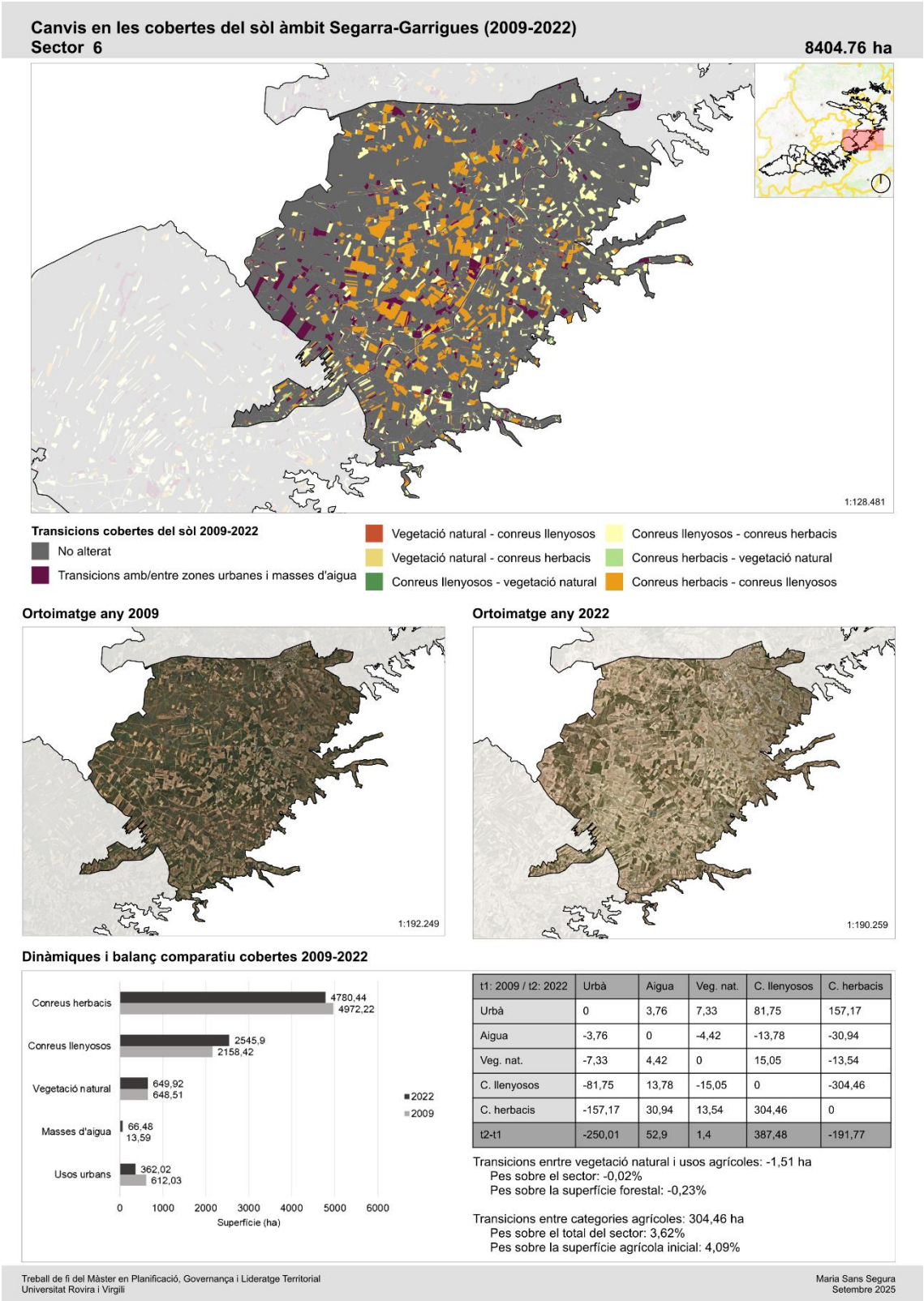

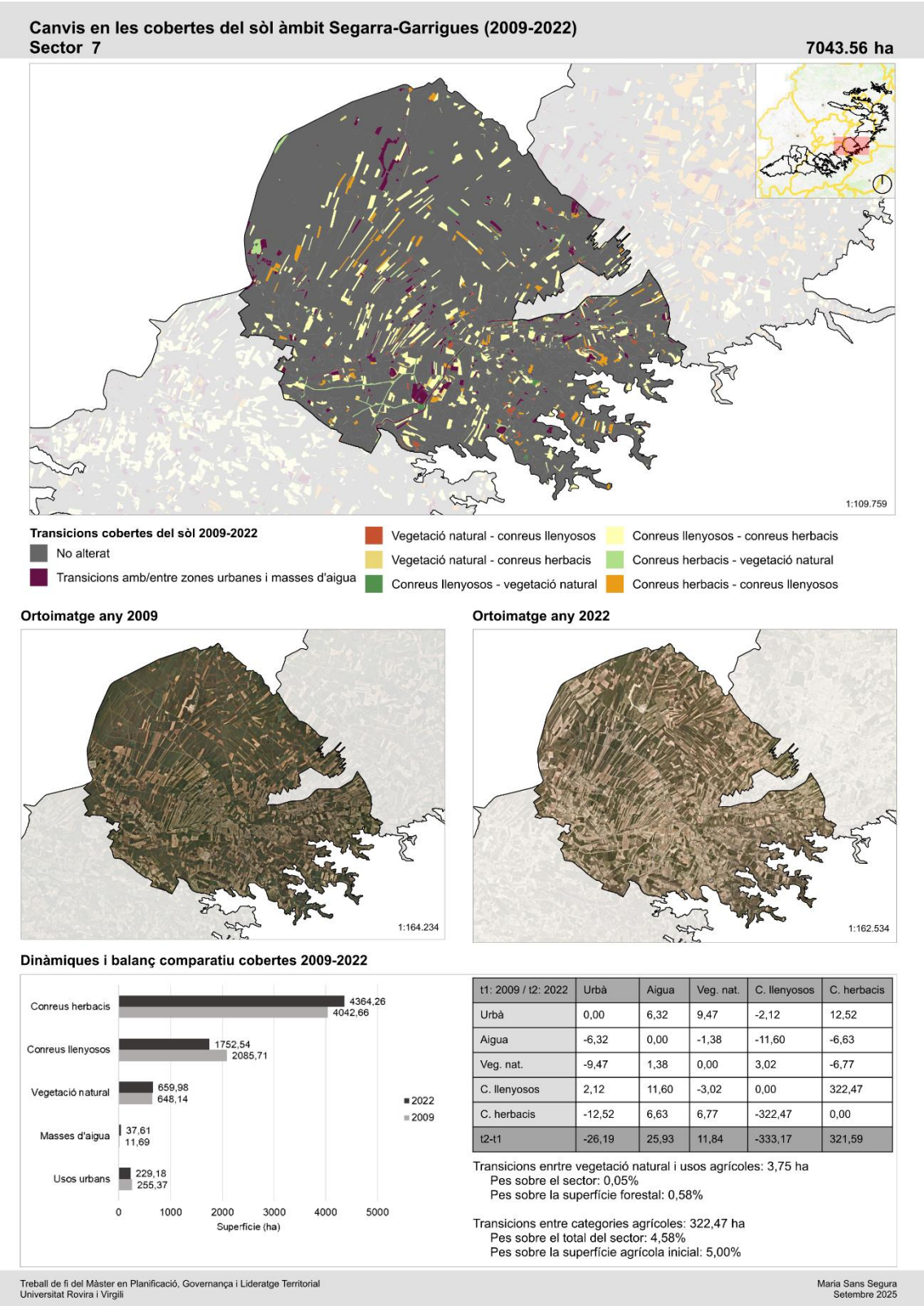

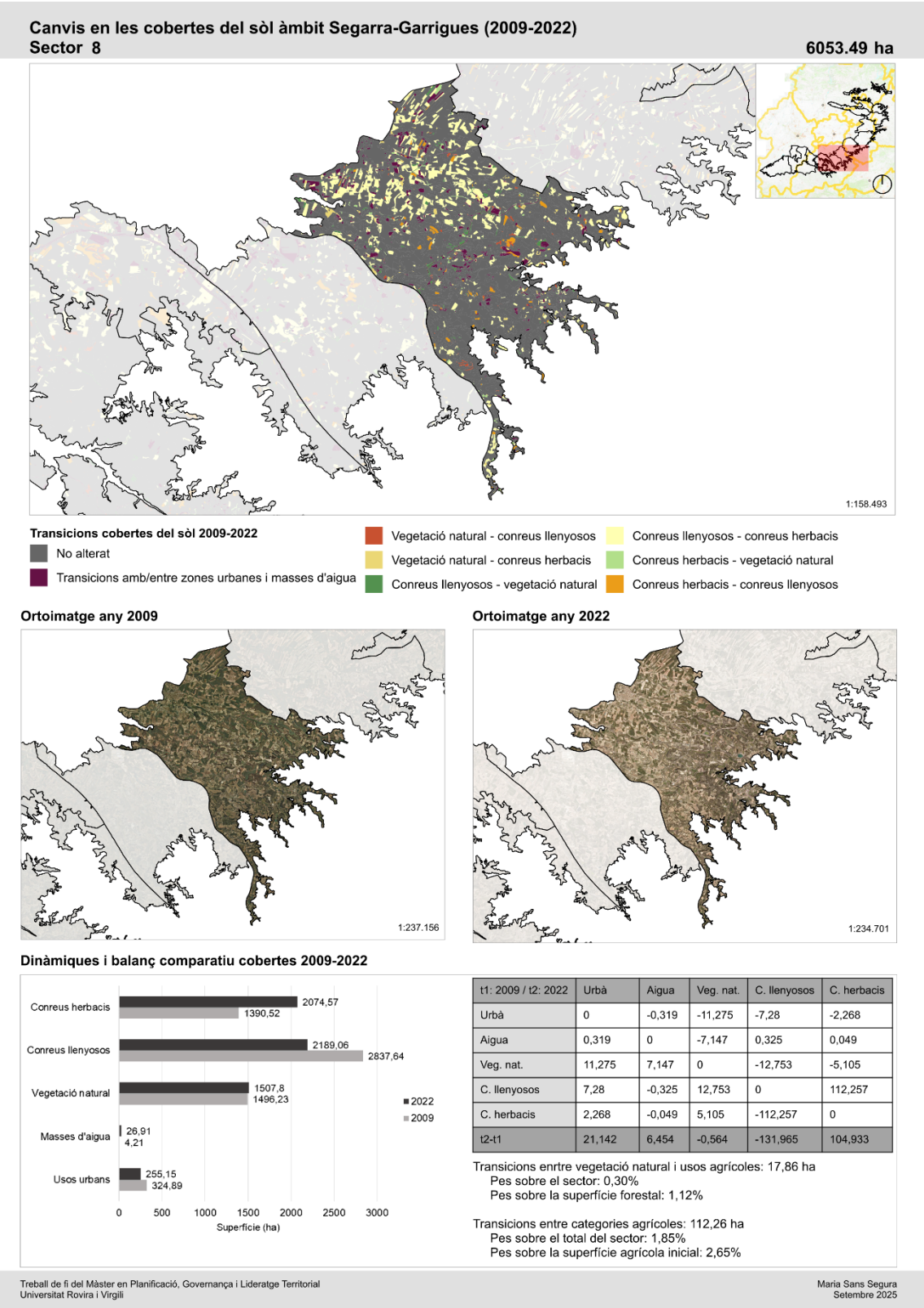

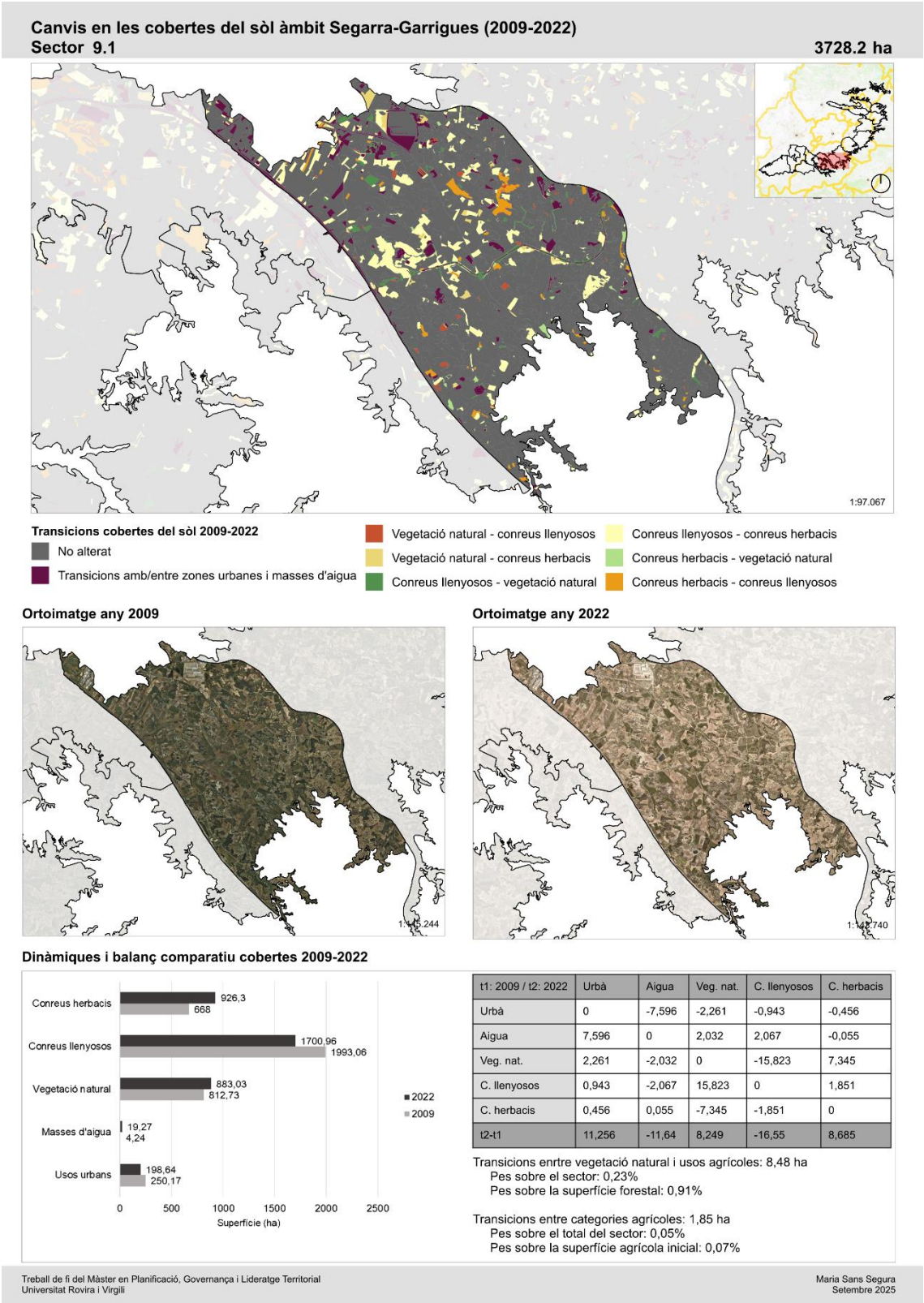

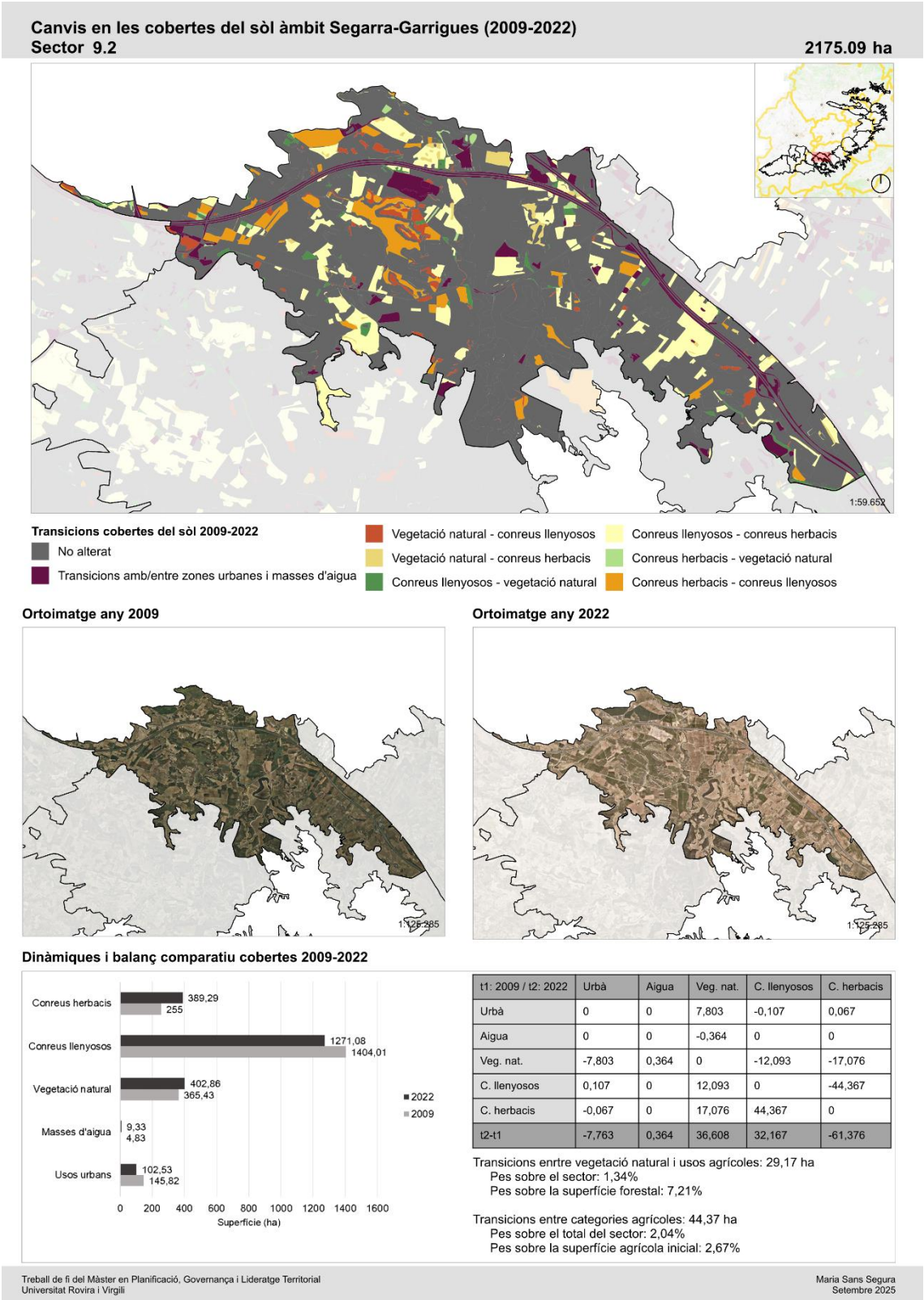

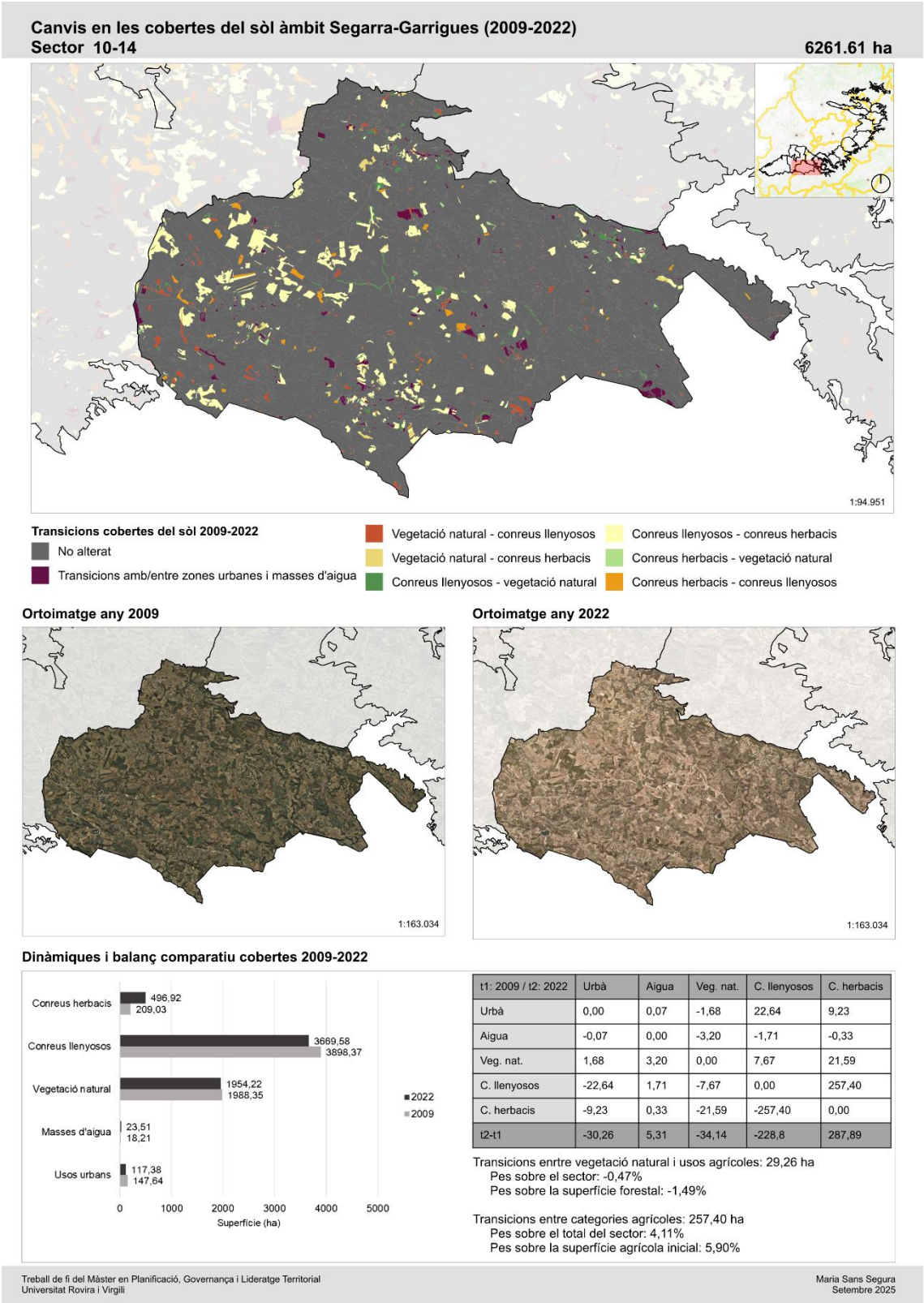

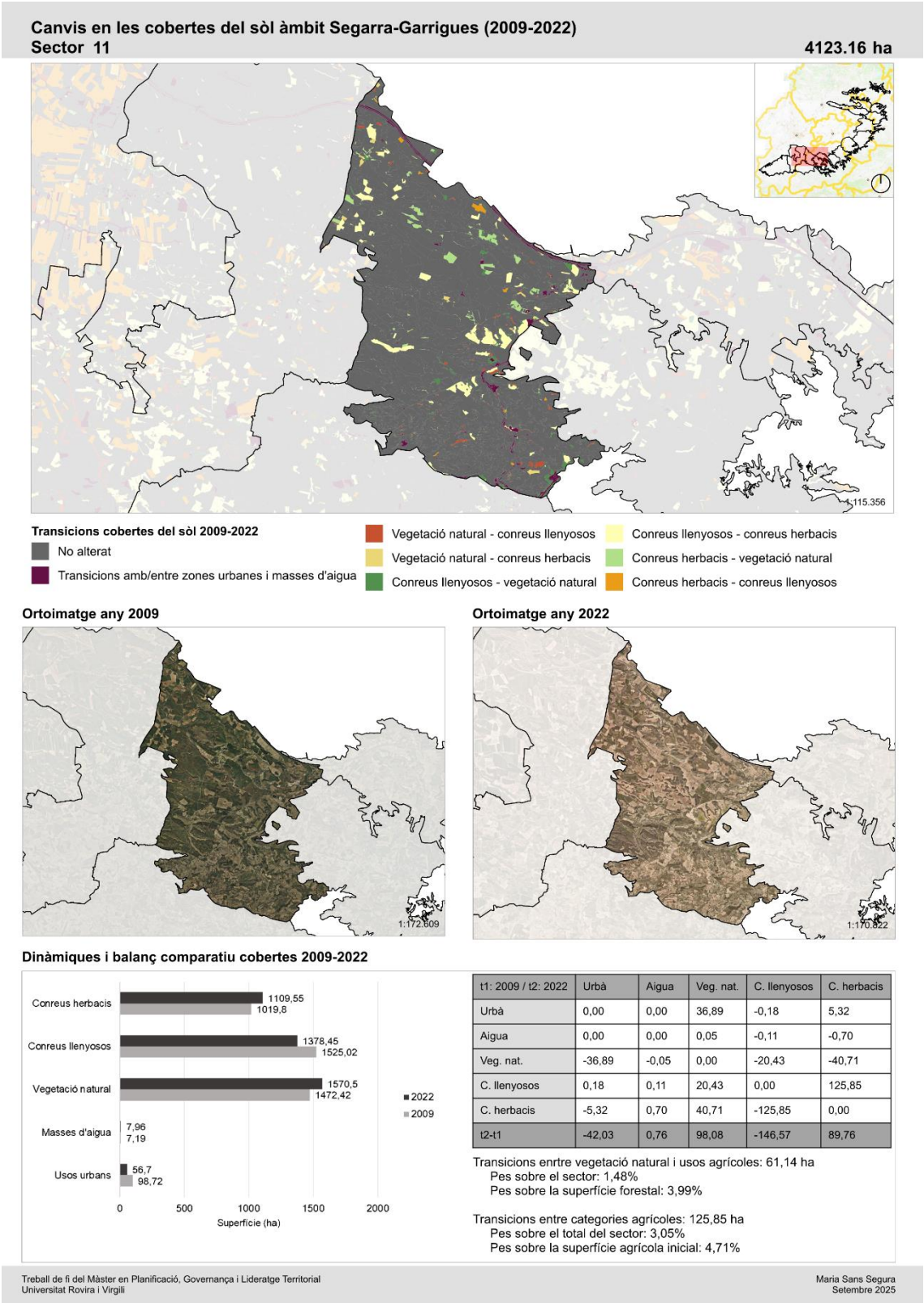

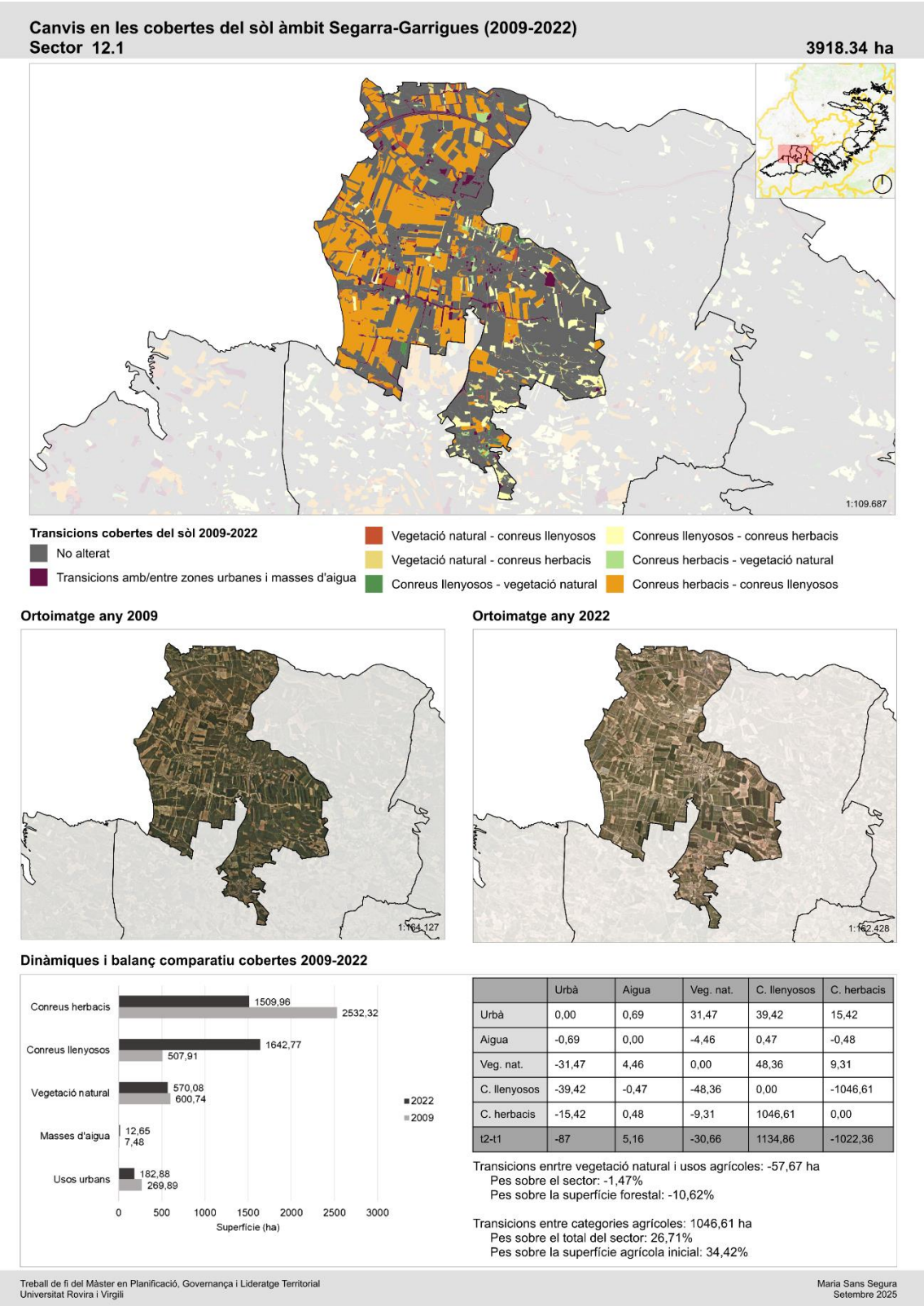

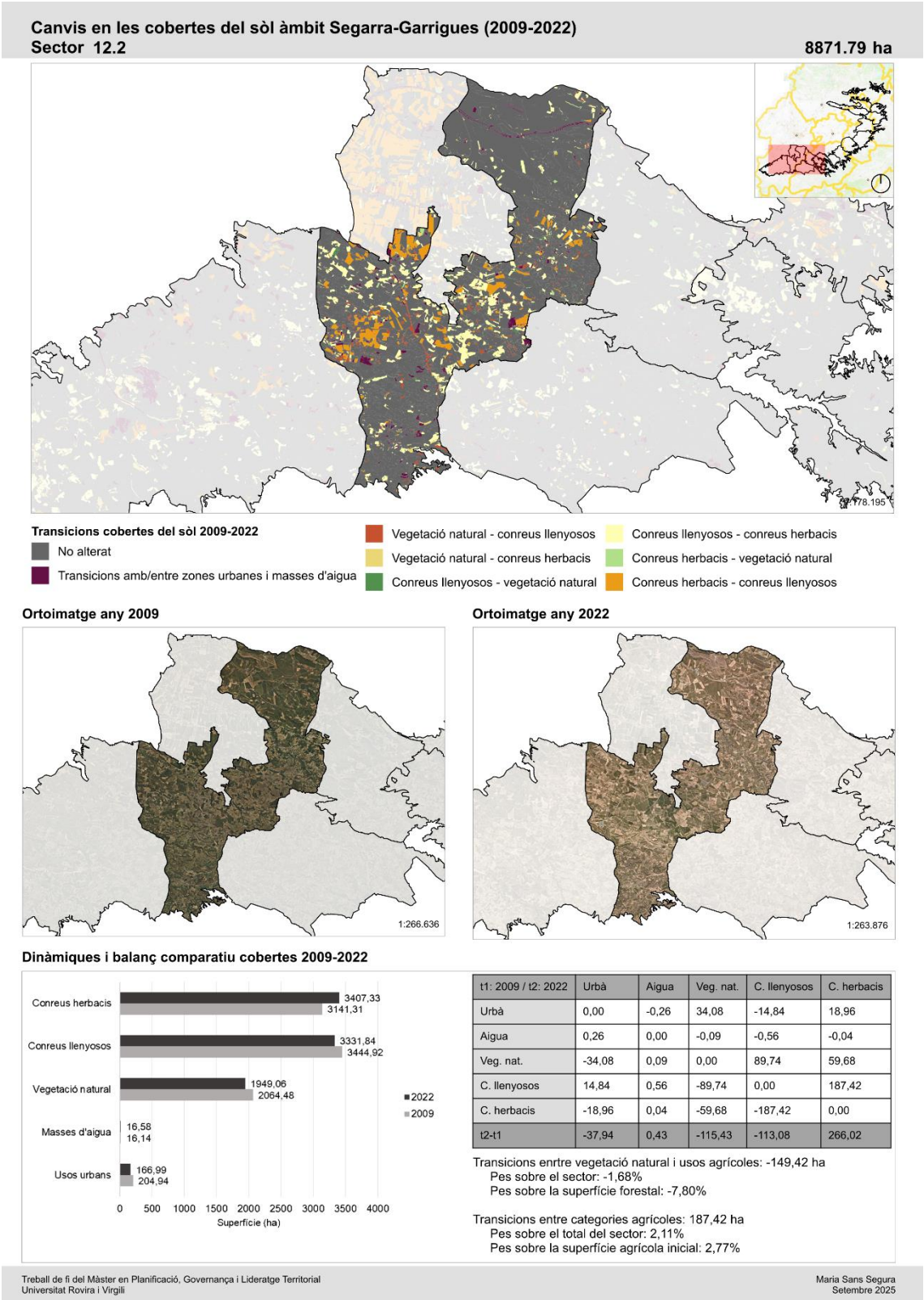

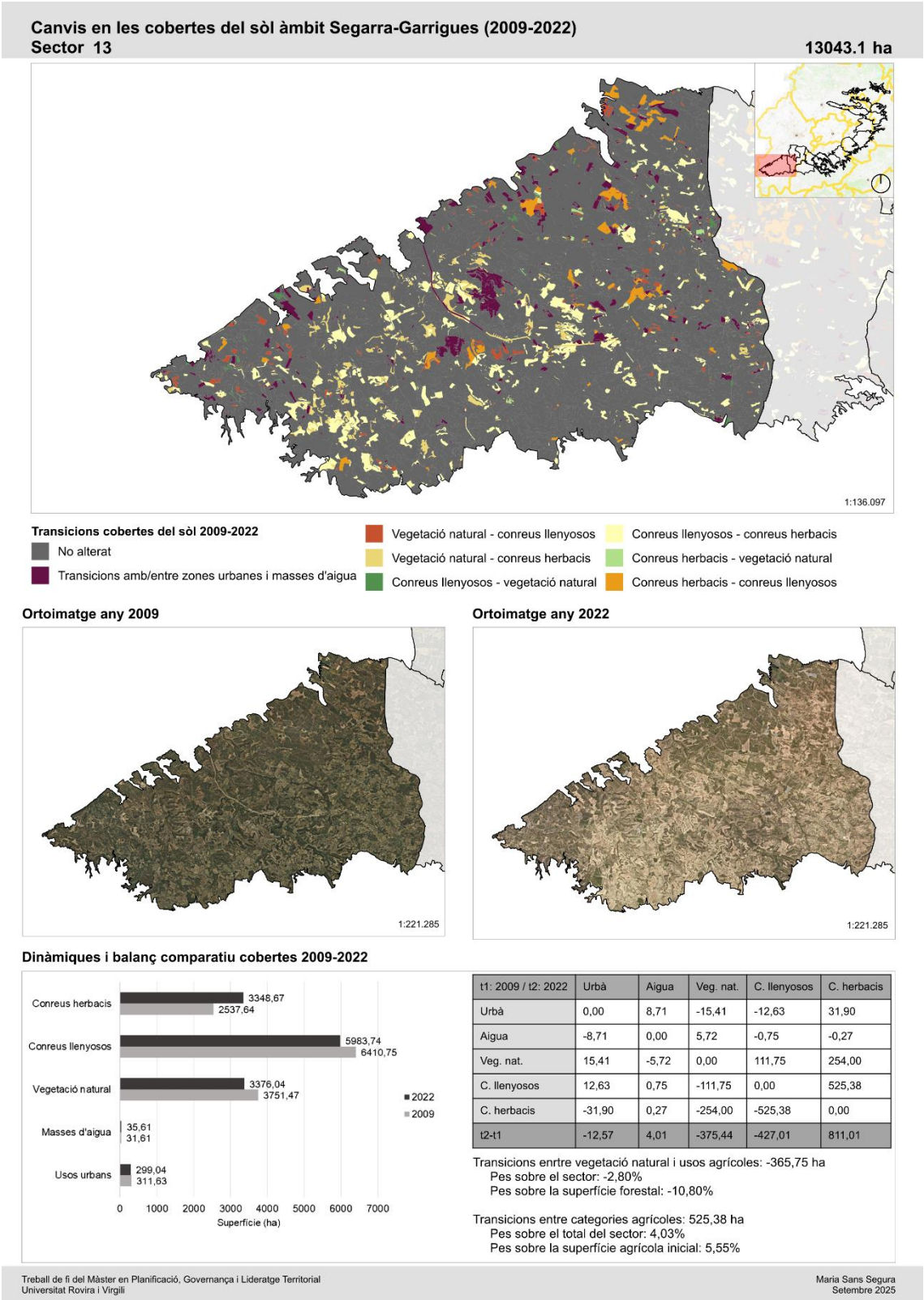

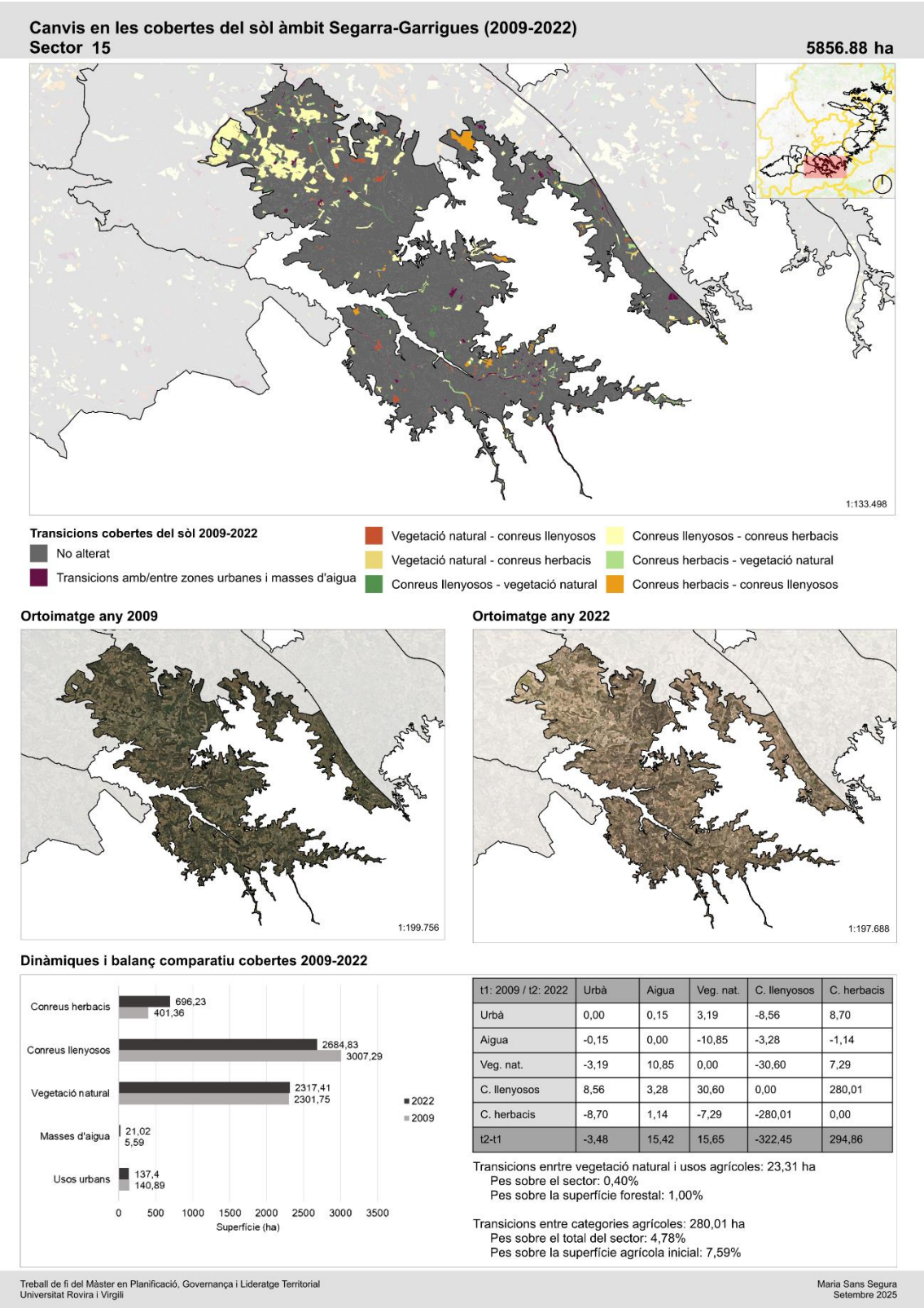

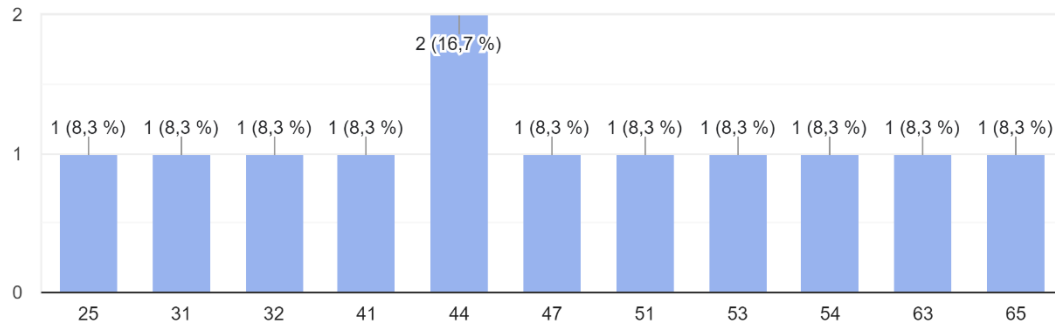

6.2. Annex II. Respostes qüestionari electrònic

Respostes del qüestionari al municipi de Sunyer

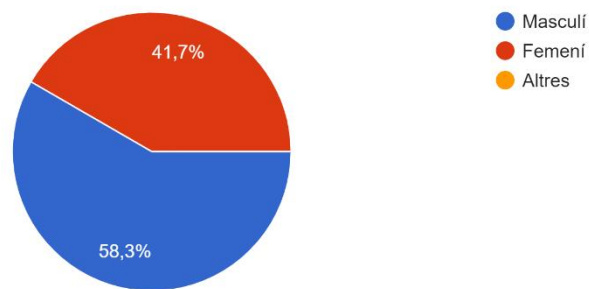
1. Edat

12 respostes

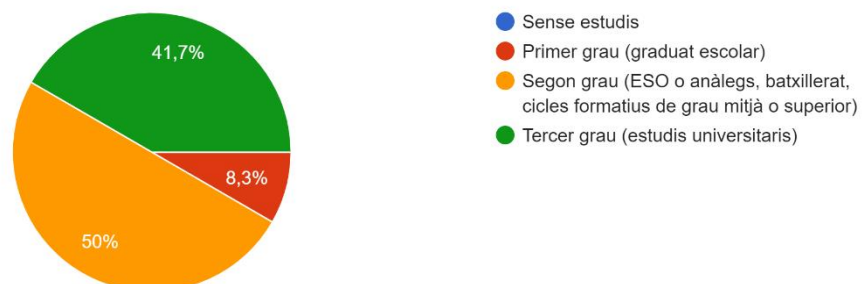
2. Sexe

12 respostes

3. Nivell d'estudis completat

12 respostes

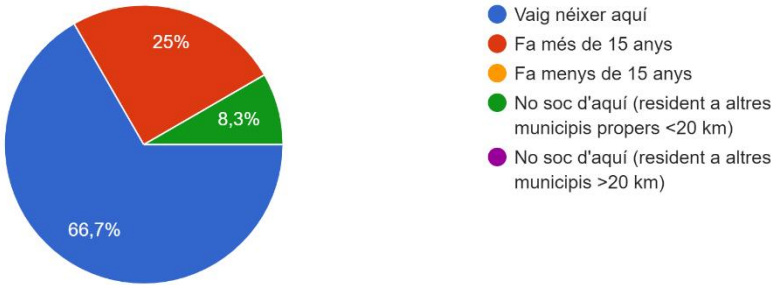
4. Professió / dedicació

12 respostes

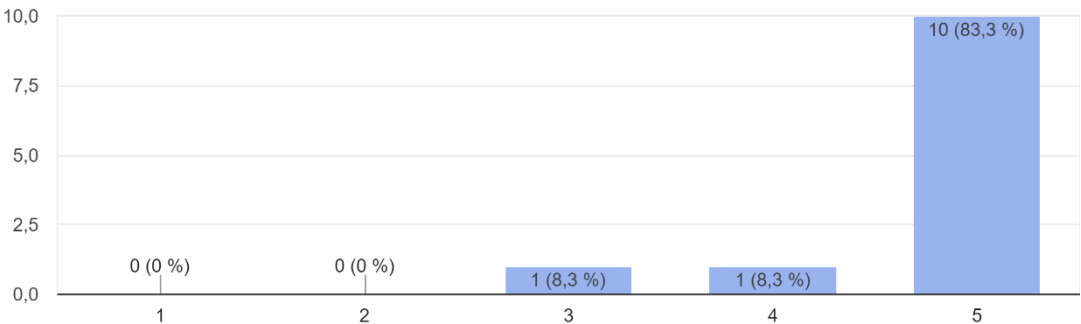
5. Temps de residència al municipi

12 respostes

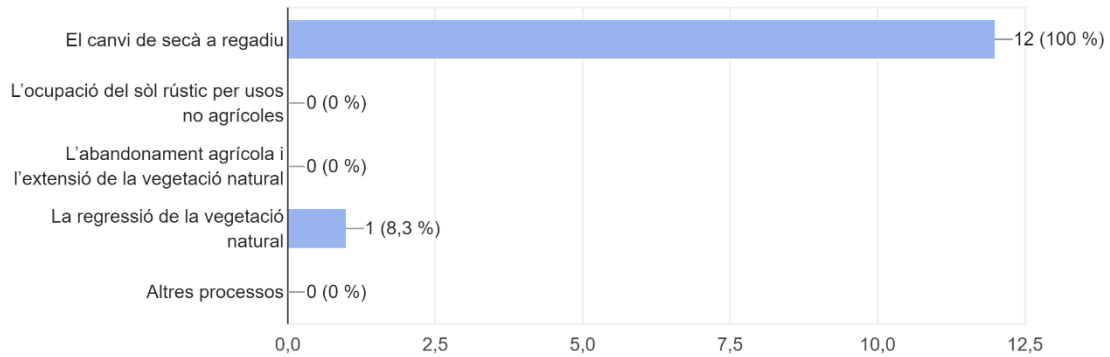
6. En les dues últimes dècades (2005-2025), creus que ha canviat el paisatge de les zones agrícoles del teu municipi?

12 respostes

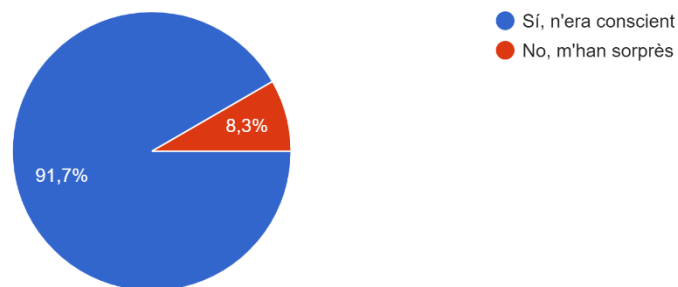
7. Si és que sí, quins creus que han estat els elements o processos que han contribuït a aquest canvi?

12 respostes

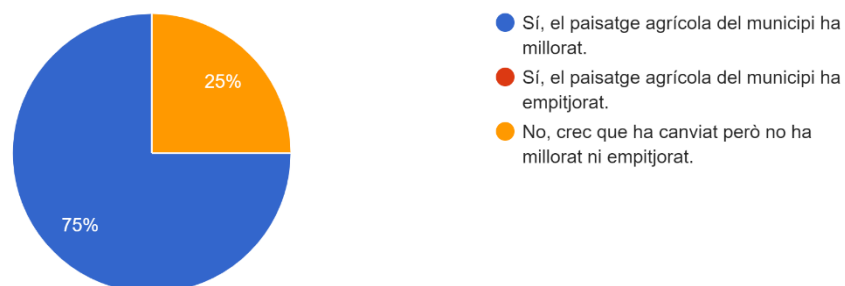
8. Les següents imatges aèries mostren canvis evidents en l'entorn del teu poble entre els anys 2005 i 2023. Eres conscient d'aquests o t'han sorprès les imatges?

12 respostes

9. Creus que aquesta transformació té implicacions a nivell de l'estètica del paisatge?

12 respostes

9.1. Per què?

8 respostes

Més zones de conreu i camps cultivats

Crec que a nivell estètic es veu més verd, es més agradable visualment que el secà pur i hi ha més diversitat de cultius (fruiters, ametllers, panís, cereals...)

Més verd, més fauna

L'aigua és vida

Tot és més bonic amb aigua

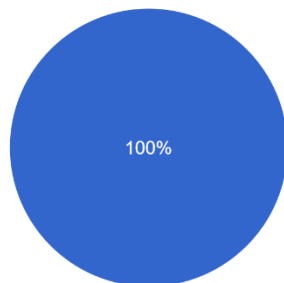
Hi havia pocs conreus amb arbres, ara pràcticament ho són tots.

Els paisatges de regadiu aporten més riquesa visual i benestar al poble

Només és un canvi de cultius propiciat pel rec

10. Creus que aquesta transformació té implicacions a nivell social i econòmic?

12 respostes

- Sí, la situació econòmica i social del municipi ha millorat.
- Sí, la situació econòmica i social del municipi ha empitjorat.
- No, crec que no ha provocat efectes socials i econòmics.

10.1. Per què?

8 respostes

Més famílies poden viure de la terra

Ha millorat la situació econòmica pq és més rendible l'agricultura de regadiu que la de secà, i genera més llocs de treball.

A part, molts joves han continuat com a agricultors cosa que als pobles de secà no.

Més rentabilitat econòmica de les plantacions i cultius.

L'aigua mou diners, tant com ingressos O com a despeses (pòlisses, crèdits..) i els diners mouen les persones , emigrants i gent nova q a vingut al poble per treballar, també hi ha un percentatge d personal q a vingut per aprofitar-se'n del sistema hi ha de tot.

Ara la vida social amb la gent del poble crec q a empitjorat , ara la gent té un mes feina, més problemes, nosé abans es feia més festa ara tot és treballar i maldecaps, però més diners.

L'aigua és vida

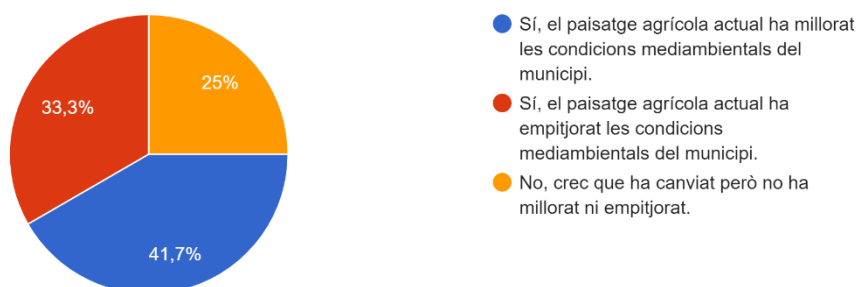
No a tothom, ni sempre, però el regadiu assegura les collites

Els pagesos estan més contents i es poden quedar al poble i seguir amb la professió que volen i no estan obligats a marxar del poble per manca d'oportunitats

Hi ha hagut canvis socials respecte a què el joven amb terres s'ha pogut quedar al poble. Ha arribat gent per a treballar.encara q sigui de manera estacional, la majoria

11. Creus que aquesta transformació en el paisatge té implicacions a nivell mediambiental (vegetació, fauna, aigua, relleu...)?

12 respostes

11.1. Per què?

8 respostes

No hi ha zones protegides i si no hi ha no han patit canvis significatius

Parlo sense dades, però a nivell de percepció sí que es veu molta més fauna que abans i més diversa.

Per contra, hem perdut petits turons que estaven sense cultivar i que donaven diferents relleus al municipi.

Més aigua, més.....

L'aigua és vida i progrés, però també es contaminació. Abans tu anaves pel terme i no veies n'hi un plàstic, n'hi botelles d vidre n'hi res q no fos típic d'un paisatge de secà, ara tota la gent nova q ve a treballar no respecta res, llança la brossa on volen, i molts pagesos de fora q han vingut a arrendar finques al municipi tampoc respecten . Per altra banda si q ha millorat per la fauna , hi ha més conills, jabalins , ocells q abans no hi eren, la biodiversitat si q a millorat i molt.
El problema és la gent d fora q ve a treballar q no respecten res, però gràcies a ells es poden fer les feines al camp.

És un reg artificial a contra natura.
Mediambientalment, no hi ha res positiu.

El regadiu dona vida, tant a la vegetació com a la fauna, encara que aquesta última doni molts problemes

No se les repercussions medioambientals

S'utilitza molts més productes fitosanitaris q abans

12. Amb quins d'aquests paisatges identifiqués el teu poble? Totes les imatges han estat extretes al teu terme municipal, però només has de seleccionar aquelles que creus que tenen rellevància a nivell identitari / cultural.

12 respostes

Secà: 10

Regadiu: 8

Totes les imatges: 9

Respostes del qüestionari al municipi d'Alfés

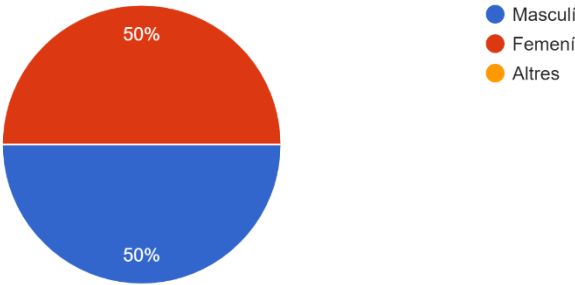
1. Edat

10 respostes

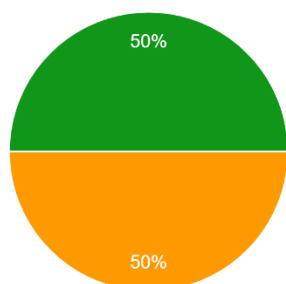
2. Sexe

10 respostes

3. Nivell d'estudis completat

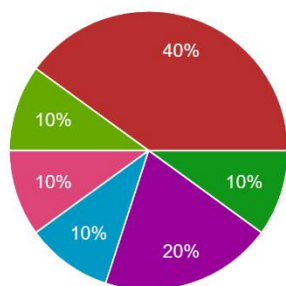
10 respostes

- Sense estudis
- Primer grau (graduat escolar)
- Segon grau (ESO o anàlegs, batxillerat, cicles formatius de grau mitjà o superior)
- Tercer grau (estudis universitaris)

4. Professió / dedicació

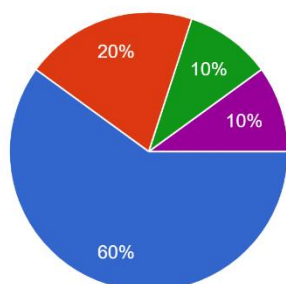
10 respostes

- Jubilat/da
- Jubilat/da, antigament o en l'actualitat dedicat/da a l'agricultura
- Estudiant, estudis relacionats amb el...
- Estudiant, altres estudis
- Sector primari (agrícola i ramader)
- Sector secundari relacionat amb l'agri...
- Sector secundari altres (oficis i indústria)
- Sector terciari relacionat amb l'agricult...
- Sector terciari altres (comerç, adminis...)

5. Temps de residència al municipi

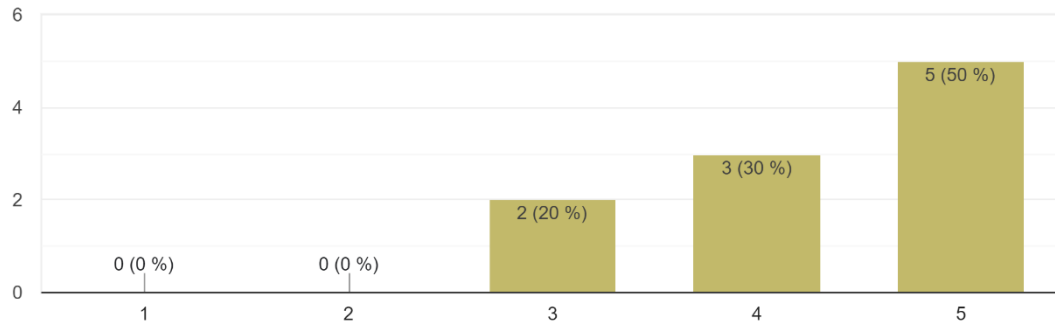
10 respostes

- Vaig néixer aquí
- Fa més de 15 anys
- Fa menys de 15 anys
- No soc d'aquí (resident a altres municipis propers <20 km)
- No soc d'aquí (resident a altres municipis >20 km)

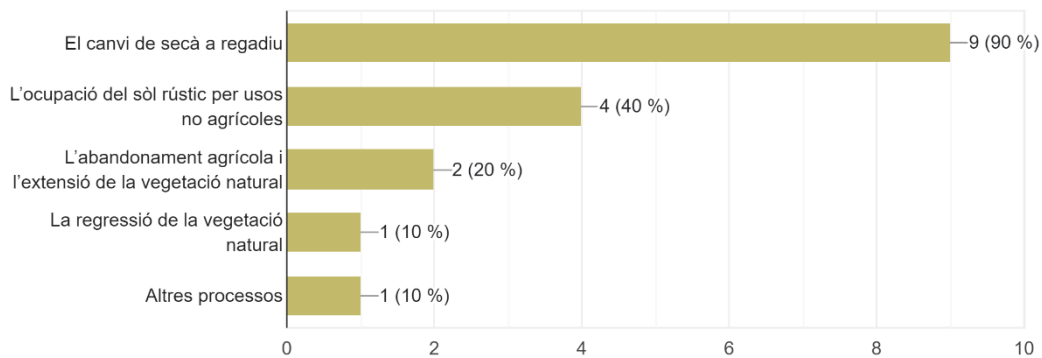
6. En les dues últimes dècades (2005-2025), creus que ha canviat el paisatge de les zones agrícoles del teu municipi?

10 respostes

7. Si és que sí, quins creus que han estat els elements o processos que han contribuït a aquest canvi?

10 respostes

7.1. Si has marcat altres, quins processos?

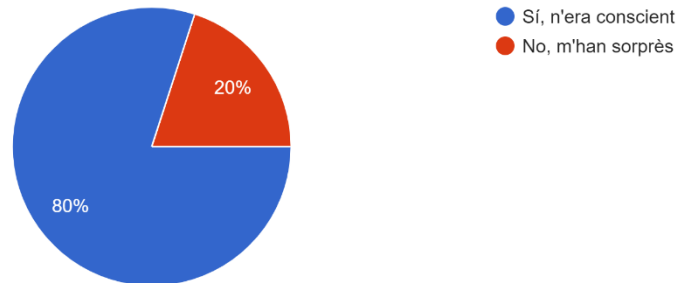
2 respostes

Va propiciar l'arribada de grans empreses i fonts d'inversions que han accelerat la desaparició de l'agricultura local.

A part del canvi del secà a regadiu, trobo que també s'han fet moltes granges... i es veuen més coses artificials.

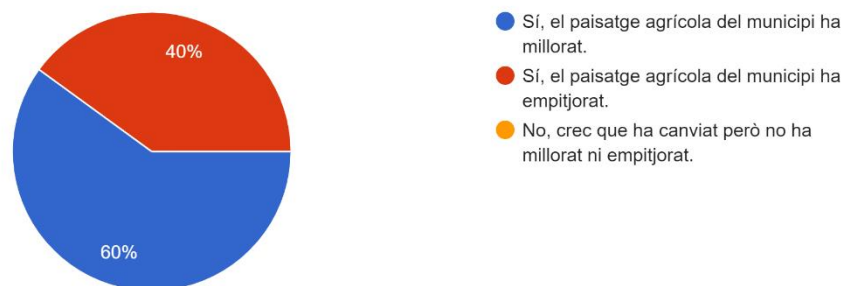
8. Les següents imatges aèries mostren canvis evidents en l'entorn del teu poble entre els anys 2005 i 2023. Eres conscient d'aquests o t'han sorprès les imatges?

10 respostes

9. Creus que aquesta transformació té implicacions a nivell de l'estètica del paisatge?

10 respostes

9.1. Per què?

8 respostes

L'aigua és vida i riquesa pel poble, ja que sense aigua s'està condemnat a la despoblació de les zones agrícoles

Pèrdua de patrimoni (marges de pedra, etc) i de condicions de regulació de l'aigua de pluja

Per mi és una cosa que no és d'aquí. Era tot sembrat i ara no s'hi assembla amb res.

Perquè ara és tot uniforme

Al realitzar una concentració parcel·laria s'optimitzen les feines agrícoles, ja que afavoreix a implantar maquinària més gran i més eficient.

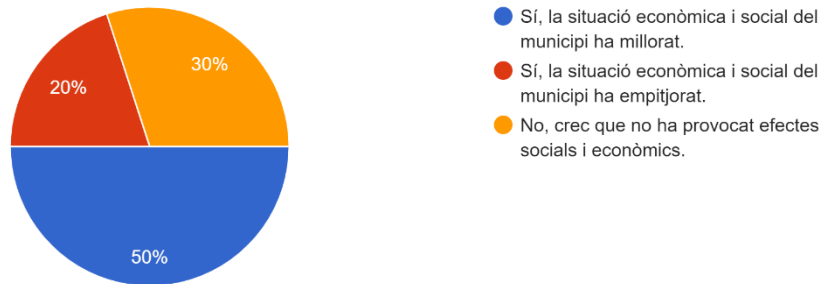
Perquè abans la gent no s'hi podien guanyar la vida.

Ho trobo més lleig, és industrial

El regadiu ha millorat però la ZEPA ha empobrit el territori

10. Creus que aquesta transformació té implicacions a nivell social i econòmic?

10 respostes

10.1. Per què?

9 respostes

Amb regs com un exemple clar Mollerussa en el seu moment de fer el canal Urgell va millorar al 100% en ocupació rural i feines varies que generen riquesa al municipi

Les terres passen a mans de grans tenidors. Gran desequilibri econòmic.

Penso que els que tenien diners ara en tenen més, però la resta tots estem igual.

Perquè la majoria de plantacions son de grups d'inversió

Ha millorat, però també per segons qui... en la concentració parcel·laria, segons quines terres et toquen... igualment, els que no hi treballem directament ens és igual això.

Una cosa és la concentració parcel·laria de la imatge, però un cop realitzada, el reg que abasteix aquestes finques pot esser el reg més ineficient de Catalunya, degut primer als greus problemes i averies que presenta any rere any i sobretot al elevat cost que suposa per als agricultors i ramaders l'aigua utilitzada.

Perquè ara s'hi poden guanyar la vida i s'han pogut quedar al poble.

Perquè ara la gent en pot viure, abans depenies de la pluja. També s'ha de dir que és molt cara l'aigua i hi ha hagut gent que ha plegat per això.

El regadiu dona estabilitat econòmica

11. Creus que aquesta transformació en el paisatge té implicacions a nivell mediambiental (vegetació, fauna, aigua, relleu...)?

10 respostes

11.1. Per què?

7 respostes

L'aigua és vida els degans i les Zepa són pobresa agrària i per tant despoblació rural

Doncs perquè no és natural

A mi em sembla un paisatge que no és natural. Si als espais protegits no ho han deixat fer també deu ser per alguna cosa.

Perquè una part considerable del terme continua sent de secà, és a dir, igual que fa 20 anys.

Ara és diferent. A més hi ha la protecció del Mas de Melons, s'ha pogut conservar.

Jo crec que abans hi havia més arbres i arbustos, amb les esponetes, clapes de bosquet... a més el riu també està més sec.

Afecta però a la vegada hi ha més ocells que s'alimenten al regadiu

12. Amb quins d'aquests paisatges identifiqués el teu poble? Totes les imatges han estat extretes al teu terme municipal, però només has de seleccionar aquelles que creus que tenen rellevància a nivell identitari / cultural.

10 respostes

Regadiu: 0

Secà: 7

Totes les imatges: 6

6.4. Annex III. Transcripció entrevista grup focal

PRESENTACIÓ

A: Jo tinc 70 anys. He viscut molts molts canvis aquí al poble. Al començament només hi havia olivers, ametllers i els fondos se “sembraen” una mica pels animals i per casa i així... a partir dels anys 70 ja va canviar, es va sembrar quasi bé tot menys els “puestos” difícils que allí es conservaven olivers i ametllers. I en acapat el gran canvi ha “set” ara amb lo Segarra-Garrigues, que s’ha dedicat a la fruita sobretot, amb una mica de cereal i prou.

M: Vostè s’ha dedicat tota la vida de pagès?

A: Sí, tota la vida.

B: Jo soc pagès i ramader, tinc 35 anys. Jo recordo de quan era petit de veure bancalets, la meua imatge és de bancalets, espones, moltes esponetes, molts olivers i molts ametllers. Les espones estaven plenes d’ametllers.

A: Sí, sí, és així.

B: Jo tinc aquest record. També, no sé si és un record de la infantesa o què però hi havia molts més esbarzers en diferents llocs. Ara és totalment diferent, les finques no són molt molt grans perquè el terme no és gran, però sí que són més grans que abans. Moltes serretes que hi havia ja no hi són, i tinc el record de que sobretot, cap a la Valleta, hi havia més pins, algun lloc que hi havia més serretes amb més pins o amb vegetació. Ara pràcticament no queda res. Queden les serres de l’Ajuntament, que són de propietat municipal, però les particulars diria que no en queda cap. Aquest és bàsicament el canvi, la transformació que hem vist des de la parcel·l·lària l’any 2000 o 2000.

A: Sí, al 2000 amb la parcel·l·lària vam començar a desfer espones.

B: Però va ser un canvi molt gran en el sentit que hi havia tractorets petits, la majoria descapotables, i clar va començar a vindre maquinària enorme, van començar a fer camins, que els camins que teníem aquí eren petitets, d’un tractor sol, a començar a fer camins que semblaven autopistes i veies que només movien terra i més terra. Va ser un canvi al·lucinant.

A: I hi havia la Segleta.

B: Sí, la Segleta, a casa nostra regaven.

A: Sí, tothom tenia algo de reg a l’Horteta.

M: On quedava això?

C: Sí a Alfés hi havia una peixera, al riu Set, i des d'allí sortia.

B: Sí, cap al nord del nucli.

C: El meu ofici és fer de ferrer al poble, soc la tercera generació, mon padrí, mon pare i ara jo, per lo qual ja són crec que són cent anys ja. I "bueno", el canvi jo el miro d'una altra manera, vull dir, clar. El sistema de treballar meu també va en relació al canvi de cultius i tal, perquè abans el padrí ferrava la mula i ara és diferent.

M: T'has de dedicar a altres coses. També relacionades amb l'agricultura? Feu algunes feines dedicades amb això?

C: Sí, però bastant diferents.

A: Ara que dius això, jo he vist els diumenges fer cua allí a casa teva la gent ferrant els animals, jo ho he vist.

C: Ells ho han fet sí. No sé com dir-ho però, per exemple, abans els tractorets eren petitets i portaven uns "aperos" petitets, ara es canvien per bancals més grossos, doncs "aperos" més grossos, i clar les reparacions també unes altres.

A: Però és que en aquell temps, quan van començar els tractors, ton pare feia els cultivadors i "catxarros" d'"anquestos". Ja no es fa res d'això.

C: No, és clar.

D: Jo intento fer de pagès, ho intento perquè també té les seves complicacions en el fet que sigui complicat, encara que de fora sembli que no ho és, hi ha aquests tòpics d'abans, no? Ser pagès ha canviat tot molt.

A: És molt tècnic.

D: Sí, tècnic i és un negoci propi i doncs, portar el negoci porta més feina i així. I jo també tinc aquells records de camins més tortuosos, jo tinc 37 anys, els trobava més bonics, els d'ara són molt pràctics, són molt amplis, semblen carreteres, però abans tenia aquell encant de diferents zones, de diferents paisatges. Ara és tot més uniforme i abans hi havia això de les serretes de caminets cap aquí, cap allà, tenia aquell encant d'anar a caminar, o anar al passeig.

C: També hi havia finques que no hi havia accés.

D: Sí, sí, moltes finques així més bucòlic, no? Però clar, a nivell pràctic i vivint de l'agricultura, doncs no és tant còmode, no? I sí, ara en vindre el reg, un canvi total, camins que abans hi eren, ara no, o al contrari, se n'ha fet algun de nou.

E: Jo tinc 27 anys, treballo en una empresa relacionada amb el sector, però no soc pagesa, faig feines d'administració. El record que tinc del terme segurament és diferent que el d'ells, perquè no hi era abans.

A: Tot just naixies.

E: A veure això tampoc, però clar, era bastant petita quan tot això passava, però sí que tinc bastants records d'infància, sobretot quan anàvem al tros amb el padrí, a un tros que tenia allà mirant a una vall que queda bastant avall.

A: A la vall del Benefici.

E: Exacte, que mira cap allà (al sud). I allà hi havia uns bancals, alguns de pedra, alguns no, amb oliveres. I ara està abandonat... A vegades hi passo quan anem amb bici o així, i em sap greu, clar. Però també em sabia greu que fos un camp d'aquestos tots plans.

F: Jo tinc 40 anys, soc mestra, i a mi per exemple, és veritat que quan era més jove doncs tampoc no hi anava a caminar, però a vegades penso, ara m'agradaria passejar per allí, tal com jo tinc el record, allà al costat del riu, o potser amb algun camí cap a alguna serra, tal com era abans.

D: Oh clar, per passejar sí, però per treballar, malament rai... a més ara també hi ha l'abocador per allí, no és gaire agradable d'anar-hi tampoc... ja tens raó.

BLOC 1: EVOLUCIÓ

M: Voldria que em féssiu un retrat ràpid de com era l'entorn del vostre poble abans de la transformació al regadiu. Em podeu indicar els trets i elements principals del paisatge, llocs concrets que us vinguin al cap, quines eren les activitats predominants... com si descrivíssiu una foto.

A: Jo el que he dit, fa anys, al poble, "bueno", al terme, hi veia molta gent, animals voltant... semblava que sempre hi havia gent a tot arreu, ple de masets i masos. Tot això s'ha perdut, inclús los masos de volta, que n'hi havia tres o quatre, tu en tens un. Doncs han desaparegut.

D: I va estar a punt de desaparèixer aquell també. El volien tombar, però van dir que no, van anar allà i van dir, no, no, tu no veus això? Això no pot ser, és gran, està bé, és xulo, està ben conservat.

A: La vida era molt tranquil·la en aquell temps. Sempre hi havia temps. Ara sembla que no hi hagi temps. En aquell temps sempre semblava que no s'acabava mai el temps, no?

D: Això vol dir que anem malament, eh...

C: Sí però aquella dita que diu que qui te temps no té quartos i qui te quartos no té temps...

A: Exacte vindria a ser alguna cosa així... Abans de detallets n'hi havia a totes les finques, aquí hi havia un raconet, allà hi havia un arbre raro o el que sigo, sempre hi havia alguna cosa així.

C: Però també està clar que aquella gent d'abans feien aquell esforç per arregar una mica d'aigua i ara amb lo reg ha arribat el progrés o digues-li com vulguis, i tot a norris.

A: En el meu cas han set los tractors, m'he hagut d'adaptar amb el tractor. No podia passar? A treure l'espona. Hi havia arbres? A fora els arbres, i anar adaptant-te. I ara estic arrencant l'última finca, així... Que no val res aquella finca, però és un món, perquè hi ha un raconet aquí, un pla allà, un altre pla més amunt, un nos sé què allà, un no sé què allí, una feixa que dona un tomb raro, tres arbres aquí, tres arbres allà... No val res això avui en dia, però a "io" és una cosa que m'encanta.

C: Potser és un valor més sentimental.

A: Sí, perquè ho he viscut tota la vida, o sigui, ara trec una cosa que ho va plantar el meu padrí, que el pare ho va fer créixer, i jo ho he continuat. I ara veig que no es pot continuar així, però hi ha el sentiment aquest, no?

B: Jo el que destacaria d'abans de llocs així, per mi hi ha dues coses que me sap molt greu que s'hagin perdut... O sigui, per mi el terme era molt més bonic abans que ara. El record que tinc de petit era d'un poble. Ara...

C: Ara és una explotació.

B: Sí, ara és com una gran explotació. La imatge per mi clara és aquesta. Abans era un poble, un poble típic de secà, de les Garrigues històriques. I ara no, ara és un lloc on treballar, on fer diners.

A: És un negoci.

B: Hi havia dos llocs que per mi eren molt importants que tenia molt sentiment i que ja no hi són, un que hi és a mitges un que m'agradava molt de passejar era el camí que anava de la bassa al cementiri. Aquell camí era... estava ple de moreres i jo tinc el record de quan érem petits d'anar a passar la tarda, agafar moreres i anaves amb la bicicleta fins a l'alçada del cementiri i tornaves, era amb tranquil·litat absoluta. I l'altre lloc que me sap greu que s'hagi perdut és la bassa de la Vall, que encara hi és però quan érem petits moltes vegades estava plena d'aigua. I ara, de la manera com s'han desfet les espones i com s'han fet els camins ja no hi va l'aigua de manera natural, s'ha assecat s'ha fet malbé i, per molt que plogui, s'acaba escolant l'aigua i ja no es va omplint. I era un lloc que, aquest terme era com un desert, i de cop te trobaves com un petit oasis, perquè hi havia aquell desmai que encara hi és ara, era un "puesto" on tindrà ombra...

A: La bassa de la Vall igual com la bassa d'aquí, allà, s'han perdut perquè han desfet les aigüeres.

B: Per això, que s'ha desfet...

A: Al desfer les aigüeres ja no funciona.

C: L'obra més important que s'ha perdut, en proporció, jo crec que ha "set" la Segleta. Un treball de "moro" com es diu, de picar pedra...

B: Jo no me'n recordo de la Segleta.

D: Jo tampoc.

C: A la primavera baixava aigua allà, hi havia un xop.

A: A la Segleta fins hi tot i agafàvem anguiles.

B: Sí, i allà baix a la bassa també n'agafàvem de peixos.

C: Estaves allà a l'horteta i regant regant et baixava una anguila.

A: Allí també hi havia caragols en aquell temps, perquè al terme només n'hi havia de plans, allí n'hi havia de bovers.

C: Clar, home, a lo del voltant li deien l'Horteta, era un tros que es regava i la resta del terme era secà. Un tros molt petit en comparació. I per exemple, algun tros que li deien els vinyars, doncs perquè feien vinya, i allà baix al coll de l'ametlla doncs deurien fer ametlles. Res a veure amb ara, és clar.

F: Sí, a mi per allí per exemple, era un dels llocs que ja m'agradaven, però també el sembrat, sobretot al maig i així, que és quan està més guapo, això era espectacular de veure, des de dalt d'alguna serreta, molt xulo ho recordo, també al camí que comentava

ell, que travessaves pel mig, clar eren camins com a més curts, més directes, per anar a peu.

A: O amb els animals antigament, no amb tractor.

F: Clar, llavors, doncs per tombar era més agradable per les persones.

E: Jo sí que recordo, al tros aquell, hi anàvem per un camí, que ara ja no hi és que és tot recte, i amb el tractor i quan collíem olives a dins del remolc anàvem. Ara, la feina de collir tota a ma, perquè allí no hi cabia el tractor. I me'n recordo que menjàvem allà amb un marge i Bueno. A mi m'agradava.

M: I hi havia vistes des d'allà?

Sí, des d'allà es veia tota la vall, un sembrat, clar a l'hivern poqueta cosa, però era bonic, els bancalets molt petits i així. Algun per allà encara n'hi ha em penso, perquè hi ha com un tros que va quedar erm.

M: Ara, voldria que féssiu el mateix exercici amb el paisatge actual.

A: És uniforme, presseguers, i una mica de cereal, però molt molt poquet.

C: Doncs els deures que he fet són aquestos. He anat pel terme i amb un cantó una muntanya de tubos de reg, allà una altra cosa... a causa del canvi paisatgístic també hi ha hagut aquest canvi. Llençats...

B: De tot. De tot hi ha.

C: Si és culpa del canvi paisatgístic... jo crec que és una conseqüència. Ve més gent a treballar la terra, gent que passa de tot, llancen residus i de tot.

B: Jo crec que és pel nivell cultural, el que es crea aquí és feina de baixa qualificació, la gent que ve no poden treballar de res més.

D: Jo discrepo bastant, penso que depèn del propietari, el propietari hi fa molt. Ara bé, si el propietari és una persona o una empres que tant li fot el terme...

B: Un altre exemple, fa dos dies ens queixàvem que volien posar plaques i dèiem oh i l'impacte paisatgístic... I ara ens trobem que d'aquí no res ens trobarem tot el terme ple de plàstics com si fóssim allà baix, d'aquí dos dies estarà tot ple de xarxa antipiedra...

D: Si t'ho mires des de dalt és com un hivernacle.

B: Lleig...

F: Sí... jo lleig tampoc ho diria perquè quan està florit també impressiona...

E: És bonic sí, però es veritat que la resta de l'any es veu industrial... i sobretot amb les xarxes antipiedra. A més hi ha una cosa que veig, que és com a desproporcionat, veus els pobles de Sunyer i d'Alfés i després veus unes extensions de finques que son com a massa grans per lo petit que és tot.

F: I els camins igual, lo mateix.

M: Així, creieu que el paisatge ha canviat significativament? Des de quin moment va començar a percebre aquests canvis en el paisatge? Em podeu indicar un moment concret o un record que tingueu d'algun dia que us en va adonar. Diríeu que ha sigut una transformació llarga en el temps o un procés ràpid?

A: Al 2001 i al 2010. Al 2001 per la parcel·lària i al 2010 per la fruita que han posat. Bueno potser una mica abans, però amb el canvi tan gros de conreu, una cosa que no s'havia vist mai aquí. A l'Urgell sí, però aquí era molt estrany. També hi ha altres conreus que són de regadiu i no hagués set tant estrany... oliveres, ametllers, inclús cereal. Amb 4 o 5 anys va ser un canvi brutal.

E: Jo no t'ho sabria dir.

C: Sí perquè una cosa és la parcel·lària i l'altra el tubo de l'aigua...

A: Clar, però amb la parcel·lària ja es van desfer moltes espones, ja vam desfer la Segleta...

B: Sí perquè hi ha llocs que també han passat el tubo de l'aigua i no ha canviat tant.

D: Sí, per exemple a Sarroca van fer la parcel·lària i els camins estan igual casi.

B: Però aquí el canvi ha sigut molt bèstia. No s'ha conservat ni la meitat del terme. Per mi el canvi... hi va haver un moment que vaig deixar de conèixer el terme. Quan era petit sabia anar a tot arreu, al riu, amunt avall... i quan vaig ser adolescent ja no. És una mica aquesta imatge. Mira, quan vaig tornar al poble després de l'institut no ho reconeixia, no sabia on eren les coses que abans m'identificaven, coses molt senzilles, un camí, un lloc concret...

D: A mi lo que més em va impactar van ser els camins. Estem acostumats amb un poble amb una carretera súper estreta i en canvi tens uns camins que semblen autopistes, llargs, rectes, puja, baixa... no s'acaben mai. I més vist dels camins que hi havia.

A: La gent avui vol treballar a l'ample, amb tractors grans i coses grans i llavors passarà, tu m'enredes te compro la finca la faig més gran, o l'adreço, o jo què sé.

F: Jo no sé, exactament, lo que sí que recordo és moviment de màquines amunt i avall, llavors era molt jove jo, però sí que ho recordo que flipàvem.

BLOC 2: PERCEPCIÓ

M: Creieu que aquest canvi fa que el paisatge actual de la vostra zona sigui assimilable al que trobaríem una mica més al nord, en regadiu més antics? Perquè sí / perquè no? Quins son els trets distintius que té la vostra zona?

C: Jo crec que és un secà amb aigua.

A: Sí, però s'assembla amb els goters. Allí on hi ha goters, s'assembla. Allí a l'Urgell no s'assembla perquè allà... no n'hi ha.

D: Per exemple, Sudanell, Montoliu, son els pobles que abans sempre eren més rics, produïen més... i sempre Sunyer era com el secà, es deia com una cosa despectiva quan erem petits, erem els pobres. No teniu aigua, tot sec... Arribes aquí de tot verd i clar, tot sec.

B: Érem els pobres, i realment les famílies d'aquí que tenien diners eren les que tenien terres a fora. Les que feien fruita a fora. A part dels que sembraven moltíssimes hectàrees.

D: I ara amb el canvi, és el contrari. Després de la parcel·lària amb finques molt més grans que les dels llocs de regadiu tradicional, reg a manta, més petites, molt complicat treballar. Aquí finques grans, totes juntes, rectangulars... A llocs de regadiu de sempre

se n'abandonen ara, per exemple a Sudanell. Per mi, per exemple, Torres de Segre és un lloc molt semblant.

B: Amb l'únic que s'assembla és amb los Plans de Torres. Ha passat una mica com aquí, allò també era un secarral, era més dolent que el pebre. Van ficar el reg i van començar a plantar les finques. Va passar una mica abans que aquí.

D: Una cosa molt curiosa d'abans també és que les finques més bones, com que depenies de l'aigua del cel, eren els fondos, on s'acumulava. Amb l'arribada del reg és al contrari, s'acumula massa l'aigua, puja la capa freàtica, problemes de salinitat... en canvi els costers, allò que no valia res, és lo més bo. També pel fred, per la inversió tèrmica... un canvi molt fort.

B: Inclús amb el sembrat, passa lo mateix, s'acumula més aigua del compte. Abans l'aigua anava quedant més laminada amb les esponetes.

D: A naltros ens passa amb una finca allà baix a Torres i Sudanell, que vam plantar al fondo, anar regant i al cap de 3 o 4 anys es morien els arbres, cavaves un pam i et sortia aigua, doncs era tota l'aigua que baixava per la vall des de Sunyer i s'acumulava allà. Sals... hi ha moltes finques que és impossible de cultivar. Aquest canvi ha sigut inesperat i també serà un canvi del paisatge en el futur si algunes d'aquestes finques no prosperen.

M: Creieu que el paisatge actual us ofereix més oportunitats (a nivell social, econòmic, cultural, etc.) que l'anterior?

D: A nivell econòmic jo crec que és indubtable.

A: Però hi ha un però. Que no es reparteix, s'ho queden entre quatre.

D: I el rec aquí a Sunyer ha vingut tard, però si acaba venint ara, jo ja no ho seria de pagès i n'hi hauria uns quants més que tampoc.

B: Crec que una cosa que hem estat de sort és que no ens ha tocat molta zona ZEPA. No sé si perquè quan se n'han donat compte ja estava fet o què, però no en tenim gaire. A Alfés per exemple, tenen un altre panorama... al qui li ha tocat a la ZEPA s'ha hagut de fer fotre com aquell qui diu.

D: També jo crec que ha augmentat la població, es veu molta gent pel terme segons l'època de l'any, temporers o gent que s'ha quedat tot l'any. També empreses grans que han vingut aquí a fer l'explotació...

B: I no deixen cap diner, al contrari, els gasten... l'Ajuntament cada vegada s'ha de gastar més diners amb arreglar camins, tractors més grans, tràilers, corren més...

D: Sí però son oportunitats laborals, l'escola mateix si no hi hagués gent migrant potser estaria tancada.

B: Hi va haver un temps, fa 7 o 8 anys que va estar apunt de tancar una de les dos classes. Quedaven 6 o 7 nens, després amb una mica d'immigració ho hem pogut salvar.

F: Sí, lo de l'escola era molt trist, la neboda hi anava i eren no res, molt poquets nens, vam patir és veritat.

D: A nivell econòmic per mi sí. Ara, també s'ha de dir, si un no té terra i vol començar... no pots de cap manera, t'has d'endeutar, has de saber de tot...

A: Jo el que em pregunto és com podíem viure 20 anys enrere en aquest poble, collies una mica d'això una mica d'allò i fet.

D: Era també una vida més dura, jo recordo molt dur, tot sec, uns arbres que feien pena. Ara, per passejar segurament que era més bonic i tant. Jo vaig amb bici i quan hi vaig no vaig per aquí a Sunyer, me'n vaig cap al secà, a Alfés i al Cogul. Aquí no té cap gràcia. Bueno potser lo d'aquí d'ara no ho valorem prou també perquè per exemple al març amb la floració també es bonic, és espectacular.

A: Sí.

D: Sí i el secà també eh, no tot és ara a l'estiu, depèn del moment de l'any.

M: Creieu que amb la transformació al regadiu ha canviat la relació de la població del municipi amb l'espai agrari? Aquí em podeu posar exemples concrets també.

D: Jo crec que la gent que li agrada fer esport o que li agrada la natura potser sí que tenen aquesta nostàlgia de lo d'abans, però els que hi van a treballar, vull dir, hi ha d'anar igualment; no crec que hi hagi aquesta percepció ni tan sols.

B: Doncs jo sí que tinc el record de que abans, sobretot en dates senyalades, les famílies anaven a passejar pel voltant del poble. Quan era petit miraves pel solar de casa ma padrins i veies a la gent passejar pels caminets, ara crec que costa una mica més. Ara potser qui va a caminar és perquè vol anar a caminar, vol anar a fer esport, no a passejar.

B: Exacte, igual hi anirien amb el terme que tenim ara com amb el d'abans.

D: Per aquests camins tant rectes que no s'acaben mai no té cap gràcia caminar, és tot igual.

F: Sí, és lo que deia jo, que a mi per exemple que vaig a caminar, per fer esport i perquè m'agrada tombar pel terme també, però sí que m'agradaria un paisatge més atractiu.

E: A vegades, només que vagis allí a Alfés al Secà, jo que hi vaig amb bici, doncs és molt bonic, més que aquí.

B: Sí, i per exemple abans la gent sabien on era la partida de la vall del Secà i ara no ho saben, i aquets raconets que dèiem abans, la gent també sabia on eren. Ara li dius a la meua xiqueta o a la teua i feina rai.

D: Aquests raconets donen encant. Per exemple quan vaig a la grallera, una finca que tinc a Sarroca, que està bastant apartada i és així com les d'abans d'aquí, allà no destorba ningú, no hi ha aquell bullici, hi ha un moment de pau, un paisatge més diferent, no tot homogeni com aquí, els turonets, més desnivells, diferents tipus de conreus, com un mosaic. I ho contemples i dius osti que bé! És un lloc amb encant. En canvi un lloc que sigui tot igual, doncs no ho sé.

B: A mi em passava quan anava a la finca de Llardecans, allí son bancals de sembrat i tot el voltant és com a bosc, i era com si et transformessis, era una altra manera inclús al treballar. I jo crec que és una mica el que passava abans aquí, no tant així perquè són unes valls més obertes, però sí que s'assemblava una mica amb aquesta distribució, també pels marges i les espones. Ara aquí és: lo que no es toca no es toca queda igual i lo que es toca és per deixar-ho pla.

C: Sí, ara aquí lo que veus és una cosa fora de lloc, un verd molt intens dels arbres fruiters i arribes a dalt de les serretes o dels tossals i tot marró, tot pelat i sec.

D: Clar, no és natural això... Oh, és que de fet aquí som Garrigues històriques, aquesta zona geogràfica, diguem que lo que hi ha ara no seria lo habitual o lo tradicional.

F: Ara diguéssim que la gent aquí pràcticament només hi va per treballar, i per res més, les que caminem som 4... Potser a la floració sí que passeja la gent i contempla... també gent de fora ho ve a veure perquè es patrocina això...

M: Creieu que la percepció d'aquests canvis en el paisatge és la mateixa pels habitants dels pobles veïns o hi ha diversitat d'opinions (Alfés, Alcanó, Montoliu...)? Per què?

D: A nivell de terres no t'ho sabria dir, però a nivell social, això varia gent m'ho ha dit: heu posat lo reg, ara us vindrà gent de fora, estem més tranquils aquí, no cal que vingui ningú perquè si porten lo reg ve tot això.

A: Jo el que veig a Alcanó és que tots los del poble han deixat la terra, es veu que tot lo transformat ho porten des de fora, una empresa amb 200 ha i ves a saber. Molta gent de fora, que només hi van a treballar la terra.

D: Sí, jo crec que una mica aquí en el seu moment també va passar. Una oportunitat per les empreses: arriben empreses de fora i aquí només hi ha gent que no té experiència amb portar finques de regadiu, ni els diners... i clar, anar comprant. No només empreses dedicades al sector, també immobiliàries, grups d'inversió... això, se suposa que si hagués arribat el reg 30 anys enrere, doncs potser quedarien més pagesos d'aquí. Molta gent no hauria arrendat o no hauria deixat les terres. Se'n beneficien gent de fora, no porten cap benefici aquí, ni hi tenen cap vincle i els hi importa ben poc el terme i que sembli un abocador d'aquí 20 anys.

M: El futur com el veieu d'aquest paisatge?

A: El del paisatge... ara ja no ve d'aquí.

D: Molta brutícia i molt de plàstic.

B: De fet ara l'ajuntament ha fet una ordenança municipal per multar als propietaris que llencin residus a la finca.

D: Jo he vist fins i tot gent d'aquí, que llancen a terra les càpsules, les trampes, de la mosca de la fruita, que no sé si se'n posen unes 300 per hectàrea, i després passen la picadora i queda tot trossejat...

A: Exacte, i si no la passen a temps, la té el veí.

D: Jo tinc les finques netes, no és per posar-me medalles, i el del costat les té brutes, el mateix conreu... si jo ho puc fer també ho poden fer ells.

E: A mi em sembla bé que es faci... Jo el futur no ho sé, però imaginat que s'acaba l'aigua, que farem, llavors tot abandonat... i per exemple, la finca que dic sempre, jo no crec que la venguem ni res, però tampoc no sé si la tornarem a fer servir com abans amb oliveres i així... Potser no val la pena.

F: A mi sí que em recorda com a Almeria, espero que no hi arribem, però no ho trobo tant diferent. Un secarral amb aigua, de mentida.

BLOC 3: EXPRESSIONS CULTURALS

M: Se us acudeixen tradicions, costums, elements culturals o altres tipus de representacions que tinguin a veure amb el paisatge o l'activitat agrícola de secà? Aquí

també hi poden entrar edificacions d'equipaments, monuments del poble o noms de llocs que hi tinguin a veure. També festes, cançons, o aspectes de la vida quotidiana.

B: Sí, mira una cosa que es feia molt abans era assecar les olives. Les olives negres a totes les cases s'assecaven als canyissos. Ara si ho fan dos o tres cases ja son moltes.

C: Sí, als canyissos i als porgadors, als sedassos. Perquè passava l'aire i s'assecaven.

A: I una cosa que es feia abans era per la mona, la gent anaven al tros o a voltar pels camps, i menjaven la mona allí. Això ho feia tothom, qui més qui menys, ara no hi trobaràs ningú pel terme el dia de la mona. Per mi el canvi ha vingut amb tot, lo que sigui més relacionat amb el terme o no, la vida social diguem, les festes ja no es fan com abans.

E: sí, veus, jo la mona sí que la fèiem al tros. Amb la família, poquets anys, però sí que el tinc el record. I sinó també amb la padrina i les seves amigues passejàvem, pel voltant del poble, cap al cementiri... Potser ara també hi va algú però no té tanta gràcia, a més a les padrines tanta gent que no coneixen tampoc els hi agrada, no se senten molt segures.

B: Una altra cosa que ha canviat ara també és la caça, abans hi havia bastanta gent que caçava i ara a l'haver-hi arbres no es pot caçar, també hi havia més turonets, més relleu, feia més gràcia suposo, tenia més amagatalls...

C: Una altra cosa que es feia abans també era la matança del porc, i s'anava a les espones a buscar argelagues per socarrar el tossino. Ara no les podries anar a buscar segur perquè no n'hi ha.

A: I pel belem, de Nadal...

C: Sí, abans s'anava a buscar allò que ara ja no es pot collir, abans es podia però ni que es pogués no sabia on trobar-lo, perquè aquells raconets on es feia tot això, llocs amb més ombra i així, jo trobo que ja no se'n fa tant. Com lo dels esbarzers que dèiem abans.

D: Els noms de les partides també, sobretot. Casi totes tenen noms de coses del secà, jo que sé, la vall del Secà, la vall del benefici, la cadolla.

C: Clar, i lo que dèiem abans, el coll de l'Ametlla, la plana de l'om, el vinyar...

M: I d'associats a l'agricultura de regadiu? Creieu que en sorgiran en el futur?

D: Culturals? Que es pugui transmetre així a nivell festiu?

A: La floració.

B: Sí, la floració.

F: Home la floració crec que ara es patrocina, però com una cosa més turística, no sé si té molta molta vinculació amb el poble, tret dels que s'hi guanyin la vida.

D: I la recollida d'escombraries... Però no crec que arran d'això es creïn noves tradicions o vincles. No hi ha comunitat.

C: La gent abans cantaven, xiulaven.

D: Els llauradors sempre cantaven, això sempre s'ha dit.

A: Veus lo que ens falta, a la cooperativa abans tothom es trobava per allí, un anava a buscar abono, l'altre a buscar líquid... feies vida.

B: Una cosa que encara no hem parlat aquí i que és important de destacar és la divisió que ha portat el canvi, sobretot quan hi va haver la concentració parcel·lària. Sunyer era un poble molt unit, almenys quan jo era petit. Era un poble que feia goig, era amable, era obert amb la gent, era acollidor... i arran de la parcel·lària això se va abolir. Els carrers estaven plens de vida, la gent sortia a la fresca, estava ple de gent. I arran de la parcel·lària, per interessos, perquè a un li han donat aquesta finca i a l'altre una que volia, el poble es va separar completament i tot això es va trencar. I encara s'arrastra, a les mateixes cases hi ha gent que poc o molt encara ho va arrossegant... això ha sigut molt trist. Ara potser està més calmat, però la germanor i l'amor que hi havia de poble, de sentiment de poble per mi s'ha perdut.

E: Uf això a casa meva ho he sentit... no sé com va anar perquè tenia no res, però sempre era un tema de discussió que si un ho té tot, no s'ho mereix... Una mica des de fora perquè el padrí ja estava jubilat i de terres no n'hi quedaven gaires a la família, de fet no reguem res naltros, ja no ens va sortir a compte.

C: Sí, també al final és una tendència general, també som més individualistes.

A: Evolucionem cap a separar-nos.

B: Sí però mira si és senzill, es feien unes cassoles, cadascú amb la gent del carrer. Va arribar la parcel·lària i ja es van deixar de fer cassoles.

B: A la festa major els veïns de cada carrer sortien a fer la cassola, i això amb aquest procés ja es va deixar de fer.

C: Sí, però tu parles d'ara, fa anys tampoc es feien, però sí que és veritat que es feien altres coses.

A: I el sentiment del poble hi era més.

D: Algo hi influeix, sí. També es veu aquí a Sunyer i als pobles de fruita, els estius ara són diferent, als pobles que hi ha fruita és una agricultura més tècnica i a l'estiu tens molta feina, això és una cosa que també a canviat. Altres pobles que també s'han transformat però fan un altre tipus de conreus, Alcanó, Torrebesses, d'ametllers o el que sigui doncs a l'estiu descansen i tenen més temps, va també amb la calor, que hi ha hores que no s'hi pot ni estar i, en canvi, aquí tens feina, vas de bòlit. En aquets pobles s'aprofita l'estiu que és l'època més bonica, es fa més vida social, vas a la piscina, al bar, fas poble, i aquí això no es pot fer.

A: Sí, aquí amb les piscines ha canviat molt això.

D: Oh, si en poguéssim disfrutar més...

A: Sí, però ja es un espai de trobada, veus en aquest i en aquell i a lo millor veus al qui no vols, però és la gràcia del poble. Però vaja, no te res a veure amb el canal.

[...] parlen de la societat...

D: I ara que ho dius, aquí a Sunyer som un poble que encara n'hi ha bastants de pagesos, així de gent jove, però si mires aquí a la vora lo que dèiem abans, a Sudanell, a Torres de Segre, amb molts més habitants, no n'hi ha casi de joves de pagesos. Tot

grans empreses... potser sí que hi ha gent que hi treballa, amb feines relacionades o assalariats, de jornalers, no d'amos.

A: Abans tothom era amo, ara és molt diferent.

D: Quatre empreses grosses i algun pagès gros...

B: I en part el reg ho ha portat molt això. Abans algú amb una explotació petita podia anar subsistent, i ara, amb els gestos que tens, té un cost elevadíssim, és molt cara l'aigua que paguem aquí. Amb 10 ha aquí no pots viure, jo et diria mínim 20 ha per poder funcionar una mica bé.

D: 10 és justet...

B: és molt difícil, i a més et sortirà bé un any, però l'any que no vagi bé... 10 ha és poc!

D: està una mica muntat perquè sempre en necessitis més... a part de tota la feina i els costos que tens, després has de fer paperassa, més feina d'oficina que al camp.

B: Això l'aigua també ho ha portat una mica, es demanen més coses és més complicat...

D: ni la gent jove s'hi vol posar, ni la gent gran ho pot fer. Està destinat a que acabin venint empreses a fer-ho que son les úniques que poden tenir diners i personal especialitzat per fer tot el que es demana. Llavors una persona amb 10 ha no pot portar aquest volum, han de fer el mateix els petits que els grans.

B: i la inseguretat que tindràs, no saps si cobraràs, però tota la feina l'has de fer igual...

D: sí, i nosaltres l'altre dia ho parlàvem, val la pena o no?

6.5. Annex IV. Fitxes de treball de camp

Les fitxes de treball de camp s’han elaborat en base als models de [The Marple WebSite](#) i [Landscape Character Assessment For Gateshead Council](#).

Dades generals	
Punt d’observació: TM Alcanó Carretera del Cogul a Alcanó	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.480388, 0.626077
Data i hora de l’observació: 16/06/2025; 18.30h	Direcció de la vista: Sud
Topografia	
Predominant: Fons de vall	Elements secundaris i menors: Vessant de la vall i petits relleus (talussos del camí i desnivells a l’interior de les finques agrícoles)
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos, oliverar de secà	Cobertes secundàries i menors: Vegetació natural (matollar), sòl nu i, en segon pla conreus llenyosos de regadiu
Altres elements paisatgístics a destacar: -	
Dinàmiques observades: Combinació de finques transformades al regadiu amb conreus tradicionals de secà i finques abandonades	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar (fons de vall no transformat al 100%)
Escala:	Mitjana
Textures:	Rugosa
Colors:	Verds grisosos, verd intens (fons) i tons terrosos
Complexitat:	Alta
Llunyania “remoteness”:	Poc llunyà
Unitat:	Sense elements fragmentadors significatius
Formes:	Ondulacions suaus
Obertura:	Mitjana
Percepcions	

Seguretat (1-5):	3
Tranquil·litat (1-5):	1
Plaer (1-5):	2
Valors paisatgístics:	Valor històric, valor productiu, valor natural
Dades generals	
Punt d'observació: TM Alcanó Carretera del Cogul a Alcanó	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.475372, 0.623419
Data i hora de l'observació: 16/06/2025; 18.30h	Direcció de la vista: Sud
Topografia	
Predominant: Fons i vessant de vall	Elements secundaris i menors: Talussos d'un camí
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos, ametllers de regadiu	Cobertes secundàries i menors: Conreus llenyosos, oliverar; vegetació natural (a la part superior de la vessant, marge superior dret de la imatge)
Altres elements paisatgístics a destacar: Camí de grava	
Dinàmiques observades: Predominança de finques transformades al regadiu, conreu d'ametllers (propri de les zones de secà tradicional) però cultivat de forma intensiva	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Habitual
Escala:	Mitjana
Textures:	Suau
Colors:	Verd intens (fons) i tons terrosos
Complexitat:	Baixa
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Sense elements fragmentadors significatius
Formes:	Ondulacions suaus
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	3
Tranquil·litat (1-5):	1
Plaer (1-5):	2

Valors paisatgístics:	Valor productiu
Dades generals	
Punt d'observació: TM Alcanó Carretera d'Alcanó a la C-12 (vall del Tros del Ros)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.488569, 0.615580
Data i hora de l'observació: 16/06/2025; 18.50h	Direcció de la vista: Est
Topografia	
Predominant: Fons de vall, vessants i tossal	Elements secundaris i menors: Elements interns de finca agrícola (marges, límits de finca...)
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus herbacis de cereal (erms i actius)	Cobertes secundàries i menors: Vegetació natural (al tossal i als marges i límits de finca) i sòl nu
Altres elements paisatgístics a destacar: Arbres (ametllers) sobre marges i límits de finca; infraestructures de telecomunicacions; infraestructures de reg; granja	
Dinàmiques observades: Abandonament del conreu de secà en bona part de les finques observades des d'aquest punt, tant les del fons de vall com les de les vessants del tossal; espai natural protegit dels Secans del Segrià i Utxesa	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar
Escala:	Petita
Textures:	Rugosa
Colors:	Tons terrosos i verds
Complexitat:	Alta
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Sense elements fragmentadors significatius
Formes:	Ondulacions suaus i relleus abruptes
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	3
Tranquil·litat (1-5):	1

Plaer (1-5):	2
Valors paisatgístics:	Valor natural, valor històric
Dades generals	
Punt d'observació: TM Alfés Carretera C-12 (vall del Tadeu)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.496681, 0.615069
Data i hora de l'observació: 16/06/2025; 18h	Direcció de la vista: Oest
Topografia	
Predominant: Fons de vall i vessants	Elements secundaris i menors: Tossals al fons de la imatge, talussos generats per la carretera
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos de regadiu (fruita de pinyol)	Cobertes secundàries i menors: Infraestructures viàries
Altres elements paisatgístics a destacar: Elements propis de la infraestructura viària; elements de la infraestructura de reg; cartell de l'empresa "FRUMUSA" sobre un petit relleu a l'interior de l'explotació agrícola; xarxes "antipiedra" per a la protecció dels arbres fruiters	
Dinàmiques observades: Paisatge agrícola de tipus intensiu, totalment transformat al regadiu,	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Habitual
Escala:	Gran
Textures:	Suau
Colors:	Verds intensos, tons terrosos i negres
Complexitat:	Mitjana
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Element fragmentadors significatiu en primer pla (carretera); més enllà d'aquest no se'n detecta cap
Formes:	Ondulacions suaus
Obertura:	Gran
Percepcions	
Seguretat (1-5):	1
Tranquil·litat (1-5):	1
Plaer (1-5):	1
Valors paisatgístics:	Valor productiu

Dades generals	
Punt d'observació: TM Alfés Camí dels Cortils (vall dels Cortils)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.50884773, 0.62806961
Data i hora de l'observació: 21/04/2025; 20h	Direcció de la vista: Sud
Topografia	
Predominant: Fons de vall	Elements secundaris i menors: -
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos de regadiu (fruita de pinyol)	Cobertes secundàries i menors: Vegetació natural al marge del camí
Altres elements paisatgístics a destacar: Xarxa antipedra estesa en una finca molt gran, amb pendent considerable. Els arbres estan disposats de forma perpendicular respecte de la vall i pugen fins al camí (a dalt de tot de la vessant)	
Dinàmiques observades: Paisatge agrícola de tipus intensiu, totalment transformat al regadiu.	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Habitual
Escala:	Gran
Textures:	Suau
Colors:	Verds intensos, tons terrosos i grisos, efecte de la llum de la posta de sol
Complexitat:	Baixa
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	No es detecten elements fragmentadors
Formes:	Ondulacions molt suaus, però desnivell considerable entre la cota des d'on es fa la foto i el fons de vall
Obertura:	Molt gran

Percepcions	
Seguretat (1-5):	3
Tranquil·litat (1-5):	2
Plaer (1-5):	3
Valors paisatgístics:	Valor productiu
Dades generals	
Punt d'observació: TM Alfés Camí de l'aeròdrom (per sobre del riu Set)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.53378051, 0.63846160
Data i hora de l'observació: 21/04/2025; 18.10h	Direcció de la vista: Est i oest
Topografia	
Predominant: Fons de vall	Elements secundaris i menors: Serretes que envolten la vall i espones petites que esglaonen suaument la vall
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus herbacis de secà	Cobertes secundàries i menors: Bosquines a les vessants i vegetació ruderal
Altres elements paisatgístics a destacar: Successió de conreus herbacis dins de l'espai protegit del Mas de Melons – Alfés, zona ZEPA, existència de cabanes de volta i altres construccions de pedra seca	
Dinàmiques observades: Paisatge agrícola de tipus intensiu, totalment transformat al regadiu.	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar
Escala:	Mitjana
Textures:	Suau
Colors:	Verds clar (sembrat) i fosc (pinedes)
Complexitat:	Mitjana
Llunyania "remoteness":	Mitjanament llunyà

Unitat:	No es detecten elements fragmentadors
Formes:	Ondulacions molt suaus
Obertura:	Mitjana - petita
Percepcions	
Seguretat (1-5):	5
Tranquil·litat (1-5):	5
Plaer (1-5):	5
Valors paisatgístics:	Valor productiu, valor estètic i valor natural
Dades generals	
Punt d'observació: TM Alfés Bassa de reg del canal Segarra-Garrigues a Alfés (partida de lo Cascall), dins de zona ZEPA	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.51625621, 0.63716498
Data i hora de l'observació: 16/06/2025; 19h	Direcció de la vista: Nord-est
Topografia	
Predominant: Alteració del relleu pel talús de la bassa)	Elements secundaris i menors: Relleu planer a la zona conreada
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus herbacis de secà	Cobertes secundàries i menors: Masses d'aigua (bassa), i vegetació natural al talús de la bassa
Altres elements paisatgístics a destacar: Bassa de reg del sistema SG (amb una ocupació d'unes 6 ha, al costat de la bassa hi ha uns flotadors per a la futura col·locació d'uns panells fotovoltaics flotants	
Dinàmiques observades: Utilització d'espais de secà per a les infraestructures de reg, impacte paisatgístic important	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar
Escala:	Mitjana
Textures:	Alterades
Colors:	Verds clar (sembrat) i tons terrosos
Complexitat:	Mitjana

Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Element fragmentador principal (bassa) i canvi brusc en el paisatge secà-regadiu
Formes:	Alterades
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	4
Tranquil·litat (1-5):	2
Plaer (1-5):	1
Valors paisatgístics:	Valor productiu; afecció negativa sobre els valors naturals
Dades generals	
Punt d'observació: TM Sunyer Serra de la Pleta	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.51581465, 0.58483586
Data i hora de l'observació: 01/05/2025; 20h	Direcció de la vista: Nord-est
Topografia	
Predominant: Vessant d'una serra	Elements secundaris i menors: Relleu planer al fons de vall
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos (oliveres) amb reg de suport	Cobertes secundàries i menors: Vegetació natural, conreus llenyosos de regadiu al fons de vall (fruita) i zones urbanes (poble de Sunyer)
Altres elements paisatgístics a destacar: Disposició del conreu de forma esglaonada, aprofitant la vessant de la serra, s'ha mantingut el marc de plantació original i s'ha instal·lat el reg de suport a l'arbrat (dotació més baixa)	
Dinàmiques observades: La finca ha conservat aquests elements per voluntat del propietari i per dificultats tècniques per a transformar-la, cas força excepcional.	

Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar
Escala:	Petita
Textures:	Rugoses
Colors:	Tons terrosos i verd grisós (oliveres)
Complexitat:	Mitjana
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Poca unitat, diversitat de conreus i de cobertes
Formes:	Esglaonada
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	4
Tranquil·litat (1-5):	4
Plaer (1-5):	4
Valors paisatgístics:	Valor productiu, valor estètic (vistes al poble), valor històric i cultural
Dades generals	
Punt d'observació: TM Sunyer Pista de Sunyer a Torres de Segre (partida de les Salines)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.52291421, 0.58385534
Data i hora de l'observació: 01/05/2025; 17h	Direcció de la vista: Nord i oest
Topografia	
Predominant: Fons de vall	Elements secundaris i menors: Vessants de vall
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos (fruita de pinyol)	Cobertes secundàries i menors: Sòl nu i vegetació herbàcia i arbustiva a la part alta de les vessants
Altres elements paisatgístics a destacar: Disposició del conreu de forma perpendicular respecte de la vall, conreus disposats també a les vessants de la vall, gairebé fins a dalt de tot	
Dinàmiques observades: Parlant amb un home que passava per allà, em comenta que hi ha un problema de salinitat al fons de la vall, per la pujada de la capa freàtica arran de l'excés d'aigua, de fet, m'indica que aquesta partida es diu les Salines "per algo deu ser". Per això s'estenen els conreus fins a dalt, procés que diu que passarà amb totes les serres. Diu que avui en dia amb una retro, rompen les vessants i ho esplanen, llavors no hi ha el problema que hi havia abans d'haver-se d'adaptar al relleu.	
Característiques principals	

Raresa del paisatge:	Habitual
Escala:	Mitjana
Textures:	Suaus
Colors:	Verd intens i tons terrosos, negre
Complexitat:	Mitjana
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Sense elements fragmentadors destacables
Formes:	Ondulació suau
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	2
Tranquil·litat (1-5):	2
Plaer (1-5):	1
Valors paisatgístics:	Valor productiu
Dades generals	
Punt d'observació: TM Sunyer Pista entre l'abocador de residus de Montoliu de Lleida i el riu Set (carrerada Reial)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.53592284, 0.60959646
Data i hora de l'observació: 02/07/2025; 18.30h	Direcció de la vista: Nord i sud
Topografia	
Predominant: Fons de vall i serra adjacent	Elements secundaris i menors: -
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus herbacis de regadiu (blat de moro) i vegetació natural en la serra que acull el dipòsit de residus	Cobertes secundàries i menors: Sòl nu i edificacions; curs fluvial i vegetació de ribera
Altres elements paisatgístics a destacar: Curs del riu Set que transcorre pel fons de vall, amb la vegetació associada (canyissar i algun pollancre o freixe). Contrast brutal entre la zona conreada amb regadiu i la zona no conreada	
Dinàmiques observades: Paisatge altament antropitzat –més enllà de l'activitat agrícola- a causa de l'edistència del dipòsit de residus. Alteracions en la topografia considerables en l'àmbit de la Serra	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar
Escala:	Mitjana
Textures:	Rugoses

Colors:	Verd intens i tons terrosos
Complexitat:	Alta
Llunyania "remoteness":	Poc llunyà
Unitat:	Element fragmentadors destacable (abocador)
Formes:	Trencament abrupte de les formes
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	2
Tranquil·litat (1-5):	1
Plaer (1-5):	1
Valors paisatgístics:	Valor productiu; efectes negatius sobre els valors ambientals
Dades generals	
Punt d'observació: TM Sunyer Pista sense nom (a l'alçada de la Valleta)	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.50958968, 0.59543511
Data i hora de l'observació: 02/07/2025; 18.30h	Direcció de la vista: Sud
Topografia	
Predominant: Fons de vall	Elements secundaris i menors: Petit relleu des d'on s'observa
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus llenyosos de regadiu	Cobertes secundàries i menors: Sòl nu (camí) i vegetació ruderal
Altres elements paisatgístics a destacar: Camí recte que travessa la vall de forma transversal (concentració parcel·lària); xarxes antipendra en algunes parcel·les	
Dinàmiques observades: Paisatge força homogeni a causa de l'extensió de les unitats de conreu (fruiters) i la llargada del camí. Diferent grau de desenvolupament dels conreus (noves plantacions de fruiters en les parcel·les que es veuen nues a la foto)	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Habitual
Escala:	Gran

Textures:	Suau
Colors:	Verd intens i tons grisos i terrosos
Complexitat:	Baixa
Llunyania "remoteness":	Mitjanament llunyà
Unitat:	Alta continuïtat de les formes, a excepció del camí
Formes:	Ondulació suau
Obertura:	Gran
Percepcions	
Seguretat (1-5):	3
Tranquil·litat (1-5):	2
Plaer (1-5):	2
Valors paisatgístics:	Valor productiu
Dades generals	
Punt d'observació: TM Sunyer Vall de la Boga vista des d'un vèrtex geodèsic proper	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.49784854, 0.58200805
Data i hora de l'observació: 02/07/2025; 19 h	Direcció de la vista: Sud
Topografia	
Predominant: Fons de vall	Elements secundaris i menors: Petit relleu des d'on s'observa i serra oposada (serra del Benefici)
Cobertes del sòl	
Predominant: Erms i conreus arboris de secà (oliveres)	Cobertes secundàries i menors: Sòl nu (camí) i conreus llenyosos de regadiu
Altres elements paisatgístics a destacar: Vall amb forma esglaonada estructurada per mitjà de terrasses, presència d'una cabana de volta en una de les parades	
Dinàmiques observades: Paisatge que conserva l'estructura i els conreus previs a la transformació (cereal i llenyosos de secà), aparentment en procés d'abandonament; les parcel·les de la fotografia es troben completament envoltades de conreus d'arbres fruiters	
Característiques principals	

Raresa del paisatge:	Molt rar
Escala:	Mitjana
Textures:	Suau
Colors:	Tons verdosos apagats
Complexitat:	Alta
Llunyania "remoteness":	Llunyà
Unitat:	Continuitat dels relleus i de l'estructura pròpia d'una vall
Formes:	Esglaonat
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	5
Tranquil·litat (1-5):	4
Plaer (1-5):	5
Valors paisatgístics:	Valor natural, valor històric, valor cultural
Dades generals	
Punt d'observació: TM Sunyer Límit sector 12.1 amb sector 12.2, sud del TM	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.49518163, 0.58276074
Data i hora de l'observació: 02/07/2025; 19.15 h	Direcció de la vista: Sud
Topografia	
Predominant: Altiplà	Elements secundaris i menors: -
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus arboris de regadiu (ametllers i oliveres)	Cobertes secundàries i menors: Sòl nu (entre arbres)
Altres elements paisatgístics a destacar: Conreus arboris amb reg de suport, marc de plantació força ample i manteniment d'alguns peus força vells	
Dinàmiques observades: Paisatge que conserva l'estructura i els conreus previs a la transformació, però amb la inclusió d'un reg de suport a l'arbrat (dotació menor que amb fruiters). Zona molt propera a la ZEPA dels Secans del Segrià i Utxesa	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Molt rar
Escala:	Petita
Textures:	Suau
Colors:	Tons verdosos i terrosos

Complexitat:	Baixa
Llunyania "remoteness":	Llunyà
Unitat:	Continuitat en l'estructura del paisatge, sense elements fragmentadors
Formes:	Pla
Obertura:	Petita
Percepcions	
Seguretat (1-5):	5
Tranquil·litat (1-5):	5
Plaer (1-5):	3
Valors paisatgístics:	Valor històric, valor productiu
Dades generals	
Punt d'observació: TM Alfés Camí de la Valleta	Coordenades UTM 31N ETRS89 X,Y: 41.50304837, 0.59492766
Data i hora de l'observació: 02/07/2025; 20 h	Direcció de la vista: Nord i sud
Topografia	
Predominant: Vall esglaonada	Elements secundaris i menors: Relleus que envolten la vall i terrasses
Cobertes del sòl	
Predominant: Conreus herbacis de regadiu (segats)	Cobertes secundàries i menors: Vegetació ruderal
Altres elements paisatgístics a destacar: Infraestructures de reg (aspersors)	
Dinàmiques observades: Paisatge que conserva l'estructura i —possiblement— els conreus previs a la transformació (cereal), però amb la inclusió d'un reg per aspersió	
Característiques principals	
Raresa del paisatge:	Rar
Escala:	Mitjana
Textures:	Suau
Colors:	Tons verdosos i terrosos
Complexitat:	Mitjana
Llunyania "remoteness":	Proper
Unitat:	Continuitat en l'estructura del paisatge, sense elements fragmentadors destacables
Formes:	Esglaonada
Obertura:	Mitjana
Percepcions	
Seguretat (1-5):	3

Tranquil·litat (1-5):	2
Plaer (1-5):	3
Valors paisatgístics:	Valor històric, valor productiu